الفارسية

إسلام

چکیده ای مختصر دربارهٔ اسلام، آن‌گونه که در قرآن کریم و سنت نبوی آمده است.
(این نسخه مشتمل بر ادلهٔ قرآن کریم و سنت نبوی است)

تألیف:

پروفسور محمد بن عبدالله السحیم

Islamhouse.com

المحتوى الإسلامي

اسلام

چکیده ای مختصر دربارهٔ اسلام، آنگونه که در قرآن کریم و سنت نبوی آمده است.

این کتاب مهم در بر دارنده تعریفی مختصر از اسلام است و به بیان مهمترین اصول و تعالیم و محاسن اسلام از منابع اصلی آن، یعنی قرآن کریم و سنت نبوی می پردازد . مخاطَب این رساله همهٔ اهل تکلیف از مسلمانان و غیر مسلمانان به زبان خود آنان در هر زمان و مکانی با تفاوت شرایط و اوضاع می باشند.

(این نسخه مشتمل بر ادلهٔ قرآن کریم و سنت نبوی است)

شركاء التنفيذ:

دار الإسلام جمعية الربوة رواد الترجمة المحتوى الإسلامي

Telephone: +966114454900

ceo@rabwah.sa

P.O.BOX: 29465

RIYADH: 11557

www.islamhouse.com

1- اسلام، پیام پروردگار است خطاب به همۀ مردم، و رسالت و پیام جاویدان اللهی و خاتم تمام شرایع ربانی است.

اسلام رسالت و پیام الله متعال، برای همۀ مردم است .الله متعال می فرماید :

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ إِلَّا كَآفَّةٗ لِّلنَّاسِ بَشِيرٗا وَنَذِيرٗا وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ ٢٨﴾[سبأ: 28]

“ای پیامبر ما تو را جز بشارت دهنده و بیم دهنده ای برای همۀ مردم نفرستادیم، اما بیشتر مردم(این حقیقت را)نمی دانند ”[سبأ: 28]

الله متعال می فرماید:

﴿قُلۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنِّي رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيۡكُمۡ جَمِيعًا ...١٥٨﴾[الأعراف: 158]

" ای پیامبر بگو ای مردم، من فرستادۀ الله به سوی همۀ شما هستم" [الاعراف :158]

و الله متعال می فرماید

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ قَدۡ جَآءَكُمُ ٱلرَّسُولُ بِٱلۡحَقِّ مِن رَّبِّكُمۡ فَـَٔامِنُواْ خَيۡرٗا لَّكُمۡۚ وَإِن تَكۡفُرُواْ فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمٗا ١٧٠﴾[النساء: 170]

“ای مردم، پیامبر، از جانب پروردگارتان(هدایت و دینِ)حق را برایتان آورده است؛ پس ایمان بیاورید که به خیر[و صلاحِ] شماست؛ و اگر(سخنش را نپذیرید و) کفر بورزید،(بدانید که)آن چه در آسمان‌ها و زمین است از آنِ الله است(و کفر شما به او زیانی نمی رساند)و الله همواره دانای حکیم است” [النساء:170]

اسلام، پیام جاودان اللهی و پایان دهندۀ رسالت های ربانی است .الله متعال می فرماید:

﴿مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَآ أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمۡ وَلَٰكِن رَّسُولَ ٱللَّهِ وَخَاتَمَ ٱلنَّبِيِّـۧنَۗ وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمًا ٤٠﴾[الأحزاب: 40]

" محمد پدر هیچ یک از مردان شما نبوده است، نه پدر زید و نه هیچ کس دیگربلکه فرستادۀ الله به سوی مردم، و خاتم پیامبران است، و الله از هر چیزی آگاه است"[الاحزاب:40]

2- دین اسلام مخصوص یک نژاد یا قوم نیست، بلکه دین الله برای همهٔ مردم است.

دین اسلام مخصوص یک نژاد یا قوم نیست، بلکه دین الله برای همهٔ مردم است و نخستین امری که در قرآن آمده این سخن الله متعال است :

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱعۡبُدُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُمۡ وَٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ٢١﴾[البقرة: 21]

"ای مردم، پروردگار خویش را عبادت کنید، آنکه شما و پیشینیانتان را آفریده است، شاید پرهیزگار شوید " [البقره: 21]

و الله متعالمی فرماید:

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾[النساء: 1]

"ای مردم، از پروردگارتان بپرهیزید، پروردگاری که شما را از یک انسان آفرید، (سپس)همسرش را از نوع او آفرید، و از آن دو، مردان و زن های بسیاری(بر روی زمین)پراکنده ساخت " [النساء:1]

از ابن عمر - رضی الله عنهما - روایت شده که رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - در روز فتح مکه خطاب به مردم، فرمود :ای مردم، همانا الله تکبر و غرور جاهلیت و فخر فروشی آنان به پدرانشان را از میان برداشته است، بنابراین مردم دو دسته اند: ”یا نیکوکار متقی که نزد الله گرامی است، یا فاجر و بدکار که نزد الله بی ارزش است، و مردم فرزندان آدم اند و الله آدم را از خاک آفرید .“ترمذی آن را روایت کرده.(3270)

الله می فرماید:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقۡنَٰكُم مِّن ذَكَرٖ وَأُنثَىٰ وَجَعَلۡنَٰكُمۡ شُعُوبٗا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓاْۚ إِنَّ أَكۡرَمَكُمۡ عِندَ ٱللَّهِ أَتۡقَىٰكُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٞ ١٣﴾[الحجرات: 13]

"ای مردم، ما شما را از یک مرد و زن آفریدیم و شما را ملت ها و قبایل قرار دادیم تا با یکدیگر آشنایی حاصل کنید .همانا گرامی ترین شما در نزد الله باتقواترین شماست .همانا الله دانای آگاه است."[حجرات13]

در اوامر قرآن بزرگ یا اوامر پیامبر گرامی - **صلی الله علیه و سلم** - هیچ تشریع و قانونی نیست که مخصوص یک قوم یا یک طائفه و بنابر در نظر گرفتن قومیت یا نژاد آنان باشد.

3-اسلام پیام اللهی است که برای کامل کردن رسالت پیامبران و فرستادگان پیشین - صلوات الله علیهم - آمده است، پیامبرانی که به سوی امت هایشان فرستاده شده بودند.

اسلام پیام اللهی است که برای کامل کردن رسالت پیامبران و فرستادگان پیشین - صلوات الله علیهم - آمده است، پیامبرانی که به سوی امت هایشان فرستاده شده بودند.

الله متعال می فرماید :

﴿۞ إِنَّآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ كَمَآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰ نُوحٖ وَٱلنَّبِيِّـۧنَ مِنۢ بَعۡدِهِۦۚ وَأَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ وَٱلۡأَسۡبَاطِ وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَٰرُونَ وَسُلَيۡمَٰنَۚ وَءَاتَيۡنَا دَاوُۥدَ زَبُورٗا ١٦٣﴾[النساء: 163]

"ما به تو (ای پیامبر) وحی کردیم، همانگونه که به نوح و پیامبرانی که پس از او آمدند وحی کردیم، و به ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و اسباط (نوادگان دوازده گانه ی یعقوب - علیه السلام) وحی کردیم، و به عیسی و ایوب و یونس و هارون و سلیمان وحی کردیم، و به داود (کتاب) زبور را دادیم." [النساء:163]

و این دین که الله متعال به پیامبرمان محمد - **صلى الله عليه وسلم** - وحی کرده، همان دینی است که الله متعال برای پیامبران پیشین وحی نموده، و به آنان این دین را سفارش و یادآوری کرد :

﴿۞ شَرَعَ لَكُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِۦ نُوحٗا وَٱلَّذِيٓ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ وَمَا وَصَّيۡنَا بِهِۦٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰٓۖ أَنۡ أَقِيمُواْ ٱلدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُواْ فِيهِۚ كَبُرَ عَلَى ٱلۡمُشۡرِكِينَ مَا تَدۡعُوهُمۡ إِلَيۡهِۚ ٱللَّهُ يَجۡتَبِيٓ إِلَيۡهِ مَن يَشَآءُ وَيَهۡدِيٓ إِلَيۡهِ مَن يُنِيبُ ١٣﴾[الشورى: 13]

"الله برای شما دینی را مقرر کرده که آن را به نوح توصیه کرده بود، و ما آن را نیز به تو وحی کردیم، و به ابراهیم و موسی و عیسی توصیه نمودیم؛ اینکه :دین را برپا نگاه دارید و در آن دچار تفرقه نشوید (و اختلاف نورزید)، (پذیرش) آنچه که تو مشرکان را بدان دعوت می کنی، سخت گران آمده است، الله است که هر کس را بخواهد (توفیقِ پذیرفتن این دعوت را) به سوی خویش بر می گزیند؛ و هر کس را (که توبه کند و به درگاهش) باز گردد، به سوی خویش هدایت می کند" .[الشوری:13]

.و این چیزی که الله متعال به پیامبرش محمد - **صلی الله علیه و سلم** - وحی کرده تصدیق کتاب های پیشین اللهی، مانند :تورات و انجیل پیش از آن است که دچار تحریف شوند .الله متعال می فرماید :

﴿وَٱلَّذِيٓ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ هُوَ ٱلۡحَقُّ مُصَدِّقٗا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِۗ إِنَّ ٱللَّهَ بِعِبَادِهِۦ لَخَبِيرُۢ بَصِيرٞ ٣١﴾[فاطر: 31]

"ای پیامبر (آنچه از این کتاب به تو وحی کرده ایم حق است و آن) کتاب های آسمانی (را که پیشتر بوده اند، تصدیق می کند .بی تردید، الله به) احوال (بندگانش کاملاً آگاه و بیناست .) " [فاطر:31]

4- پیامبران - علیهم السلام - دینشان یکسان است، اما شریعت هایشان متفاوت می باشد.

دین پیامبران یکسان است، اما شریعت هایشان متفاوت می باشد .الله متعال می فرماید :

﴿وَأَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّ مُصَدِّقٗا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ وَمُهَيۡمِنًا عَلَيۡهِۖ فَٱحۡكُم بَيۡنَهُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُۖ وَلَا تَتَّبِعۡ أَهۡوَآءَهُمۡ عَمَّا جَآءَكَ مِنَ ٱلۡحَقِّۚ لِكُلّٖ جَعَلۡنَا مِنكُمۡ شِرۡعَةٗ وَمِنۡهَاجٗاۚ وَلَوۡ شَآءَ ٱللَّهُ لَجَعَلَكُمۡ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ وَلَٰكِن لِّيَبۡلُوَكُمۡ فِي مَآ ءَاتَىٰكُمۡۖ فَٱسۡتَبِقُواْ ٱلۡخَيۡرَٰتِۚ إِلَى ٱللَّهِ مَرۡجِعُكُمۡ جَمِيعٗا فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ فِيهِ تَخۡتَلِفُونَ٤٨﴾[المائدة: 48]

"و (ای پیامبر، ما این) کتاب را به حق بر تو نازل کردیم که تصدیق کنندۀ کتاب های پیشین و حافظ و گواه بر آنهاست .پس بین آنان (از اهل کتاب) بر اساس آنچه الله نازل کرده است، حکم کن و بر اساس آنچه الله نازل کرده است در میان آنها حکم کن و از هوی و هوسهای آنان به جای آنچه که از حق به تو رسیده است، پیروی نکن، (ای مردم) ما برای هر یک از (ملت های) شما آیین و راهی روشن قرار دادیم؛ و اگر الله میخواست، همۀ شما را امتی یکسان قرار میداد؛ ولی (الله می خواهد) شما را در آنچه که به شما بخشیده است بیازماید؛ پس در نیکی ها بر یکدیگر پیشی گیرید، بازگشت همگی شما به سوی الله است، آنگاه وی شما را از آنچه که در آن اختلاف می کردید، آگاه می سازد" [المائدة: 48]

و رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید:"من شایسته ترین] و نزدیک ترین]مردمان به عیسی بن مریم در دنیا و آخرت هستم، و پیامبران برادرانی از یک پدرند، مادرانشان یکی نیست، و دینشان یکی است" .بخاری آن را روایت کرده است . (3443).

5-اسلام به آنچه دعوت می کند - که همۀ پیامبران از جمله :نوح و ابراهیم و موسی و سلیمان و

داوود و عیسی - علیهم السلام- ، به سوی ایمان به الله دعوت کرده اند، اینکه پروردگار همان الله است که آفریدگار، روزی دهنده، زنده کننده، میراننده، مالک و فرمانروا است، و این که اوست تدبیر کننده همه کارها، و او همان رئوف و مهربان است.

اسلام به آنچه دعوت می کند - که همۀ پیامبران از جمله :نوح و ابراهیم و موسی و سلیمان و داوود و عیسی - علیهم السلام- ، به سوی ایمان به الله دعوت کرده اند، اینکه پروردگار همان الله است که آفریدگار، روزی دهنده، زنده کننده، میراننده، مالک و فرمانروا است، و این که اوست تدبیر کننده همه کارها، و او همان رئوف و مهربان است، الله متعال می فرماید :

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡۚ هَلۡ مِنۡ خَـٰلِقٍ غَيۡرُ ٱللَّهِ يَرۡزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِۚ لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَۖ فَأَنَّىٰ تُؤۡفَكُونَ ٣﴾[فاطر: 3]

"ای مردم، نعمتی را که الله به شما بخشیده یادآوری کنید، آیا آفریننده ای جز الله وجود دارد که شما را از آسمان و زمین روزی برساند؟ هیچ معبود بحقی جز او نیست؛ پس با این حال چگونه (از حق) منحرف می شوید؟" [فاطر:3]

و الله متعال می فرماید (ای پیامبر)بگو:

﴿قُلۡ مَن يَرۡزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِ أَمَّن يَمۡلِكُ ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡأَبۡصَـٰرَ وَمَن يُخۡرِجُ ٱلۡحَيَّ مِنَ ٱلۡمَيِّتِ وَيُخۡرِجُ ٱلۡمَيِّتَ مِنَ ٱلۡحَيِّ وَمَن يُدَبِّرُ ٱلۡأَمۡرَۚ فَسَيَقُولُونَ ٱللَّهُۚ فَقُلۡ أَفَلَا تَتَّقُونَ ٣١﴾[یونس: 31]

"کیست که از آسمان و زمین به شما روزی می بخشد؟ یا کیست که بر گوش ها و دیدگان حاکم است؟ و کیست که موجودِزنده را از(مادۀ)بی جان بیرون می آورد و

(مادهٔ)بی جان مرده را از(موجود)زنده خارج می سازد؟ و کیست که کار(جهان و جهانیان)را تدبیر می کند؟ خواهند گفت :الله، پس بگو :آیا پروا نمی کنید؟" [یونس:31]

و الله متعال می فرماید:

﴿أَمَّن يَبۡدَؤُاْ ٱلۡخَلۡقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ وَمَن يَرۡزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِۗ أَءِلَٰهٞ مَّعَ ٱللَّهِۚ قُلۡ هَاتُواْ بُرۡهَٰنَكُمۡ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ٦٤﴾[النمل: 64]

" (آیا معبودان باطل شما بهترند) یا کسی که آفرینش را آغاز کرده و سپس آن را (بار دیگر) باز می گرداند و (یا) آن کسی که از آسمان و زمین به شما روزی می رساند؟ آیا معبود دیگری با الله وجود دارد؟ بگو :اگر راستگویید، دلیلتان را بیاورید ." [النمل: 64]

و همهٔ پیامبران برای دعوت به یگانه پرستی الله متعال، فرستاده شده اند .الله متعال می فرماید :

﴿وَلَقَدۡ بَعَثۡنَا فِي كُلِّ أُمَّةٖ رَّسُولًا أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَٱجۡتَنِبُواْ ٱلطَّٰغُوتَۖ فَمِنۡهُم مَّنۡ هَدَى ٱللَّهُ وَمِنۡهُم مَّنۡ حَقَّتۡ عَلَيۡهِ ٱلضَّلَٰلَةُۚ فَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَٱنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُكَذِّبِينَ٣٦﴾[النحل: 36]

"یقیناً ما در میان هر امتی، پیامبری را فرستاده ایم، که :الله یکتا را عبادت کنید و از طاغوت دوری کنید، الله برخی از آنان را هدایت کرده است و برخی از آنان نیز سزاوار گمراهی شدند، پس در زمین بگردید و بنگرید که سرانجام تکذیب کنندگان چگونه بوده است" [النحل :36]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِيٓ إِلَيۡهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدُونِ٢٥﴾

[الأنبياء: 25]

"و ما پیش از تو هیچ پیامبری را نفرستادیم، مگر آن که به او وحی کردیم که : معبودی(به حق)جز من نیست؛ پس تنها مرا عبادت کنید" [الانبیاء:25]

الله متعال دربارۀ نوح - **علیه السلام** - می فرماید که او گفت:

﴿لَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوۡمِهِۦ فَقَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥٓ إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيمٖ ٥٩﴾[الأعراف: 59]

"ای قوم من، الله را عبادت کنید که جز او معبودی (به حق) ندارید، (اگر او را عبادت نکنید) من بر شما از عذاب روزی بزرگ می ترسم" [الاعراف:59]

و ابراهیم خلیل - **علیه السلام** - چنان که الله متعال به نقل از ایشان می فرماید، گفت :

﴿وَإِبۡرَٰهِيمَ إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَٱتَّقُوهُۖ ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ١٦﴾[العنکبوت: 16]

" و (یاد کن از) ابراهیم آن گاه که به قومش گفت :الله را عبادت کنید و از او پروا کنید (که) اگر بدانید، این کار برایتان بهتر است"   [العنکبوت:16]

و صالح - **علیه السلام** - چنان که الله متعال از ایشان نقل کرده، فرمود :

﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمۡ صَٰلِحٗاۚ قَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥۖ قَدۡ جَآءَتۡكُم بَيِّنَةٞ مِّن رَّبِّكُمۡۖ هَٰذِهِۦ نَاقَةُ ٱللَّهِ لَكُمۡ ءَايَةٗۖ فَذَرُوهَا تَأۡكُلۡ فِيٓ أَرۡضِ ٱللَّهِۖ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٖ فَيَأۡخُذَكُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ ٧٣﴾[الأعراف: 73]

"ای قوم من، الله را عبادت کنید که جز او معبودی(به حق)ندارید، بی تردید، دلیل روشنی از(سوی)پروردگارتان(بر صدق نبوت من)برای شما آمده است، و(آن)این ماده شتر الله است و برایتان معجزه ای است؛ پس او را(به حال خود)واگذارید تا در

زمین الله(بچرد و علف)بخورد و به او آزار(و آسیبی)نرسانید که شما را عذابی دردناک فرا خواهد گرفت" [الاعراف:73]

و شعیب - **علیه السلام** - چنان که الله متعال از ایشان خبر داده، فرمود :

﴿وَإِلَىٰ مَدۡيَنَ أَخَاهُمۡ شُعَيۡبٗاۚ قَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥۖ قَدۡ جَآءَتۡكُم بَيِّنَةٞ مِّن رَّبِّكُمۡۖ فَأَوۡفُواْ ٱلۡكَيۡلَ وَٱلۡمِيزَانَ وَلَا تَبۡخَسُواْ ٱلنَّاسَ أَشۡيَآءَهُمۡ وَلَا تُفۡسِدُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ بَعۡدَ إِصۡلَٰحِهَاۚ ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ ٨٥﴾[الأعراف: 85]

"ای قوم من، الله را عبادت کنید که جز او معبودی (به حق) ندارید، همانا از (سوی) پروردگارتان برای شما دلیلی روشنی (بر صحت نبوت من) آمده است؛ پس پیمانه و ترازو را کامل (و درست) بکشید و بپردازید، و از (حق و) حقوق مردم نکاهید و در زمین - پس از اصلاحش - فساد و تباهی نکنید، اگر ایمان دارید، این برای شما بهتر است" [الاعراف : 85]

و هنگامی که الله متعال با موسی علیه السلام سخن گفت، نخستین چیزی که به ایشان فرمود، چنین بود :

﴿وَأَنَا ٱخۡتَرۡتُكَ فَٱسۡتَمِعۡ لِمَا يُوحَىٰٓ ١٣ إِنَّنِيٓ أَنَا ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدۡنِي وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ لِذِكۡرِيٓ ١٤﴾[طه: 13-14]

"و من تو را(به پیامبری)برگزیدم؛ پس به آنچه وحی می شود گوش فرا ده (13) همانا من الله هستم که معبود برحقی جز من نیست، پس تنها مرا عبادت کن، و نماز را به کاملترین وجه برپا دار؛ تا در آن مرا یاد کنی" [طه:13-14]

و الله متعال از موسی - **علیه السلام** - خبر داده اند که ایشان به الله پناه برده، و فرمود :

﴿وَقَالَ مُوسَىٰٓ إِنِّي عُذۡتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُم مِّن كُلِّ مُتَكَبِّرٖ لَّا يُؤۡمِنُ بِيَوۡمِ ٱلۡحِسَابِ ٢٧﴾[غافر: 27]

"من از (شر) هر متکبری که به روز حساب باور ندارد، به پروردگار خویش و پروردگار شما پناه می برم" [غافر:27]

الله متعال از مسیح - **علیه السلام** - خبر داده اند که او گفت :

﴿إِنَّ ٱللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمۡ فَٱعۡبُدُوهُۚ هَٰذَا صِرَٰطٞ مُّسۡتَقِيمٞ ٥١﴾[آل عمران: 51]

"به راستی که الله، پروردگار من و پروردگار شماست؛ پس او را عبادت کنید(که) این راه راست است" [آل عمران:51]

و الله عزوجل از مسیح - **علیه السلام** - خبر داده اند که ایشان همچنین فرمود :

﴿لَقَدۡ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡمَسِيحُ ٱبۡنُ مَرۡيَمَۖ وَقَالَ ٱلۡمَسِيحُ يَٰبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمۡۖ إِنَّهُۥ مَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ فَقَدۡ حَرَّمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِ ٱلۡجَنَّةَ وَمَأۡوَىٰهُ ٱلنَّارُۖ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنۡ أَنصَارٖ ٧٢﴾[المائدة: 72]

"ای بنی اسرائیل پروردگار من و پروردگار خودتان را بپرستید، بیگمان هر کس شریکی برای الله قرار دهد، الله بهشت را بر او حرام کرده و جایگاهش آتش (دوزخ) است، و ستمکاران یار و یاوری ندارند" [المائدة: 72]

بلکه حتی در تورات و انجیل نیز بر عبادت الله یگانه تأکید شده است، در سفر تثنیه این سخن موسی - **علیه السلام** - آمده است که :(بشنو ای اسرائیل، پروردگار که معبود ماست، پروردگاری یگانه است) در انجیل مرقص نیز بر توحید تأکید شده است، آن جا که مسیح **علیه السلام** می فرماید : (نخستین توصیه ها این است :بشنو ای اسرائیل، پروردگار که معبود ماست، پروردگاری یگانه است.)

و الله عزوجل بیان کرده که همهٔ پیامبران با این وظیفهٔ بزرگ که دعوت به توحید است، مبعوث شده اند، الله متعال می فرماید :

﴿وَلَقَدۡ بَعَثۡنَا فِي كُلِّ أُمَّةٖ رَّسُولًا أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَٱجۡتَنِبُواْ ٱلطَّٰغُوتَۖ فَمِنۡهُم مَّنۡ هَدَى ٱللَّهُ وَمِنۡهُم مَّنۡ حَقَّتۡ عَلَيۡهِ ٱلضَّلَٰلَةُۚ فَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَٱنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُكَذِّبِينَ٣٦﴾[النحل: 36]

"یقیناً ما در هر امتی، پیامبری را (با این پیام) برانگیختیم که :الله یکتا را عبادت کنید و از طاغوت دوری کنید، الله برخی از آنان را هدایت کرده، و برخی از آنان نیز سزاوار گمراهی شدند." [النحل: 36]

و الله متعال می فرماید :

﴿قُلۡ أَرَءَيۡتُم مَّا تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُواْ مِنَ ٱلۡأَرۡضِ أَمۡ لَهُمۡ شِرۡكٞ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِۖ ٱئۡتُونِي بِكِتَٰبٖ مِّن قَبۡلِ هَٰذَآ أَوۡ أَثَٰرَةٖ مِّنۡ عِلۡمٍ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ٤﴾[الأحقاف: 4]

"(ای پیامبر، به مشرکان)بگو :آیا به چیزهایی که به جای الله(به نیایش)می خوانید توجه کرده اید؟ به من نشان دهید چه چیز از(اجزای)زمین را آفریده اند، آیا در (آفرینش)آسمان ها شرکت داشته اند؟ اگر راست می گویید، از کتاب های آسمانی پیشین یا اثر علمیاز دانش(گذشتگان)برای من بیاورید." [الاحقاف :4]

شیخ عبدالرحمان السعدی - رحمه الله - می گوید :"بنابراین واضح شد که جدال مشرکان دربارۀ شرکشان مستند به دلیل و برهان نبوده، بلکه بر گمان هایی نادرست و آرایی بی ارزش و اندیشه هایی فاسد بنا شده است، این تباهی را می توان با بررسی شامل و جامع دانش و کارهایشان درک کرد، و با بررسی حال و روز کسانی که عمرشان را در عبادت این معبودان تباه کرده اند، آیا(این معبودان جز الله)برایشان فایده ای در دنیا یا آخرت داشته اند؟ ."تیسیر الکریم المنان، ص.779 .

6- الله سبحانه و تعالی آفریدگار است و تنها اوست که شایستهٔ عبادت و یگانه پرستی است، و هیچکس نباید همراه با او پرستش شود، و در عبادت شریکی داشته باشد.

الله تنها کسی است که مستحق عبادت می باشد، و شایستهٔ این است که هیچ کس دیگری به همراه او عبادت نشود .الله متعال می فرماید :

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱعۡبُدُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُمۡ وَٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ٢١ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلۡأَرۡضَ فِرَٰشٗا وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءٗ وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ فَأَخۡرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزۡقٗا لَّكُمۡۖ فَلَا تَجۡعَلُواْ لِلَّهِ أَندَادٗا وَأَنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ٢٢﴾[البقرة: 21-22]

"ای مردم، پروردگار خویش را عبادت کنید، همان کسی که شما و انسان های پیش از شما را آفرید، شاید که پرهیزگار شوید (21) آن کسی که زمین را برای شما گستراند و آسمان را (همچون سقفی) بالای سرتان بنا نمود و از آسمان، آبی فرو فرستاد و به وسیلهٔ آن، انواع میوه ها را به وجود آورد تا روزیِ شما باشد؛ پس همتایانی برای الله قرار ندهید، در حالی که (شما حقیقت را) می دانید .(22) " [البقره:22-21]

آنکه ما و نسل های پیش از ما را آفرید و زمین را برای ما گسترانده و برای ما از آسمان آبی فرو فرستاده و با آن از زمین انواع ثمره ها بیرون آورده تا روزی ما باشد؛ همان کسی است که به تنهایی شایستهٔ عبادت است، الله متعال می فرماید :

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡۚ هَلۡ مِنۡ خَٰلِقٍ غَيۡرُ ٱللَّهِ يَرۡزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِۚ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ فَأَنَّىٰ تُؤۡفَكُونَ ٣﴾[فاطر: 3]

"ای مردم، نعمتی را که الله به شما بخشیده به یاد آورید، آیا آفریننده ای جز الله هست که شما را از آسمان و زمین روزی دهد؟ هیچ معبودی (بحق) جز او نیست؛ پس چگونه (از حق) منحرف می شوید؟ " [فاطر:3]

آنکه می آفریند و روزی می دهد، تنها اوست که به تنهایی شایستهٔ عبادت کردن می باشد، الله متعال می فرماید :

﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمۡۖ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ خَٰلِقُ كُلِّ شَيۡءٖ فَٱعۡبُدُوهُۚ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ وَكِيلٞ ١٠٢﴾[الأنعام: 102]

"این است الله، پروردگار شما؛ هیچ معبودی (بحق) جز او نیست، آفرینندهٔ همه چیز است؛ پس او را عبادت کنید و (بدانید که) او بر همه چیز حافظ و نگهبان است". [الانعام:102]

و هر آنچه بغیر الله عبادت شده، شایستهٔ عبادت نیست؛ زیرا(عبادت شونده بغیر الله)در آسمان ها و زمین صاحب حتی ذره ای نیست و در هیچ چیز شریک و یاری دهنده و پشتیبان الله نیست، پس چگونه می شود همراه با الله کسی یا چیزی را به فریاد خواند یا کسی را با او شریک گرداند؟ الله متعال می فرماید :

﴿قُلِ ٱدۡعُواْ ٱلَّذِينَ زَعَمۡتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ لَا يَمۡلِكُونَ مِثۡقَالَ ذَرَّةٖ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِي ٱلۡأَرۡضِ وَمَا لَهُمۡ فِيهِمَا مِن شِرۡكٖ وَمَا لَهُۥ مِنۡهُم مِّن ظَهِيرٖ ٢٢﴾[سبأ: 22]

" (ای پیامبر به مشرکان)بگو : کسانی را که به جای الله) یاور و شفاعتگرِ خود) می پندارید، و) به فریاد (می خوانید، آنان به اندازه ی ذره ای در آسمان ها و زمین مالک چیزی نیستند، و در) آفرینش و تدبیر (آن دو) زمین و آسمان (شرکت ندارند و الله در میانشان هیچ پشتیبانی ندارد)." [سبأ:22]

الله سبحانه و تعالی است که این مخلوقات را آفریده و از عدم به وجود آورده و وجود این آفریدگان دال بر وجود او و پروردگاری و الوهیت اوست، الله متعال می فرماید :

﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنۡ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٖ ثُمَّ إِذَآ أَنتُم بَشَرٞ تَنتَشِرُونَ ٢٠ وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنۡ خَلَقَ
لَكُم مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ أَزۡوَٰجٗا لِّتَسۡكُنُوٓاْ إِلَيۡهَا وَجَعَلَ بَيۡنَكُم مَّوَدَّةٗ وَرَحۡمَةًۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ
يَتَفَكَّرُونَ ٢١ وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦ خَلۡقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَٱخۡتِلَٰفُ أَلۡسِنَتِكُمۡ وَأَلۡوَٰنِكُمۡۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ
لَأٓيَٰتٖ لِّلۡعَٰلِمِينَ ٢٢ وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦ مَنَامُكُم بِٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ وَٱبۡتِغَآؤُكُم مِّن فَضۡلِهِۦٓۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ
لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَسۡمَعُونَ ٢٣ وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦ يُرِيكُمُ ٱلۡبَرۡقَ خَوۡفٗا وَطَمَعٗا وَيُنَزِّلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ فَيُحۡيِۦ
بِهِ ٱلۡأَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَآۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ ٢٤ وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦٓ أَن تَقُومَ ٱلسَّمَآءُ وَٱلۡأَرۡضُ
بِأَمۡرِهِۦۚ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمۡ دَعۡوَةٗ مِّنَ ٱلۡأَرۡضِ إِذَآ أَنتُمۡ تَخۡرُجُونَ ٢٥ وَلَهُۥ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ كُلّٞ
لَّهُۥ قَٰنِتُونَ ٢٦ وَهُوَ ٱلَّذِي يَبۡدَؤُاْ ٱلۡخَلۡقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ وَهُوَ أَهۡوَنُ عَلَيۡهِۚ وَلَهُ ٱلۡمَثَلُ ٱلۡأَعۡلَىٰ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ
وَٱلۡأَرۡضِۚ وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ٢٧﴾[الروم: 20-27]

"و یکی از نشانه های(عظمت و قدرت) الله این است که شما را از خاک آفرید، سپس شما انسان ها تدریجاً(افزایش یافتید و در زمین)پراکنده گشتید (20) و از نشانه های(دیگر عظمت و قدرت)الله این است که از جنس خودتان همسرانی برایتان آفرید تا در کنارشان آرام گیرید، و در بین شما و آنان محبت و مهربانی قرار داد، بی گمان در این(نعمت ها)نشانه هایی(از قدرت و عظمت پروردگار)برای افرادی است که تفکر می کنند (21) و از نشانهای(دیگر عظمت و قدرت)الله، آفرینش آسمان ها و زمین و اختلاف زبان ها و رنگ های شماست، بی تردید، در این(امور)نشانه هایی (از قدرت و عظمت پروردگار)برای فرزانگان و دانشوران است (22) و از نشانه های(دیگر عظمت و قدرت)الله، خواب شما در شب و روز و تلاشتان برای بهره گیری از بخشش پروردگار(و تأمین معاش)است، بی گمان، در این موارد، برای افرادی که گوش شنوا دارند، نشانه هایی(از عظمت و قدرت پروردگار)است (23) و از نشانه های(دیگر عظمت و قدرت)الله این است که صاعقه را برای بیم و امید، به شما نشان می دهد و آبی از آسمان می فرستد و زمین را ـ پس از(خشکی و) مرگش با آن آب زنده می سازد، بی گمان، در این امور، برای افرادی که می اندیشند، نشانه هایی (از عظمت و قدرت پروردگار)است (24) و از نشانه های(دیگر عظمت و قدرت)

الله این است که آسمان ها و زمین به فرمانش برپا می شوند و(روز قیامت)هنگامی که با ندایی شما را از زمین فرامی خوانَد، ناگهان(همگی از گورها)بیرون می آیید (25) هر کس و هر چه در آسمان ها و زمین است از آنِ الله است، و همگی(تسلیم و) فرمانبردارِ او هستند (26) و او کسی است که آفرینش(هستی)را(بدون نمونهٔ قبلی) آغاز کرده، سپس آن را(پس از نابود کردنش)باز می گرداند و(این بازگرداندن)برای او آسانتر است (27) " [الروم:20-27]

و نمرود وجود پروردگار را انکار کرد، پس ابراهیم - **علیه السلام** - چنانکه الله متعال از او نقل کرده فرمود :

﴿أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِي حَآجَّ إِبۡرَٰهِـۧمَ فِي رَبِّهِۦٓ أَنۡ ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ ٱلۡمُلۡكَ إِذۡ قَالَ إِبۡرَٰهِـۧمُ رَبِّيَ ٱلَّذِي يُحۡيِۦ وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا۠ أُحۡيِۦ وَأُمِيتُۖ قَالَ إِبۡرَٰهِـۧمُ فَإِنَّ ٱللَّهَ يَأۡتِي بِٱلشَّمۡسِ مِنَ ٱلۡمَشۡرِقِ فَأۡتِ بِهَا مِنَ ٱلۡمَغۡرِبِ فَبُهِتَ ٱلَّذِي كَفَرَۗ وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ٢٥٨﴾[البقرة: 258]

"همانا الله خورشید را از سمت مشرق بیرون می آورد، پس تو آن را از جهت مغرب بیرون بیاور، آنگاه آن(طاغوت)که کفر ورزیده بود متحیر و مبهوت شد، و الله ستمکاران را هدایت نمی کند"[البقره:258]

همچنین ابراهیم - **علیه السلام** - در برابر قوم خود استدلال کرد که الله او را هدایت کرده، و اوست که وی را آب و غذا می دهد، و هرگاه بیمار شود او را شفا می دهد، و اوست که وی را می میراند و زنده می کند، و آنطور که الله متعال از وی نقل کرده چنین فرمود:

﴿ٱلَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهۡدِينِ ٧٨ وَٱلَّذِي هُوَ يُطۡعِمُنِي وَيَسۡقِينِ ٧٩ وَإِذَا مَرِضۡتُ فَهُوَ يَشۡفِينِ ٨٠ وَٱلَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحۡيِينِ ٨١﴾[الشعراء: 78-81]

" آن(معبودی) که مرا آفریده، و هدایتم می کند (78) و همان کسی که به من غذا می دهد، و سیرابم می سازد (79) و هنگامی که بیمار می شوم، اوست که شفایم می دهد (80) و کسی که مرا می میرانَد و (دوباره) زنده ام می کند(81) " [الشُّعراء-78: 81]

و الله متعال دربارۀ موسی - **عليه السلام** - داده كه وی در مناظره با فرعون به او گفت كه پروردگار او :

﴿قَالَ رَبُّنَا ٱلَّذِیٓ أَعۡطَىٰ كُلَّ شَیۡءٍ خَلۡقَهُۥ ثُمَّ هَدَىٰ٥٠﴾[طه: 50]

"همان كسی است كه هر چيز را خلقتی(متناسب با آن)بخشيده و سپس(همگی اين مخلوقات را)رهنمود كرده است" [طه:50]

و الله متعال هر آن چه را كه در آسمان ها و زمين است در تسخير انسان قرار داده و او را در ميان اين نعمت ها قرار داده است؛ تا آن كه تنها الله متعال را عبادت كند و به او كفر نورزد، الله متعال می فرمايد :

﴿أَلَمۡ تَرَوۡاْ أَنَّ ٱللَّهَ سَخَّرَ لَكُم مَّا فِی ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِی ٱلۡأَرۡضِ وَأَسۡبَغَ عَلَيۡكُمۡ نِعَمَهُۥ ظَٰهِرَةً وَبَاطِنَةًۗ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يُجَٰدِلُ فِی ٱللَّهِ بِغَيۡرِ عِلۡمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَٰبٍ مُّنِيرٍ٢٠﴾[لقمان: 20]

"آيا نديده ايد كه الله آن چه را در آسمان ها و زمين است، به خدمتتان گماشته و نعمت های آشكار و پنهان خويش را بر شما تمام كرده است؟ (با اين حال) برخی از مردم هستند، بدون هيچ دانش و هدايت و كتابِ روشنگری، در مورد الله ستيزه جويی می كند" [لقمان:20]

و الله متعال همان طور كه همۀ آن چه را كه در آسمان ها و زمين است در اختيار انسان قرار داده، او را آفريده و از همۀ حواسی كه به آن نيار دارد از جمله شنوايی و بينايی و قدرت عقلی برخوردار ساخته تا آن چه را به سود اوست و به سوی پروردگارش راهنمود می گرداند، به او بياموزد، الله متعال می فرمايد:

﴿وَٱللَّهُ أَخۡرَجَكُم مِّنۢ بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمۡ لَا تَعۡلَمُونَ شَيۡـٔٗا وَجَعَلَ لَكُمُ ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡأَبۡصَٰرَ وَٱلۡأَفۡـِٔدَةَ لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ٧٨﴾[النحل: 78]

" و الله شما را از شكم مادرانتان بيرون آورد، در حالی كه هيچ چيز نمی دانستيد، و برای شما گوش و ديدگان و دلها پديد آورد، شايد سپاس گزار باشيد" [النحل:78]

الله سبحانه و تعالی همهٔ این عالم ها را آفرید، و انسان را خلق کرد، و همهٔ اعضای بدنی و نیروهای مورد نیازش را برایش فراهم ساخت، و او را به همهٔ توانایی هایی که وی را برای انجام عبادت الله متعال و آبادانی زمین یاری می دهد، مجهز ساخت، سپس هر آن چه را که در آسمان ها و زمین است در تسخیر او قرار داد.

و الله متعال به خلقت این آفریده های بزرگ بر ربوبیت خود استدلال نموده است، ربوبیتی که مستلزم الوهیت] و شایستگی او برای پرستش [می باشد، الله سبحانه و تعالی می فرماید :

﴿قُلۡ مَن يَرۡزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِ أَمَّن يَمۡلِكُ ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡأَبۡصَٰرَ وَمَن يُخۡرِجُ ٱلۡحَيَّ مِنَ ٱلۡمَيِّتِ وَيُخۡرِجُ ٱلۡمَيِّتَ مِنَ ٱلۡحَيِّ وَمَن يُدَبِّرُ ٱلۡأَمۡرَۚ فَسَيَقُولُونَ ٱللَّهُۚ فَقُلۡ أَفَلَا تَتَّقُونَ٣١﴾[یونس: 31]

"بگو :کیست که از آسمان و زمین به شما روزی می رساند؟ یا کیست که بر گوش ها و دیدگان حاکم است؟ و کیست که(موجود)زنده را از مرده، و مرده را از(موجود) زنده بیرون می آورد؟ و کیست که کار(جهان و جهانیان)را تدبیر می کند؟ خواهند گفت :الله، پس بگو :آیا پروا نمی کنیدیونس؟" [یونس : 31]

و الله سبحانه و تعالی می فرماید :

﴿قُلۡ أَرَءَيۡتُم مَّا تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُواْ مِنَ ٱلۡأَرۡضِ أَمۡ لَهُمۡ شِرۡكٞ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِۖ ٱئۡتُونِي بِكِتَٰبٖ مِّن قَبۡلِ هَٰذَآ أَوۡ أَثَٰرَةٖ مِّنۡ عِلۡمٍ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ٤﴾[الأحقاف: 4]

"بگو :آیا به چیزهایی که به جای الله به فریاد می خوانید توجه کرده اید؟ به من نشان دهید چه چیز از] اجزای [زمین را آفریده اند، آیا در(آفرینش، و نگهداری)آسمان ها مشارکتی داشته اند؟ اگر راست می گویید(که مشارکتی داشته اند)، از کتاب های آسمانی پیشین یا یک اثر علمی(از دانش گذشتگان)بیاورید"[الاحقاف:4]

و الله متعال می فرماید :

﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ بِغَيۡرِ عَمَدٖ تَرَوۡنَهَاۖ وَأَلۡقَىٰ فِي ٱلۡأَرۡضِ رَوَٰسِيَ أَن تَمِيدَ بِكُمۡ وَبَثَّ فِيهَا مِن كُلِّ دَآبَّةٖۚ وَأَنزَلۡنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ فَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوۡجٖ كَرِيمٍ ١٠ هَٰذَا خَلۡقُ ٱللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ ٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦۚ بَلِ ٱلظَّٰلِمُونَ فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ ١١﴾[لقمان: 10-11]

"الله آسمان ها را بدونه هیچ ستونی که آن را ببینید آفریده، و در زمین کوه های استوار بیفکند تا (مبادا زمین) شما را بجنباند و در آن از هر گونه جنبنده ای پراکنده گردانید، و از آسمان آبی فرو فرستادیم و از هر نوع (گیاه) نیکو در آن رویانیدیم (10) این است آفرینش الله، (اکنون) به من نشان دهید کسانی که غیر از اویند چه آفریده اند؟ بلکه ستمگران در گمراهی آشکاری هستند." [لقمان10-11]

و الله سبحانه و تعالی می فرماید :

﴿أَمۡ خُلِقُواْ مِنۡ غَيۡرِ شَيۡءٍ أَمۡ هُمُ ٱلۡخَٰلِقُونَ ٣٥ أَمۡ خَلَقُواْ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَۚ بَل لَّا يُوقِنُونَ ٣٦ أَمۡ عِندَهُمۡ خَزَآئِنُ رَبِّكَ أَمۡ هُمُ ٱلۡمُصَيۡطِرُونَ ٣٧﴾[الطور: 35-37]

"آیا آنان بدونه هیچگونه خالقی آفریده شده اند؟ یا اینکه خودشان آفرینندگارند؟ (35) آیا آنان آسمان ها و زمین را آفریده اند؟ بلکه آنان یقین ندارند که الله آفرینندۀ مطلق است (36) (آیا گنجینه های) نعمت و هدایت (پروردگارت نزد آنان است؟ یا اینکه آنان)بر همه چیز جهان تسلط دارند" [الطور35-37]

شیخ عبدالرحمان السعدی می گوید :(و این استدلالی بر علیه آنان است، به دلیلی که در برابر آن راهی جز تسلیم در برابر حق ندارند یا آن که از دایرۀ عقل و دین خارج شوند.) تفسیر ابن سعدی.(816)

7-الله متعال، آفرینندۀ تمام موجودات هستی است، هم چیزهایی که در دایره دید ما هستند و هم چیزهایی که از دایره دید ما خارج اند، و هر چه جز الله متعال، از آفریده های اوست و الله متعال آسمان ها و زمین را در شش روز آفریده است.

الله متعال، آفرینندۀ تمام موجودات هستی است، هم چیزهایی که در دایره دید ما هستند و هم چیزهایی که از دایره دید ما خارج اند، و هر چه جز الله متعال، از آفریده های اوست، الله متعال می فرماید :

﴿قُلۡ مَن رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ قُلِ ٱللَّهُۚ قُلۡ أَفَٱتَّخَذۡتُم مِّن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَ لَا يَمۡلِكُونَ لِأَنفُسِهِمۡ نَفۡعٗا وَلَا ضَرّٗاۚ قُلۡ هَلۡ يَسۡتَوِي ٱلۡأَعۡمَىٰ وَٱلۡبَصِيرُ أَمۡ هَلۡ تَسۡتَوِي ٱلظُّلُمَٰتُ وَٱلنُّورُۗ أَمۡ جَعَلُواْ لِلَّهِ شُرَكَآءَ خَلَقُواْ كَخَلۡقِهِۦ فَتَشَٰبَهَ ٱلۡخَلۡقُ عَلَيۡهِمۡۚ قُلِ ٱللَّهُ خَٰلِقُ كُلِّ شَيۡءٖ وَهُوَ ٱلۡوَٰحِدُ ٱلۡقَهَّٰرُ ١٦﴾[الرعد: 16]

"(ای پیامبر به مشرکان)بگو :پروردگار آسمان ها و زمین کیست؟(به آنان)بگو : الله،(سپس)بگو :آیا به جای الله اولیاء(ومعبودهایی)برگزیده اید که(حتی)مالک سود و زیان خود نیستند؟ بگو :آیا نابینا(ی حقیقت که شماید)و بینا(ی حقیقت که مؤمناند، با همدیگر)برابرند؟ یا اینکه تاریکی ها و نور یکسانند؟ یا آنان شریکانی برای الله قرار داده اند که(گمان می برند)همچون آفرینش الله، آفریده اند و(در نتیجه تشخیص) آفرینش(آنان از آفرینش الله)بر آنان مُشتبه شده است؟ بگو :الله آفرینندۀ همه چیز است و او یگانهٔ و پیروزمند است." [الرعد:16]

و می فرماید :

﴿... وَيَخۡلُقُ مَا لَا تَعۡلَمُونَ ٨﴾[النحل: 8]

"و (الله) چیزهایی را می آفریند که (شما همکنون آنها را) نمی دانید" [النحل:8]

و الله متعال آسمان ها و زمین را در شش روز آفرید، الله متعال می فرماید :

﴿هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلۡعَرۡشِۖ يَعۡلَمُ مَا يَلِجُ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَمَا يَخۡرُجُ مِنۡهَا وَمَا يَنزِلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَا يَعۡرُجُ فِيهَاۖ وَهُوَ مَعَكُمۡ أَيۡنَ مَا كُنتُمۡۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ ٤﴾[الحديد: 4]

"اوست که آسمان ها و زمین را در شش روز آفرید، آنگاه(آن گونه که شایستهٔ عظمت و مقام اوست)بر عرش قرار گرفت، هر چه در زمین نفوذ می کند یا از آن بیرون می آید و هر چه از آسمان فرود می آید یا به سوی آن بالا می رود،(همه آنها را)می داند، و هر جا که باشید، همراه شماست، و الله به آنچه که انجام می دهید، بیناست" [الحدید:4]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ وَمَا بَيۡنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٖ ٣٨﴾[ق: 38]

"ما آسمان ها و زمین و آنچه که میان آنهاست را، در شش روز آفریدیم، و (هرگز) رنج و خستگی به ما نرسید" [ق: 38]

8-الله سبحانه و تعالی در مُلک یا آفرینش یا تدبیر یا عبادتش شریکی ندارد.

و الله سبحانه و تعالی مالک و فرمانروای هستی است، و در آفرینش یا فرمانروایی یا تدبیر امورش، هیچگونه شریکی ندارد، الله متعال می فرماید :

﴿قُلۡ أَرَءَيۡتُم مَّا تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُواْ مِنَ ٱلۡأَرۡضِ أَمۡ لَهُمۡ شِرۡكٞ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِۖ ٱئۡتُونِي بِكِتَٰبٖ مِّن قَبۡلِ هَٰذَآ أَوۡ أَثَٰرَةٖ مِّنۡ عِلۡمٍ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ٤﴾[الأحقاف: 4]

"بگو :آیا به چیزهایی که به جای الله(به نیایش)می خوانید توجه کرده اید؟ به من نشان دهید چه چیز از(اجزای)زمین را آفریده اند، آیا در(آفرینش)آسمان ها شرکت داشته اند؟ اگر راست می گویید، از کتاب های آسمانی پیشین یا یک اثر علمی(از گذشتگان)برای من بیاورید" [الاحقاف:4]

شیخ عبدالرحمان السعدی - رحمه الله - می گوید :برای بیان ناتوانی بت هایشان و این که نشان دهی شایستهٔ هیچگونه از عبادات نیستند، به این هایی که بت ها و شریکانی را برای الله شریک ساخته اند که مالک نفعی و زیانی و مرگی و زندگی ای و رستاخیزی نیستند{ بگو به من نشان دهید چه چیز از(اجزای)زمین را آفریده اند، آیا در(آفرینش) آسمان ها شرکت داشته اند؟ } آیا از اجرام آسمان ها و زمین چیزی را آفریده اند؟ آیا کوه هایی آفریده اند؟ آیا رودی به جریان انداخته اند؟ آیا حیوانی را برانگیخته اند؟ آیا درختانی را سبز کرده اند؟ آیا هیچ یک از آنان در خلقت چیزی از این آفریده ها همکاری کرده اند؟ خودشان اقرار دارند که در هیچ یک از این امور دست نداشته اند، چه برسد به دیگران، و این دلیلی است عقلی و قاطع بر این که هر چه جز الله باشد، پرستش آن نیز باطل است.

سپس به بیان انتفای دلیل نقلی پرداخته می فرماید :{ از کتاب های آسمانی پیشین یا اثر علمی از(گذشتگان)برای من بیاورید } که چنین فرمان می دهد، مشخص است که آنان از آوردن دلیلی از سوی پیامبران ناتوانند، بلکه قاطعانه می گوییم و مطمئنیم که همهٔ پیامبران به سوی توحید پروردگارشان فرا خوانده اند، و از شرک نهی کرده اند و این بزرگترین چیزی است که از علمِ آنان به ما رسیده است .)تفسیر ابن سعدی.(779)

و الله سبحانه و تعالی مالک مُلک است که در فرمانروایی خود شریکی ندارد، الله متعال می فرماید :

﴿قُلِ ٱللَّهُمَّ مَٰلِكَ ٱلۡمُلۡكِ تُؤۡتِي ٱلۡمُلۡكَ مَن تَشَآءُ وَتَنزِعُ ٱلۡمُلۡكَ مِمَّن تَشَآءُ وَتُعِزُّ مَن تَشَآءُ وَتُذِلُّ مَن تَشَآءُۖ بِيَدِكَ ٱلۡخَيۡرُۖ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ ٢٦﴾[آل عمران: 26]

"بگو :بارالها، ای فرمانروایِ هستی، هر کس را بخواهی حاکمیت(و دارایی)می بخشی و از هر کس بخواهی حاکمیت را بازپس می گیری، و به هر کس بخواهی عزت (و قدرت)می دهی و هر کس را بخواهی خوار و ذلیل می کنی،(پروردگارا)خوبی به دست توست و بی گمان، تو بر هر چیزی توانایی. " [آل عمران:26]

و الله متعال در بیان این که فرمانروایی مطلق در روز قیامت از آن اوست، می فرماید :

﴿يَوۡمَ هُم بَٰرِزُونَۖ لَا يَخۡفَىٰ عَلَى ٱللَّهِ مِنۡهُمۡ شَيۡءٞۚ لِّمَنِ ٱلۡمُلۡكُ ٱلۡيَوۡمَۖ لِلَّهِ ٱلۡوَٰحِدِ ٱلۡقَهَّارِ ١٦﴾[غافر: 16]

"روزی که مردمان حاضر و نمایان می شوند و چیزی از آنان بر الله پوشیده نخواهد ماند،(الله می فرماید) امروز فرمانروایی از آنِ کیست؟(آنگاه خود در جواب می فرماید)از آنِ الله یگانهٔ و پیروزمند است" [غافر:16]

و الله سبحانه و تعالی در فرمانروایی یا آفرینش یا تدبیر یا عبادت کردن هیچ شریکی ندارد، الله متعال می فرماید :

﴿وَقُلِ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِي لَمۡ يَتَّخِذۡ وَلَدٗا وَلَمۡ يَكُن لَّهُۥ شَرِيكٞ فِي ٱلۡمُلۡكِ وَلَمۡ يَكُن لَّهُۥ وَلِيّٞ مِّنَ ٱلذُّلِّۖ وَكَبِّرۡهُ تَكۡبِيرَۢا ١١١﴾[الإسراء: 111]

"و بگو :ستایش مخصوص الله است که فرزندی (برای خویش) برنگزیده است و در فرمانروایی و مالکیّت (هستی), هیچ شریکی ندارد و هرگز خوار و ناتوان نمی گردد که

(نیاز به دوست و) کارساز داشته باشد و او را بزرگ بدار، بزرگداشتی (که) شایسته ی بزرگواری او باشد)." [الاسراء :111]

و الله متعال می فرماید :

﴿ٱلَّذِی لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَلَمۡ يَتَّخِذۡ وَلَدٗا وَلَمۡ يَكُن لَّهُۥ شَرِيكٞ فِی ٱلۡمُلۡكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَیۡءٖ فَقَدَّرَهُۥ تَقۡدِيرٗا ٢﴾[الفرقان: 2]

"همان کسی که فرمانروایی آسمان ها و زمین از آنِ اوست و فرزندی(برای خویش)برنگزیده است و در فرمانروایی، هیچ شریکی ندارد و همه چیز را آفریده است و اندازهٔ هر چیز را چنان که مناسبش می باشدـ تدبیر نموده است " .[الفرقان:2]

بنابراین، او مالک است و هر چه بغیر او مملوکِ او سبحانه و تعالی است و او آفریدگار است و هر چه جز بغیر او مخلوقِ اوست، و اوست که کار هستی را تدبیر و اداره می کند و کسی که منزلتش چنین است عبادتش واجب است و عبادت غیر او نشانگر نقص در عقل، و شرکی است که دنیا و آخرت را تباه می سازد

﴿وَقَالُواْ كُونُواْ هُودًا أَوۡ نَصَٰرَىٰ تَهۡتَدُواْۗ قُلۡ بَلۡ مِلَّةَ إِبۡرَٰهِـۧمَ حَنِيفٗاۖ وَمَا كَانَ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ١٣٥﴾[البقرة: 135]

"و(اهل کتاب)گفتند :یهودی یا نصرانی شوید تا هدایت یابید،(ای پیامبر، به آنان) بگو :بلکه از آیین ابراهیم(پیروی می کنیم)که حق گرا بود و هرگز در زمرهٔ مشرکان نبود ".[البقره:135]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَمَنۡ أَحۡسَنُ دِينٗا مِّمَّنۡ أَسۡلَمَ وَجۡهَهُۥ لِلَّهِ وَهُوَ مُحۡسِنٞ وَٱتَّبَعَ مِلَّةَ إِبۡرَٰهِيمَ حَنِيفٗاۗ وَٱتَّخَذَ ٱللَّهُ إِبۡرَٰهِيمَ خَلِيلٗا ١٢٥﴾[النساء: 125]

"و آیین چه کسی بهتر از کسی است که خود را تسلیم الله کرده و نیکوکار است، و از آیین ابراهیمِ حق گرا پیروی نموده است؟ و الله ابراهیم را به دوستی خود برگزید " [النساء:125]

و الله سبحانه و تعالی بیان نموده که هر کس تابع دینی جز دین ابراهیم خلیل - علیه السلام - باشد، خودش را به سبک سری و نادانی انداخته است، الله متعال می فرماید :

﴿وَمَن يَرۡغَبُ عَن مِّلَّةِ إِبۡرَٰهِـۧمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفۡسَهُۥۚ وَلَقَدِ ٱصۡطَفَيۡنَٰهُ فِي ٱلدُّنۡيَاۖ وَإِنَّهُۥ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ١٣٠﴾[البقرة: 130]

"و چه کسی از آیین ابراهیم روی گردانی می کند؛ مگر آن(نادانی)که خود را خوار و ناچیز کرده است؟ و به راستی که ما او را در دنیا برگزیدیم و بی تردید، در آخرت(نیز)از زمره ی شایستگان خواهد بود " [البقره:130]

9-الله سبحانه و تعالی نه(فرزندی)زاده و نه از کسی زاده شده است، و همطراز و همانند ندارد.

و الله سبحانه و تعالی نه(فرزندی)زاده و نه از کسی زاده شده است، و همطراز و همانند ندارد، الله سبحانه و تعالی می فرماید :

﴿قُلۡ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ١ ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ ٢ لَمۡ يَلِدۡ وَلَمۡ يُولَدۡ ٣ وَلَمۡ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدُۢ ٤﴾[الإخلاص: 1-4]

"بگو :او الله یکتا و یگانه است (1) الله بی نیاز است و همه نیازمند او هستند (2) نه(فرزندی)زاده و نه زاده شده است (3) و هیچ کس همانند و همتای او نبوده و نیست (4)[الاخلاص:4 -1]

و الله متعال می فرماید :

﴿رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَا فَٱعۡبُدۡهُ وَٱصۡطَبِرۡ لِعِبَٰدَتِهِۦۚ هَلۡ تَعۡلَمُ لَهُۥ سَمِيّٗا ٦٥﴾[مریم: 65]

"پروردگار آسمان ها و زمین و آن چه میان آن هاست؛ پس تنها او را عبادت کن و بر عبادتش شکیبا(و پایدار)باش، آیا شبیه و همانند برای الله می شناسی؟" .[مریم :65]

الله جل شأنه می فرماید :

﴿فَاطِرُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ جَعَلَ لَكُم مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ أَزۡوَٰجٗا وَمِنَ ٱلۡأَنۡعَٰمِ أَزۡوَٰجٗا يَذۡرَؤُكُمۡ فِيهِۚ لَيۡسَ كَمِثۡلِهِۦ شَيۡءٞۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ ١١﴾[الشوری: 11]

"او آفرینندۀ آسمان‌ها و زمین است، همسرانی از (جنسِ) خود شما برایتان قرار داد، و از چهارپایان نیز جفت آفرید، به این صورت، تعداد شما را افزایش می دهد، هیچ چیز همانند او نیست و همو شنوا و بیناست". [الشوری:11]

10-الله سبحانه و تعالی در هیچ یک از مخلوقاتش حُلول نمی کند و در هیچ یک از آفریدگانش تجسّد نمی یابد.

الله سبحانه و تعالی در هیچ چیزی حلول نمی کند و در چیزی از آفریده هایش تجسد نمی یابد، و با چیزی اتحاد نمی یابد؛ زیرا الله خالق است و هر چه بغیر او مخلوق است، و الله باقی است و هر چه بغیر او عاقبتش به سوی فناست، و هر چیزی مِلک اوست و او مالک آن است، بنابراین در هیچ یک از آفریده هایش حلول نمی یابد، و هیچ یک از آفریده هایش در ذات او سبحانه و تعالی حلول نمی یابند و الله سبحانه و تعالی بزرگتر از هر چیزی می باشد، الله متعال در انکار سخن کسانی که مدعی شدند، الله متعال در مسیح - علیه السلام - حلول یافته می فرماید :

﴿لَّقَدۡ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡمَسِيحُ ٱبۡنُ مَرۡيَمَۚ قُلۡ فَمَن يَمۡلِكُ مِنَ ٱللَّهِ شَيۡـًٔا إِنۡ أَرَادَ أَن يُهۡلِكَ ٱلۡمَسِيحَ ٱبۡنَ مَرۡيَمَ وَأُمَّهُۥ وَمَن فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗاۗ وَلِلَّهِ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَاۚ يَخۡلُقُ مَا يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ ۝١٧﴾[المائدة: 17]

"کسانی که گفتند :الله همان مسیح پسر مریم است، یقیناً کافر شدند، (ای پیامبر، به آنان) بگو :اگر الله بخواهد که مسیح پسر مریم و مادرش و همهٔ کسانی را که روی زمین هستند، نابود کند، چه کسی در برابر الله اختیاری دارد (که مانع شود)؟ فرمانرواییِ آسمان‌ها و زمین و آنچه میان آن دو قرار دارد از آنِ الله است، هر چه بخواهد می آفریند، و الله بر همه چیز تواناست " [المائده: 17]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَلِلَّهِ ٱلۡمَشۡرِقُ وَٱلۡمَغۡرِبُۚ فَأَيۡنَمَا تُوَلُّواْ فَثَمَّ وَجۡهُ ٱللَّهِۚ إِنَّ ٱللَّهَ وَٰسِعٌ عَلِيمٞ ۝١١٥ وَقَالُواْ ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ وَلَدٗاۗ سُبۡحَٰنَهُۥۖ بَل لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ كُلّٞ لَّهُۥ قَٰنِتُونَ ۝١١٦ بَدِيعُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ وَإِذَا قَضَىٰٓ أَمۡرٗا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ۝١١٧﴾[البقرة: 115-117]

"مشرق و مغرب(و سایر جهات)، از آنِ الله است؛ پس به هر سو رو کنید، آن جا روی الله است، همانا الله گشایشگرِ داناست (115) ’(اهل کتاب و مشرکان) گفتند :الله (برای خود) فرزندی برگزیده است، او از چنین نسبت هایی (منزّه است،) الله نه تنها نیازی به فرزند ندارد, بلکه آن چه در آسمان ها و زمین است متعلق به اوست(و)همه فرمانبردارِ او هستند (116) پدید آورنده آسمانها و زمین است، و چون به کاری اراده فرماید، تنها به آن می گوید :باش، پس می شود(117) "[البقره:117-115]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَقَالُواْ ٱتَّخَذَ ٱلرَّحۡمَٰنُ وَلَدٗا٨٨ لَّقَدۡ جِئۡتُمۡ شَيۡـًٔا إِدّٗا٨٩ تَكَادُ ٱلسَّمَٰوَٰتُ يَتَفَطَّرۡنَ مِنۡهُ وَتَنشَقُّ ٱلۡأَرۡضُ وَتَخِرُّ ٱلۡجِبَالُ هَدًّا٩٠ أَن دَعَوۡاْ لِلرَّحۡمَٰنِ وَلَدٗا ٩١ وَمَا يَنۢبَغِي لِلرَّحۡمَٰنِ أَن يَتَّخِذَ وَلَدًا٩٢ إِن كُلُّ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ إِلَّآ ءَاتِي ٱلرَّحۡمَٰنِ عَبۡدٗا٩٣ لَّقَدۡ أَحۡصَىٰهُمۡ وَعَدَّهُمۡ عَدّٗا٩٤ وَكُلُّهُمۡ ءَاتِيهِ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ فَرۡدًا ٩٥﴾[مريم: 88-95]

"و(یهود، نصاری و برخی از مشرکان)گفتند(الله)رحمان فرزندی(برای خود) بر گزیده است (88) به راستی چیزی بسیار زشت (و زننده ای را)می گویید (89) نزدیک است، آسمان ها از این(سخن)متلاشی شوند، و زمین بشکافد و کوه ها(بشدت) در هم بشکنند و فروریزند (90) ’(از این رو)که برای (الله) رحمان فرزندی نسبت دادند (91) و هرگز برای (الله) رحمان سزاوار نیست که فرزندی برگزیند (92) هیچ چیزی در آسمانها و زمین نیست، مگر این که برای بندگی نزد الله رحمان می آید (93) یقیناً (الله همهٔ) آنان را در سرشماری کرده و به دقت شمرده است (94) و همگی آنان در روز قیامت تک و تنها در نزد او حاضر می شوند(95) " [مریم:95-88]

و الله متعال می فرماید :

﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلۡحَيُّ ٱلۡقَيُّومُۚ لَا تَأۡخُذُهُۥ سِنَةٞ وَلَا نَوۡمٞۚ لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ مَن ذَا ٱلَّذِي يَشۡفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذۡنِهِۦۚ يَعۡلَمُ مَا بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ وَمَا خَلۡفَهُمۡۖ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيۡءٖ مِّنۡ عِلۡمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَۚ وَسِعَ كُرۡسِيُّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَۖ وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفۡظُهُمَاۚ وَهُوَ ٱلۡعَلِيُّ ٱلۡعَظِيمُ٢٥٥﴾[البقرة: 255]

"الله (معبودی بر حق است) هیچ معبودی بحقی جز او نیست، زنده پایدار (و جهان هستی را) نگهدار است، نه چرت و نه خواب او را فرا نمی گیرد، آنچه در آسمانها و آنچه در زمین است از آن اوست، کیست که در نزد او جز به فرمانش شفاعت کند؟ آنچه در پیش روی آنان و آنچه در پشت سرشان است می داند و(آنان) به چیزی از علم او احاطه (و آگاهی) نمی یابند، مگر آن چه خود بخواهد، کرسيِ او آسمان‌ها و زمین را در بر گرفته است، و نگهداشتنِ آنها برای او (سنگین و) دشوار نیست و او بلند مرتبه (و) بزرگ است" [البقره: 255]

کسی که شأن و منزلتش چنین است و آفرینشش این گونه می باشد، چگونه ممکن است در یکی از آفریده هایش حلول یابد یا او را به عنوان فرزند خود برگزیند یا او را به همراه خودش مقام خدایی ببخشد؟

11-الله سبحانه و تعالی نسبت به بندگانش مهربان است، از همین روی به سوی آنان پیامبرانی فرستاده و کتاب هایی نازل کرده است.

الله متعال نسبت به بندگانش رئوف و مهربان است، و از روی رحمتش پیامبرانی را به سوی آنان فرستاد و کتاب های آسمانی را برای آنان نازل کرده است؛ تا از تاریکی های کفر و شرک بیرونشان بیاورد، و آنان را به سوی نور توحید و هدایت برسان، الله متعال می فرماید :

﴿هُوَ ٱلَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبۡدِهِۦٓ ءَايَٰتِۭ بَيِّنَٰتٖ لِّيُخۡرِجَكُم مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِۚ وَإِنَّ ٱللَّهَ بِكُمۡ لَرَءُوفٞ رَّحِيمٞ ٩﴾[الحدید: 9]

"اوست که آیاتی روشنگر و واضح را بر بنده اش نازل می کند تا شما را از تاریکی های (کفر و شرک) به سوی نور (ایمان) برساند؛ (زیرا) الله نسبت به شما بسیار بامحبت و مهربان است" [الحدید:9]

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ إِلَّا رَحۡمَةٗ لِّلۡعَٰلَمِينَ ١٠٧﴾[الأنبیاء: 107]

"و الله متعال می فرماید :و(ای پیامبر)تو را جز رحمتی برای جهانیان نفرستادیم " [الانبیاء:107]

و الله به پیامبرش امر نموده تا بندگانش را آگاه سازد که او آمرزنده و مهربان است، الله متعال می فرماید:

﴿۞نَبِّئۡ عِبَادِيٓ أَنِّيٓ أَنَا ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ٤٩﴾[الحجر: 49]

"(ای پیامبر)به بندگانم خبر بده که من بسیار آمرزندهٔ و مهربان هستم"[الحجر:49]

و از رأفت و رحمت اللهی، زیان را از بندگانش دور ساخته و خیر را برای آنان نازل می گرداند، الله متعال می فرماید :

﴿وَإِن يَمۡسَسۡكَ ٱللَّهُ بِضُرّٖ فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ إِلَّا هُوَۖ وَإِن يُرِدۡكَ بِخَيۡرٖ فَلَا رَآدَّ لِفَضۡلِهِۦۚ يُصِيبُ بِهِۦ مَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦۚ وَهُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ١٠٧﴾[یونس: 107]

"و اگر الله (خواست) زیانی به تو برساند، هیچ کس جز او نمی تواند آن را برطرف سازد، و اگر خواست خیری به تو رساند، هیچ کس نمی تواند مانع رسیدن فضل (و بخششِ) او به تو شود، او بخشش خویش را به هر کس از بندگانش که بخواهد، می رساند و او آمرزندهٔ مهربان است" [یونس:107]

12-الله متعال همان پروردگار مهربان است و تنها اوست که در روز قیامت بندگانش را مورد محاسبه قرار می دهد، هنگامی که همهٔ آنان را از قبرهایشان برانگیخت، پس هر کس را برای کارهایش - چه خیر و چه شر - جزا می دهد، و هر آن که اهل ایمان بوده و کارهای نیک انجام داده در خوشی همیشگی است، و آنکه کفر ورزیده و مرتکب کارهای بد شده در آخرت در عذاب بزرگ خواهد بود.

الله متعال همان پروردگار مهربانی است که در روز قیامت به تنهایی همگی خلایق را به هنگام برانگیخته کردنشان از قبورشان، حسابرسی خواهد کرد، پس هر کس را بنابر کارهای خوب یا بدش پاداش می دهد، پس هر که اهل ایمان بوده و کارهای نیک انجام داده است، در روز قیامت در خوشی بزرگ و ابدی خواهد بود، و هر کس کفر ورزید و کارهای زشت انجام داد، در روز قیامت در عذاب بزرگ و ابدی خواهد بود، زیرا این از کمال عدل الله سبحانه و تعالی و حکمت و رحمتش در حق بندگانش است که این دنیا را خانهٔ تلاش قرار داده و آخرت را خانهٔ دوم او قرار داده که جزا و حساب و پاداش آن جا خواهد بود؛ تا آن که نیکوکار، پاداش نیکی خود را ببیند و بدکار و ستمگر و تجاوزگر، تاوانِ تجاوزگری و ظلم خود را ببیند؛ و از آن جایی که ممکن است برخی از انسان ها این مسئله(یعنی دنیای دیگر)را بعید بدانند، الله متعال ادلهٔ بسیاری را مبنی بر این مطرح می سازد که رستاخیز حق است و شکی در آن نیست، الله متعال می فرماید :

﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنَّكَ تَرَى ٱلۡأَرۡضَ خَٰشِعَةً فَإِذَآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡهَا ٱلۡمَآءَ ٱهۡتَزَّتۡ وَرَبَتۡۚ إِنَّ ٱلَّذِيٓ أَحۡيَاهَا لَمُحۡيِ ٱلۡمَوۡتَىٰٓۚ إِنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ ٣٩﴾[فصلت: 39]

"از جمله نشانه های(قدرت)الهی این است که تو زمین خشک و فرسوده را می بینی، هنگامی که آب(باران)را بر آن فرو می ریزیم، به جنبش در می آید و (گیاهانش)رشد می کند، آن(پروردگار توانمندی)که زمین را زنده می کند، مردگان را نیز(در روز رستاخیز)زنده خواهد کرد، به راستی که الله بر انجام هر کاری تواناست " [فصلت:39]

و الله متعال می فرماید :

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِن كُنتُمۡ فِي رَيۡبٖ مِّنَ ٱلۡبَعۡثِ فَإِنَّا خَلَقۡنَٰكُم مِّن تُرَابٖ ثُمَّ مِن نُّطۡفَةٖ ثُمَّ مِنۡ عَلَقَةٖ ثُمَّ مِن مُّضۡغَةٖ مُّخَلَّقَةٖ وَغَيۡرِ مُخَلَّقَةٖ لِّنُبَيِّنَ لَكُمۡۚ وَنُقِرُّ فِي ٱلۡأَرۡحَامِ مَا نَشَآءُ إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى ثُمَّ نُخۡرِجُكُمۡ طِفۡلٗا ثُمَّ لِتَبۡلُغُوٓاْ أَشُدَّكُمۡۖ وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ إِلَىٰٓ أَرۡذَلِ ٱلۡعُمُرِ لِكَيۡلَا يَعۡلَمَ مِنۢ بَعۡدِ عِلۡمٖ شَيۡـٔٗاۚ وَتَرَى ٱلۡأَرۡضَ هَامِدَةٗ فَإِذَآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡهَا ٱلۡمَآءَ ٱهۡتَزَّتۡ وَرَبَتۡ وَأَنۢبَتَتۡ مِن كُلِّ زَوۡجِۭ بَهِيجٖ ٥﴾[الحج: 5]

"ای مردم، اگر دربارۀ برانگیخته شدن(در روز قیامت)تردید دارید،(بدانید که)ما شما را از خاک آفریدیم، سپس از نطفه و آن گاه از خون بسته شده، سپس از پاره گوشتی شکل یافته و شکل نایافته؛(چنین کردیم)تا(قدرت خویش را)برایتان آشکار سازیم، و هر چه را که بخواهیم، تا مدتی معیّن در رَحِم(مادران)نگه می داریم، آن گاه شما را به صورت نوزادی(در شکم مادران)بیرون می آوریم، سپس(پرورش می یابید)تا به حد رشد(و بلوغ)خود برسید؛ و از شما کسی هست که(در دوران جوانی) می میرد و کسی نیز هست(که آن قدر عمر می کند تا)به نهایت فرتوتی(و کهنسالی) می رسد، چنان که پس از(آن همه)دانش،(همه را فراموش می کند و)چیزی نمی داند، و(اما مثالی دیگر)زمین را خشکیده می بینی، اما چون آب[باران]بر آن فرو می فرستیم، به جنبش درمی آید و رشد می کند و از هر نوع(گیاه)زیبایی می رویاند " [الحج:5]

الله متعال در این آیه سه دلیل عقلی را ذکر کرده که بر حق بودن رستاخیز دلالت دارد:

1-این که الله انسان را اول بار از خاک آفرید و قادر است تا کسی را که از خاک آفریده پس آن که(پس از مرگ تبدیل به)خاک شده را دوباره به زندگی باز گرداند.

2-کسی که انسان را از نطفه آفریده، می تواند او را پس از مرگ به زندگی باز گرداند.

3-کسی که زمین را پس از مرگش با باران به زندگی باز می گرداند، قادر است که مردم را پس از مرگشان به زندگی برگرداند و این آیه دلیل بزرگی است بر اعجاز قرآن کریم، این که چگونه این آیه -که آیه ای طولانی نیست - سه برهان عقلی شگفت انگیز را دربارۀ یک مسئله مهم در خود جای داده است.

و الله متعال می فرماید :

﴿يَوۡمَ نَطۡوِي ٱلسَّمَآءَ كَطَيِّ ٱلسِّجِلِّ لِلۡكُتُبِۚ كَمَا بَدَأۡنَآ أَوَّلَ خَلۡقٖ نُّعِيدُهُۥۚ وَعۡدًا عَلَيۡنَآۚ إِنَّا كُنَّا فَٰعِلِينَ ١٠٤﴾[الأنبياء: 104]

"روزی که آسمان را چون طوماری نوشته شده در هم می پیچیم(و)همان گونه که نخستین(بار)آفرینش را آغاز کردیم،(بار دیگر)آن را بازمی گردانیم،(این)وعده ای است بر عهدۀ ما که قطعاً انجامش خواهیم داد"[الانبیاء:104]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَضَرَبَ لَنَا مَثَلٗا وَنَسِيَ خَلۡقَهُۥۖ قَالَ مَن يُحۡيِ ٱلۡعِظَٰمَ وَهِيَ رَمِيمٞ ٧٨ قُلۡ يُحۡيِيهَا ٱلَّذِيٓ أَنشَأَهَآ أَوَّلَ مَرَّةٖۖ وَهُوَ بِكُلِّ خَلۡقٍ عَلِيمٌ ٧٩﴾[يس: 78-79]

"و برای ما مثالی زد و آفرینش خویش را فراموش کرد و گفت :چه کسی این استخوان ها را (دوباره) زنده می کند در حالی که پوسیده است؟ (78) بگو :همان ذاتی زنده اش می کند که نخستین بار آن را پدید آورد و او به هر آفرینشی داناست .(79) " [یس:79 – 78]

و الله تعالی می فرماید:

﴿ءَأَنتُمۡ أَشَدُّ خَلۡقًا أَمِ ٱلسَّمَآءُۚ بَنَىٰهَا ٢٧ رَفَعَ سَمۡكَهَا فَسَوَّىٰهَا ٢٨ وَأَغۡطَشَ لَيۡلَهَا وَأَخۡرَجَ
ضُحَىٰهَا ٢٩ وَٱلۡأَرۡضَ بَعۡدَ ذَٰلِكَ دَحَىٰهَآ ٣٠ أَخۡرَجَ مِنۡهَا مَآءَهَا وَمَرۡعَىٰهَا ٣١ وَٱلۡجِبَالَ
أَرۡسَىٰهَا ٣٢﴾[النازعات: 27-32]

"(ای منکران معاد)آیا آفرینش شما(بعد از مرگ)سخت تر است یا آسمانی که (الله)آن را بنا کرده است؟ (27) سقف آن را بر افراشت و گسترش داد، و به آن نظم و ترتیب بخشید، و آراسته کرد (28) و شب آن را تاریک کرد، و روزش را روشن گردانید (29) و زمین را پس از آن(آفرید و)گستراند (30) و از آن، آب(چشمه ها و چاه ها و)چراگاه هایش را بیرون آورد (31) و کوه ها را محکم و استوار(بر روی زمین)قرار داد(32) " [نازعات_32-27]

این جا الله سبحانه و تعالی تبیین نموده که خلقت انسان از آفرینش آسمان و زمین و آن چه در آنهاست، دشوارتر نیست و آن که توانسته آسمان ها و زمین را بیافریند از این که انسان را دوباره زنده سازد ناتوان نیست.

13-الله سبحانه و تعالی آدم را از خاک آفرید و نسل او را چنین قرار داد که پس از او فرزند بیاورند و افزون شوند، بنابراین همهٔ مردم در اصل برابرند و هیچ نژادی بر نژاد دیگر برتری ندارد و هیچ ملتی بر دیگری فضیلتی ندارد؛ مگر با تقوا.

الله سبحانه و تعالی آدم را از خاک آفرید و نسل او را چنین قرار داد که پس از او فرزند بیاورند و افزون شوند، بنابراین همهٔ مردم در اصل برابرند و هیچ نژادی بر نژاد دیگر برتری ندارد و هیچ ملتی بر دیگری فضیلتی ندارد؛ مگر با تقوا، الله متعال می فرماید :

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقۡنَـٰكُم مِّن ذَكَرٖ وَأُنثَىٰ وَجَعَلۡنَـٰكُمۡ شُعُوبٗا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓاْۚ إِنَّ أَكۡرَمَكُمۡ عِندَ ٱللَّهِ أَتۡقَىٰكُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٞ ١٣﴾[الحجرات: 13]

"ای مردم، ما شما را از مرد و زنی آفریدیم و شما را تیره ها وقبیله ها قرار دادیم , تا یکدیگر را بشناسید، بی تردید، بزرگوارترین شما نزد الله پرهیزگارترینِ شماست، بی گمان الله دانای آگاه است"[حجرات :13]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَٱللَّهُ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٖ ثُمَّ مِن نُّطۡفَةٖ ثُمَّ جَعَلَكُمۡ أَزۡوَٰجٗاۚ وَمَا تَحۡمِلُ مِنۡ أُنثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلۡمِهِۦۚ وَمَا يُعَمَّرُ مِن مُّعَمَّرٖ وَلَا يُنقَصُ مِنۡ عُمُرِهِۦٓ إِلَّا فِي كِتَٰبٍۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٞ ١١﴾[فاطر: 11]

"و الله (پدر) شما (آدم) را از خاک آفرید، سپس (ذریت آدم را) از نطفه آفرید، سپس شما را جفت ها (ی یکدیگر) قرار داد، هیچ (جاندار) ماده ای باردار نمی شود و زایمان نمی کند، مگر با دانش (و آگاهی) الله متعال، و هیچ (جاندار) کهنسالی عمر طولانی

نمی کند و از عمرش کاسته نمی گردد، مگر آن که در کتاب (لوح محفوظ) ثبت شده است، این کار برای الله آسان است" [فاطر:11]

و الله متعال می فرماید :

﴿هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن تُرَابٖ ثُمَّ مِن نُّطۡفَةٖ ثُمَّ مِنۡ عَلَقَةٖ ثُمَّ يُخۡرِجُكُمۡ طِفۡلٗا ثُمَّ لِتَبۡلُغُوٓاْ أَشُدَّكُمۡ ثُمَّ لِتَكُونُواْ شُيُوخٗاۚ وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ مِن قَبۡلُۖ وَلِتَبۡلُغُوٓاْ أَجَلٗا مُّسَمّٗى وَلَعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ ٦٧﴾[غافر: 67]

"او کسی است که شما را از خاک آفرید، سپس(طی مراحل مختلف)از نطفه و آنگاه خون بسته آفرید، سپس شما را(به صورت)نوزادی(از شکم مادر به دنیا)می آورد، سپس رشد می کنید تا به کمال نیرو و قوت خود می رسید، سپس بهد از سال ها زندگی کردن به مرحله ی (سالخورده گی می رسید، و از) میان (شما کسی است که پیش از این) مرحله (می میرد و) به بعضی دیگر از شما مهلت داده می شود (تا به وقت معینی برسید، و امید است شما) از این نشانه های اللهی درس عبرت بگیرید تا (بیندیشید) " [غافر:67]

﴿إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ ٱللَّهِ كَمَثَلِ ءَادَمَۖ خَلَقَهُۥ مِن تُرَابٖ ثُمَّ قَالَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ٥٩﴾[آل عمران: 59]

"الله متعال در تبیین این که مسیح را با امر کونی آفریده، همانگونه که آدم را با امر کونی از خاک آفرید، می فرماید :همانا مثال(آفرینش)عیسی نزد الله، همچون مثال (آفرینش)آدم است که او را از خاک آفرید و سپس به او فرمود :پدیدار بشو، پس(بی درنگ)پدیدار شد " [آل عمران:59]

پیش تر در عبارت شماره (2) بیان کردیم که پیامبر - **صلى الله عليه و سلم** - بیان کرده اند که مردم با هم برابرند و کسی بر دیگری برتری ندارد، مگر با تقوا.

14-و هر نوزادی بر اصل فطرت به دنیا می آید.

هر نوزادی بر اصل فطرت دیده به جهان می گشاید، الله متعال می فرماید :

﴿فَأَقِمۡ وَجۡهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفٗاۚ فِطۡرَتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِي فَطَرَ ٱلنَّاسَ عَلَيۡهَاۚ لَا تَبۡدِيلَ لِخَلۡقِ ٱللَّهِۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلۡقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ ٣٠﴾[الروم: 30]

"روی خود را خالصانه به سوی دین(پاک و بی آلایش)اسلام برپا دار که الله فطرت مردم را بر اساس آن سرشته است، هیچ تغییری در آفریده های الله نیست، این است(راه راست و)دین استوار، ولی بیشتر مردم (این حقیقت را)نمی دانند" [الروم:30]

﴿ثُمَّ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ أَنِ ٱتَّبِعۡ مِلَّةَ إِبۡرَٰهِيمَ حَنِيفٗاۖ وَمَا كَانَ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ١٢٣﴾[النحل: 123]

".منظور از حنیفیت، دین ابراهیم خلیل - علیه السلام - است، الله متعال می فرماید : سپس (ای پیامبر) به تو وحی کردیم که از آیین ابراهیم پیروی کن که حق گرا بود و (هرگز) از زمرۀ مشرکان نبود" [النحل:123]

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید" :هیچ نوزادی نیست مگر آن که بر اساس فطرت به دنیا می آید، آنگاه پدر و مادرش او را یهودی یا نصرانی یا مجوسی می گردانند، همانطور که حیوان ماده، حیوانی سالم از عیب می زاید، آیا در میان حیوانات) به دنیا آمده دیگر، (حیوانی ناقص الخلقه می بینی؟ "سپس ابوهریره - رضی الله عنه – گفت

﴿فَأَقِمۡ وَجۡهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفٗاۚ فِطۡرَتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِي فَطَرَ ٱلنَّاسَ عَلَيۡهَاۚ لَا تَبۡدِيلَ لِخَلۡقِ ٱللَّهِۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلۡقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ ٣٠﴾[الروم: 30]

"روی خود را خالصانه به سوی دین(پاک و بی آلایش)اسلام برپا دار که الله فطرت مردم را بر اساس آن سرشته است، هیچ تغییری در آفریده های الله نیست، این است(راه راست و)دین استوار، ولی بیشتر مردم (این حقیقت را)نمی دانند[الروم:30]." صحیح بخاری.(4775)

و رسول الله - **صلى الله عليه و سلم** - می فرماید" :بدانید که پروردگارم مرا امر نموده تا آنچه را که امروز به من یاد داده و شما آن را نمی دانید، به شما بیاموزم،(الله متعال فرمودند)هر آنچه را که(حلال کرده ام و)به بنده ای داده ام برایش حلال است، و من بندگانم را اهل توحیدآفریدم، و همانا شیاطین به نزد آنان آمده و از دین شان برگرداندند، و بر آنان چیزهایی را حرام کردند که من برای آنان حلال ساخته بودم، و به آنان امر کردند تا به من شرک ورزند، شرکی که برایش دلیلی نازل نکرده ام ."امام مسلم آن را روایت کرده،.(2865)

15-و هیچ انسانی، گناهکار یا وارث گناه دیگری به دنیا نمی آید.

هیچ یک از انسان ها گناهکار یا وارث گناه دیگری به دنیا نمی آید و الله تعالی ما را آگاه نموده که آدم - علیه السلام - هنگامی که مخالفت امر الهی نمود و او و همسرش حوا از آن درخت خوردند، پشیمان شد و توبه کرد و از الله آمرزش خواست و الله نیز به او الهام نمود تا سخنانی پاک به زبان آورد، پس الله توبهٔ او را پذیرفت، الله متعال می فرماید :

﴿وَقُلۡنَا يَٰٓـَٔادَمُ ٱسۡكُنۡ أَنتَ وَزَوۡجُكَ ٱلۡجَنَّةَ وَكُلَا مِنۡهَا رَغَدًا حَيۡثُ شِئۡتُمَا وَلَا تَقۡرَبَا هَٰذِهِ ٱلشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ٣٥ فَأَزَلَّهُمَا ٱلشَّيۡطَٰنُ عَنۡهَا فَأَخۡرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِۖ وَقُلۡنَا ٱهۡبِطُواْ بَعۡضُكُمۡ لِبَعۡضٍ عَدُوّٞۖ وَلَكُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ مُسۡتَقَرّٞ وَمَتَٰعٌ إِلَىٰ حِينٖ ٣٦ فَتَلَقَّىٰٓ ءَادَمُ مِن رَّبِّهِۦ كَلِمَٰتٖ فَتَابَ عَلَيۡهِۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ ٣٧ قُلۡنَا ٱهۡبِطُواْ مِنۡهَا جَمِيعٗاۖ فَإِمَّا يَأۡتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدٗى فَمَن تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ ٣٨﴾[البقرة: 35-38]

"و گفتیم :ای آدم، تو و همسرت در بهشت سکونت کنید و از(نعمت های)آن از هر جا که می خواهید، خوش و گوارا بخورید، اما به این درخت نزدیک نشوید(و از ثمره ی آن نخورید)و الا از ستمکاران خواهید شد (35) اما شیطان موجب لغزش(و نافرمانی)هر دوی آنان شد، پس الله آنان را از آن چه در آن بودند(که بهشت بود) بیرون کرد، و(به همه ی آنان)گفتیم :همگی(به روی زمین)فرود آیید، در حالی که برخی دشمن برخی دیگر خواهید بود، و برایتان در زمین، تا مدتی معیّن قرارگاه و وسیلهٔ بهره برداری خواهد بود (36) آن گاه آدم از پروردگارش کلماتی فرا گرفت(و با آنها درخواست بخشایش نمود)و الله توبهٔ او را پذیرفت؛ چرا که الله، بسیار توبه پذیر مهربان است (37) گفتیم :همگی از آنجا فرود آیید و هر گاه از جانب من رهنمودی برایتان آمد، کسانی که از آن(هدایت)پیروی کنند، نه ترسی بر آنان خواهد بود و نه اندوهگین می شوند"[البقره:38-35]

وقتی الله متعال توبۀ آدم را پذیرفته، دیگر بر دوش او گناهی نیست؛ بنابراین ذریت او نیز گناه او را که با توبه از بین رفته، به ارث نمی برند، و اصل بر این است که انسان تاوان گناه دیگری را نمی کشد، الله متعال می فرماید :

﴿قُلۡ أَغَيۡرَ ٱللَّهِ أَبۡغِي رَبّٗا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيۡءٖۚ وَلَا تَكۡسِبُ كُلُّ نَفۡسٍ إِلَّا عَلَيۡهَاۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٞ وِزۡرَ أُخۡرَىٰۚ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرۡجِعُكُمۡ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ فِيهِ تَخۡتَلِفُونَ ١٦٤﴾[الأنعام: 164]

"و هیچ کس (کار ناشایستی) انجام نمیدهد، مگر آنکه (بار گناهش) بر دوش خود اوست، و هیچ گناهکاری بار (گناه) دیگری را به دوش نمی کشد، سپس بازگشت (همۀ) شما به سوی پروردگارتان است، سرانجام (همه) شما را (در روز قیامت، از حقیقت) آنچه در آن اختلاف داشتید، آگاه می سازد" [الانعام:164]

و الله متعال می فرماید :

﴿مَّنِ ٱهۡتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهۡتَدِي لِنَفۡسِهِۦۖ وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيۡهَاۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٞ وِزۡرَ أُخۡرَىٰۗ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبۡعَثَ رَسُولٗا ١٥﴾[الإسراء: 15]

"کسی که هدایت یابد(تنها)به نفع خود هدایت یافته است، و کسی که گمراه گردد، فقط به زیان خود گمراه شده است، و هیچ گناهکاری، بارِ گناه دیگری را بر دوش نمی کشد، و ما هرگز(کسی یا قومی را)عذاب نخواهیم داد، مگر اینکه پیامبری(در میان آنان)مبعوث کرده باشیم" [الاسراء:15]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٞ وِزۡرَ أُخۡرَىٰۚ وَإِن تَدۡعُ مُثۡقَلَةٌ إِلَىٰ حِمۡلِهَا لَا يُحۡمَلۡ مِنۡهُ شَيۡءٞ وَلَوۡ كَانَ ذَا قُرۡبَىٰٓۗ إِنَّمَا تُنذِرُ ٱلَّذِينَ يَخۡشَوۡنَ رَبَّهُم بِٱلۡغَيۡبِ وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَۚ وَمَن تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفۡسِهِۦۚ وَإِلَى ٱللَّهِ ٱلۡمَصِيرُ ١٨﴾[فاطر: 18]

"و هیچ کسی بارِ گناه دیگری را به دوش نمی گیرد و اگر(شخص)گرانباری، (دیگری را)برای حمل بار(گناهان)خویش فرا بخواند،(چیزی از بار گناهانش)

برداشته نمی شود، هر چند که او خویشاوند(نزدیکش)باشد،(ای پیامبر)تو کسانی را (با این قرآن)هشدار می دهی که در نهان از پروردگارشان می ترسند و نماز برپا می دارند، هر کس(با تقوا نفس خود را از گناهان)پاک کند، یقیناً تنها به سود خو(نفس خویش را)پاک کرده است، و بازگشت(همه)به سوی الله است" [فاطر: 18]

16-و هدف از آفرینش مردم، عبادت کردن الله به یگانه است.

مقصود از خلقت انسان ها، عبارتست از :عبادت موحدانۀ الله است، الله متعال می فرماید :

﴿وَمَا خَلَقۡتُ ٱلۡجِنَّ وَٱلۡإِنسَ إِلَّا لِيَعۡبُدُونِ٥٦﴾[الذاريات: 56]

"و من جنی ها و انسان ها را تنها برای این آفریده ام که مرا عبادت کنند[الذاريات: 56]

17-اسلام، انسان را - چه مرد باشد و چه زن - گرامی داشته و همۀ حقوقش را برای او تضمین نموده، و او را در برابر انتخاب ها و کارها و رفتارهایش مسئول دانسته، و مسئولیت هر کاری را که به او و دیگری زیان برساند، بر عهدۀ خودش قرار داده است.

اسلام، انسان را - چه مرد باشد و چه زن - گرامی داشته؛ چرا که الله انسان را برای این آفریده تا جانشین وی بر روی زمین باشد، الله متعال می فرماید :

﴿وَإِذۡ قَالَ رَبُّكَ لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ إِنِّي جَاعِلٞ فِي ٱلۡأَرۡضِ خَلِيفَةٗۖ ...٣٠﴾[البقرة: 30]

"و (بیاد بیاور) هنگامی را که پروردگارت به فرشتگان گفت :من در زمین جانشینی قرار خواهم داد" [البقره:30]

این گرامی داشت، همۀ بنی آدم را شامل می شود، الله متعال می فرماید :

﴿۞ وَلَقَدۡ كَرَّمۡنَا بَنِيٓ ءَادَمَ وَحَمَلۡنَٰهُمۡ فِي ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِ وَرَزَقۡنَٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَفَضَّلۡنَٰهُمۡ عَلَىٰ كَثِيرٖ مِّمَّنۡ خَلَقۡنَا تَفۡضِيلٗا ٧٠﴾[الإسراء: 70]

"و براستی، ما فرزندان آدم را گرامی داشتیم و آنان را در خشکی و دریا(با وسایل نقلیه)حمل کردیم، و از انواع(نعمت های)پاکیزه به آنان روزی دادیم، و آنان را بر بسیاری از موجوداتی که آفریده ایم، بطور کامل برتری بخشیدیم"[الاسراء:70]

و الله متعال می فرماید :

﴿لَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ فِيٓ أَحۡسَنِ تَقۡوِيمٖ ٤﴾[التين: 4]

"یقیناً ما انسان را در بهترین صورت و زیباترین سیما آفریده ایم"[التين :4]

الله، انسان را از این نهی کرده که خودش را تابع و ذلیل یک معبود یا فرمانروا یا رهبری غیر از الله قرار دهد، پروردگار متعال می فرماید :

﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَندَادٗا يُحِبُّونَهُمۡ كَحُبِّ ٱللَّهِۖ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَشَدُّ حُبّٗا لِّلَّهِۗ وَلَوۡ يَرَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ إِذۡ يَرَوۡنَ ٱلۡعَذَابَ أَنَّ ٱلۡقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعٗا وَأَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلۡعَذَابِ ١٦٥ إِذۡ تَبَرَّأَ ٱلَّذِينَ ٱتُّبِعُواْ مِنَ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُواْ وَرَأَوُاْ ٱلۡعَذَابَ وَتَقَطَّعَتۡ بِهِمُ ٱلۡأَسۡبَابُ ١٦٦﴾[البقرة: 165-166]

"برخی از مردم، همتایانی غیر از الله را(برای عبادت)بر می گزینند و آنها را همچون الله دوست می دارند، و کسانی که ایمان آورده اند الله را بیشتر دوست دارند، و کسانی که(بر خود)ستم کرده اند، اگر می شد(در دنیا)عذابی را مشاهده کنند که هنگام(قیامت)آن را می بینند،(خواهند دانست)که تمام قدرت و عظمت از آن الله است، و اینکه الله سخت کیفر است ﴿165﴾ آنگاه که رهبران(گمراه کننده)از پیروان خود بیزاری می جویند و عذاب را می بینند و(تمامی)اسبابی(که موجب نجاتشان در دنیا می شد، همگی)گسیخته می گردد" [البقره:165-166]

و الله متعال در بیان حال و روز پیروان و رهبران باطل در روز قیامت می فرماید :

﴿قَالَ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ لِلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُوٓاْ أَنَحۡنُ صَدَدۡنَٰكُمۡ عَنِ ٱلۡهُدَىٰ بَعۡدَ إِذۡ جَآءَكُمۖ بَلۡ كُنتُم مُّجۡرِمِينَ ٣٢ وَقَالَ ٱلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُواْ لِلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ بَلۡ مَكۡرُ ٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ إِذۡ تَأۡمُرُونَنَآ أَن نَّكۡفُرَ بِٱللَّهِ وَنَجۡعَلَ لَهُۥٓ أَندَادٗاۚ وَأَسَرُّواْ ٱلنَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُاْ ٱلۡعَذَابَۚ وَجَعَلۡنَا ٱلۡأَغۡلَٰلَ فِيٓ أَعۡنَاقِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْۖ هَلۡ يُجۡزَوۡنَ إِلَّا مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ٣٣﴾[سبأ: 32-33]

"کسانی که سرکشی(و تکبر)می کردند(در پاسخ به)کسانی که مستصعف شده بودند، می گویند :آیا ما(بودیم که)شما را از هدایت - پس از آن که به سویتان آمد - بازداشتیم؟(هرگز)بلکه شما خود گناهکار(و اهل فساد)بودید (32) کسانی که مستضعف شده بودند(در پاسخ)به کسانی که سرکشی می کردند، می گویند(:چنین نیست)بلکه نیرنگ شبانه روزی(شما سبب شد که از هدایت بازمانیم)آن گاه که به ما دستور می دادید به الله کافر شویم و(در قدرت و عبادت)همتایانی برایش قرار دهیم، آنان هنگامی که عذاب(الهی)را می بینند، پشیمانی خود را پنهان می کنند و ما غل و زنجیرها را در گردن کسانی که کفر ورزیده اند می اندازیم، آیا جز(به کیفر)آنچه که انجام می دادند، مجازات می شوند"[سبأ:33 – 32]

از کمال عدل الله سبحانه و تعالی در روز قیامت آن است که دعوتگران و امامان گمراه گر را وا می دارد تا گناهان خود و گناهان کسانی را که بدون علم گمراهشان کرده اند، بر دوش بکشند، الله متعال می فرماید :

﴿لِيَحۡمِلُوٓاْ أَوۡزَارَهُمۡ كَامِلَةٗ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ وَمِنۡ أَوۡزَارِ ٱلَّذِينَ يُضِلُّونَهُم بِغَيۡرِ عِلۡمٍۗ أَلَا سَآءَ مَا يَزِرُونَ ٢٥﴾[النحل: 25]

"تا در روز قیامت، بار گناهان خود را به تمامی بر دوش کشند و(همچنین)برخی از بار گناهان کسانی را که از روی نادانی گمراهشان کرده اند، آگاه باشید، چه بد است آنچه بر دوش می کشند" [النحل:25]

اسلام، همهٔ حقوق انسان را در دنیا و آخرت تضمین کرده است و بزرگترین حقوقی که اسلام بر عهده گرفته و برای مردم بیان کرده، حق الله بر مردم و حق مردم بر الله

است .معاذ بن جبل - رضی الله عنه - روایت کرده که گفت :من همراه با پیامبر - **صلی الله علیه و سلم**(- سوار بر شتر)بودم که فرمود :"ای معاذ، گفتم :گوش به فرمان اوامر رضایت بخش شما هستم، سپس سه بار همانند آن فرمود :آیا می دانی که حق الله بر بندگان چیست؟ گفتم :نه، فرمود :حق الله بر بندگان این است که او را عبادت کنند و چیزی را با او شریک نگردانند، سپس مدتی به حرکت ادامه داد، آنگاه فرمود :ای معاذ، گفتم :گوش به فرمان اوامر رضایت بخش شما هستم، فرمود :آیا می دانی که حق بندگان بر الله چیست، اگر چنین کنند؟ این است که آنان را عذاب ندهد ."امام بخاری آن را روایت کرده، (6840).

اسلام، دین حق، نسل، مال و ناموس و آبروی انسان را برای او تضمین کرده است رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید :"همانا الله، خون، اموال و ناموس و آبرویتان را بر شما حرام گردانده؛ همانند حُرمَت این روز شما، در این ماه شما، در این سرزمین شما ."امام بخاری آن را روایت کرده، .(6501) پیامبر - **صلی الله علیه و سلم** - این پیمان بزرگ را در (مراسم) حجه الوداع اعلام کرد، مناسبتی که بیش از صد هزار تن از صحابه در آن حضور یافتند، و این معنا را تکرار کرده، و در روز عید قربان در (مراسم) حجه الوداع بر آن تأکید نمودند.

و اسلام، انسان را مسئول سایر انتخاب ها و کارها و رفتارهایش قرار داده است، الله متعال می فرماید :

﴿وَكُلَّ إِنسَٰنٍ أَلۡزَمۡنَٰهُ طَٰٓئِرَهُۥ فِي عُنُقِهِۦۖ وَنُخۡرِجُ لَهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ كِتَٰبٗا يَلۡقَىٰهُ مَنشُورًا ١٣ ٱقۡرَأۡ كِتَٰبَكَ كَفَىٰ بِنَفۡسِكَ ٱلۡيَوۡمَ عَلَيۡكَ حَسِيبٗا ١٤﴾ [الإسراء: 13-14]

"و هر انسانی اعمال (خیر و شرش) را در گردنش آویخته ایم، و در روز قیامت کتابی را برایش بیرون می آوریم که (تمام اعمال خیر و شری را که انجام داده است) گشوده و مبسوط در برابر خویش می بیند (13) (به او می فرمایم) کتابت را بخوان، امروز همین کافی است که خودت حسابرس خودت باشی" [الاسراء:14 -13]

یعنی هر عملی - چه خیر باشد و چه شر - همراه انسان خواهد بود و به دیگری سپرده نمی شود، پس کسی با عمل دیگری محاسبه نمی شود و دیگری نیز با عمل غیر خود حسابرسی نخواهد شد، الله متعال می فرماید :

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡإِنسَٰنُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدۡحٗا فَمُلَٰقِيهِ ٦﴾[الانشقاق: 6]

"ای انسان، بی گمان، تو در راه (رسیدن به) پروردگارت سخت تلاش و کوشش می کنی؛ و سرانجام او را ملاقات خواهی کرد" [الانشقاق:6]

و الله متعال می فرماید :

﴿مَّنۡ عَمِلَ صَٰلِحٗا فَلِنَفۡسِهِۦۖ وَمَنۡ أَسَآءَ فَعَلَيۡهَاۗ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّٰمٖ لِّلۡعَبِيدِ ٤٦﴾[فصلت: 46]

"هر کس به شایستگی عمل کند، به سود خود اوست، و هر کس بدی کند، به زیان خویش بدی کرده است، و پروردگار تو هرگز به بندگان ستم نمی کند" [فصلت:46]

و اسلام مسئولیت هر عملی را که باعث زیان رسیدن به خود انسان و زیان زدن به دیگران باشد، بر عهدهٔ خود او گذاشته است، الله متعال می فرماید :

﴿وَمَن يَكۡسِبۡ إِثۡمٗا فَإِنَّمَا يَكۡسِبُهُۥ عَلَىٰ نَفۡسِهِۦۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمٗا ١١١﴾[النساء: 111]

"و هر کس گناهی مرتکب شود، تنها به زیان خویش مرتکب شده است، و الله همواره دانای حکیم است" [النساء:111]

و الله متعال می فرماید :

﴿مِنۡ أَجۡلِ ذَٰلِكَ كَتَبۡنَا عَلَىٰ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ أَنَّهُۥ مَن قَتَلَ نَفۡسَۢا بِغَيۡرِ نَفۡسٍ أَوۡ فَسَادٖ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ ٱلنَّاسَ جَمِيعٗا وَمَنۡ أَحۡيَاهَا فَكَأَنَّمَآ أَحۡيَا ٱلنَّاسَ جَمِيعٗاۚ وَلَقَدۡ جَآءَتۡهُمۡ رُسُلُنَا بِٱلۡبَيِّنَٰتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرٗا مِّنۡهُم بَعۡدَ ذَٰلِكَ فِي ٱلۡأَرۡضِ لَمُسۡرِفُونَ ٣٢﴾[المائدة: 32]

" به همین سبب بر بنی اسرائیل مقرر داشتیم که هر کس انسانی را بدون اینکه مرتکب قتل نفس یا فسادی در زمین شده باشد، بکشد، چنان است که گویی همه ی انسان ها را کشته باشد و هر کس انسانی را از مرگ نجات دهد، چنان است که گویی همه ی انسان ها را زنده کرده است" [المائده:32]

و رسول الله - **صلى الله عليه و سلم** - می فرماید" :کسی مظلومانه به قتل نمی رسد مگر آن که بخشی از خون او بر گردن فرزند نخست آدم است؛ زیرا او نخستین کسی بود که رسم قتل(انسان)را بر جای نهاد ."امام مسلم آن را روایت کرده،.(5150)

18-اسلام مرد و زن را از نظر عمل، مسئولیت و جزا و پاداش برابر دانسته است.

اسلام مرد و زن را از جهت عمل، مسئولیت و جزا و پاداش برابر دانسته است، الله متعال می فرماید :

﴿وَمَن يَعۡمَلۡ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ مِن ذَكَرٍ أَوۡ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤۡمِنٞ فَأُوْلَٰٓئِكَ يَدۡخُلُونَ ٱلۡجَنَّةَ وَلَا يُظۡلَمُونَ نَقِيرٗا ١٢٤﴾[النساء: 124]

"و کسی که چیزی از کارها شایسته را انجام دهد، چه مرد باشد یا زن، در حالی که او مؤمن باشد، اینان به بهشت داخل می شوند و کمترین ستمی(باندازه ی گودی پشت هسته ی خرما)به آنها نخواهد رسید"[النساء :124]

﴿مَنۡ عَمِلَ صَٰلِحٗا مِّن ذَكَرٍ أَوۡ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤۡمِنٞ فَلَنُحۡيِيَنَّهُۥ حَيَوٰةٗ طَيِّبَةٗۖ وَلَنَجۡزِيَنَّهُمۡ أَجۡرَهُم بِأَحۡسَنِ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ٩٧﴾[النحل: 97]

"و الله متعال می فرماید :هر کسی که کار شایسته ای انجام دهد، (خواه) مرد باشد یا زن، در حالی که مؤمن است، او را به حیاتی پاک و پسندیده زنده می داریم، و مسلماً پاداششان را به (حسب) بهترین اعمالی که انجام می دادند، به آنها می دهیم" [النحل :97]

و الله متعال می فرماید :

﴿مَنۡ عَمِلَ سَيِّئَةٗ فَلَا يُجۡزَىٰٓ إِلَّا مِثۡلَهَاۖ وَمَنۡ عَمِلَ صَٰلِحٗا مِّن ذَكَرٍ أَوۡ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤۡمِنٞ فَأُوْلَٰٓئِكَ يَدۡخُلُونَ ٱلۡجَنَّةَ يُرۡزَقُونَ فِيهَا بِغَيۡرِ حِسَابٖ ٤٠﴾[غافر: 40]

"هر کس کار بدی مرتکب شود، جز به همسان آن کیفر داده نمی شود، و هر کسی خواه مرد باشد یا زن و او مؤمن باشد، کار شایسته ای انجام دهد، پس آنان وارد بهشت می شوند، و در آن روزی بی شمار به آنها داده خواهد شد" [غافر:40]

و الله متعال می فرماید :

﴿إِنَّ ٱلۡمُسۡلِمِينَ وَٱلۡمُسۡلِمَٰتِ وَٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ وَٱلۡقَٰنِتِينَ وَٱلۡقَٰنِتَٰتِ وَٱلصَّٰدِقِينَ وَٱلصَّٰدِقَٰتِ وَٱلصَّٰبِرِينَ وَٱلصَّٰبِرَٰتِ وَٱلۡخَٰشِعِينَ وَٱلۡخَٰشِعَٰتِ وَٱلۡمُتَصَدِّقِينَ وَٱلۡمُتَصَدِّقَٰتِ وَٱلصَّٰٓئِمِينَ وَٱلصَّٰٓئِمَٰتِ وَٱلۡحَٰفِظِينَ فُرُوجَهُمۡ وَٱلۡحَٰفِظَٰتِ وَٱلذَّٰكِرِينَ ٱللَّهَ كَثِيرٗا وَٱلذَّٰكِرَٰتِ أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُم مَّغۡفِرَةٗ وَأَجۡرًا عَظِيمٗا ٣٥﴾[الأحزاب: 35]

"همانا مردان مسلمان و زنان مسلمان و مردان مؤمن و زنان مؤمن و مردان فرمانبردار و زنان فرمانبردار و مردان راستگو و زنان راستگو و مردان شکیبا و زنان شکیبا و مردان فروتن و زنان فروتن و مردان انفاقگر و زنان انفاقگر و مردان روزه دار و زنان روزه دار و مردان پاکدامن و زنان پاکدامن و مردان و زنانی که الله را بسیار یاد می کنند، برای (همگی) آنان آمرزش و پاداشی بزرگ فراهم نموده است " [الاحزاب35]

19-اسلام، زن را گرامی داشته و زنان را خواهران تنی مردان دانسته و مرد را ملزم کرده که اگر توانایی دارد، نفقهٔ زن را بپردازد، بنابراین نفقهٔ دختر بر عهدهٔ پدر است و نفقهٔ مادر بر عهدهٔ فرزند اوست اگر بالغ باشند و نفقهٔ زن بر عهدهٔ همسر اوست.

اسلام، زنان را خواهران تنی مردان دانسته است .رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** -می فرماید :"همانا زنان، خواهران تنی مردانند." امام ترمذی آن را روایت کرده . (113).

از جلوه های گرامی داشت زنان در اسلام این است که اسلام نفقهٔ مادر را بر عهدهٔ فرزندش گذاشته، مشروط بر اینکه فرزند توانایی مالی داشته باشد .رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید" :منزلت دست بخشنده بالاتر است، (پس در بخشیدن اول از) مادرت و پدرت و خواهرت و برادرت، سپس نزدیک تر و نزدیک تر (آغاز کن) ". امام احمد آن را روایت کرده است .در موضوع شمارهٔ (29) به یاری الله متعال به بیان جایگاه پدر و مادر خواهیم پرداخت.

از دیگر جلوه های گرامی داشت زنان در اسلام این است که شوهر را ملزم کرده تا اگر توانایی مالی داشت نفقه همسرش را تأمین کند .الله متعال می فرماید :

﴿لِيُنفِقۡ ذُو سَعَةٖ مِّن سَعَتِهِۦۖ وَمَن قُدِرَ عَلَيۡهِ رِزۡقُهُۥ فَلۡيُنفِقۡ مِمَّآ ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُۚ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفۡسًا إِلَّا مَآ ءَاتَىٰهَاۚ سَيَجۡعَلُ ٱللَّهُ بَعۡدَ عُسۡرٖ يُسۡرٗا ٧﴾[الطلاق: 7]

"کسانی که دارا (و ثروتمند) هستند، باید از دارایی (و ثروت) خود (بر زن مطلقه و فرزندش) خرج کنند، و کسی که تنگدست است، باید از آن چه که الله به او داده (و در توانش است) خرج کند، الله هیچ کسی را جز به آن اندازه ای که به او (توان) داده است،

مکلّف نمی کند، الله به زودی بعد از سختی (و تنگدستی) آسانی (و گشایش) را فراهم می آورد" [الطلاق:7]

مردی از پیامبر - صلی الله علیه و سلم - پرسید :حق زن بر شوهرش چیست؟ فرمود" :هنگامی که غذا می خوری به او نیز غذا بده، و هنگامی که برای خود لباس تهیه کردی برای او نیز تهیه بکن، و هیچ وقت به چهرهٔ ضربه نزن، و او را زشت نخوان ". امام احمد آن را روایت کرده است

.و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - در تبیین پاره ای از حقوق زنان بر شوهران می فرماید :"و روزی و لباس آنان بر اساس عرف(و عادت)بر شما واجب است ."امام مسلم آن را روایت کرده است .و ایشان - صلی الله علیه و سلم - می فرماید : "برای هر شخصی این گناه کافی است که(تأمین هزینه های زندگی)کسانی را که قوت آنان بر عهدهٔ اوست، ضایع سازد ."امام احمد آن را روایت کرده است .امام خطابی می گوید :عبارت" :کسانی که قوت آنان بر عهده اوست"، مقصودش کسانی است که قوت و مایحتاج آنان بر عهدهٔ اوست، انگار به صدقه دهنده می گوید :برای طلب پاداش، صدقه نده مگر آنچه که از هزینه های خانواده ات بیشتر آمده است، زیرا در این صورت این صدقه تبدیل به گناه می شود، هنگامی که حق آنان را ضایع کنی."

از دیگر جلوه های بزرگداشت زنان در اسلام این است که نفقهٔ دختر را بر عهدهٔ پدر گذاشته است، الله متعال می فرماید :

"و مادران(باید)دو سال کامل به فرزندانشان شیر دهند،(این)برای کسی است که قصد دارد دوران شیرخوارگی را تکمیل کند، و خوارک و لباس آنان بر اساس عرف بر عهدهٔ پدر است" [البقره:233]

پس الله متعال بیان فرموده اند که هزینه ی غذا و لباس کودک بر اساس عرف بر عهدهٔ پدر اوست، و می فرماید :

﴿... فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَـَٔاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ ...﴾[الطلاق: 6]

"پس اگر فرزندانتان را شیر دادند، اجرت شیردادنشان را به آن ها بپردازید " [الطلاق:6]

الله متعال هزینۀ شیر دادن به کودک را بر عهدۀ پدر گذاشته است، و این دال بر این است که نفقۀ فرزند بر عهدۀ پدر است، و فرزند شامل پسر و دختر می شود، حدیث بعدی دال بر وجوب نفقۀ زن و فرزندان بر پدر است :عائشه - رضی الله عنها - روایت کرده است که هِند به پیامبر - **صلى الله عليه وسلم -** فرمود :ابوسفیان مردی بخیل است، و احتیاج دارم که از مال او بردارم، ایشان فرمودند" :به اندازه ای که برای خودت و فرزندانت بر اساس عُرف کافی است،(از مال او)بردار ."امام بخاری آن را روایت کرده است .پیامبر بزرگوار، فضیلت هزینه کردن برای دختران یا خواهران را بیان کرده، و می فرماید" :هر کس سرپرستی دو دختر یا سه دختر یا دو خواهر یا سه خواهر را بر عهده گیرد تا آن که بالغ شوند یا آن که(در حال سرپرستی)آنان از دنیا برود، من و چنین شخصی مانند این دو خواهیم بود، و به انگشت سبابه و میانی خود اشاره کرد ."**سلسله** صحیحه.(296)

20-و مرگ به معنای فنای ابدی نیست، بلكه انتقال از خانۀ عمل به خانۀ پاداش است، مرگ، هم بدن و هم روح را در بر می گیرد و مرگ روح به معنای جدا شدنش از بدن است، سپس بعد از رستاخیز در روز قیامت به بدن باز می گردد و روح پس از مرگ به بدنی دیگر منتقل نمی شود و در بدنی دیگر تناسخ نمی پذیرد.

مرگ به معنای فنای ابدی نیست، الله متعال می فرماید:

﴿۞ قُلۡ يَتَوَفَّىٰكُم مَّلَكُ ٱلۡمَوۡتِ ٱلَّذِي وُكِّلَ بِكُمۡ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمۡ تُرۡجَعُونَ ١١﴾[السجدة: 11]

"(ای پیامبر)بگو :فرشتۀ مرگ که بر شما گماشته شده است، جانتان را می گیرد، آنگاه به سوی پروردگارتان بازگردانده می شوید" [السجده:11]

مرگ، بدن و روح را در بر می گیرد و مرگ روح همان جدا شدنش از بدن است، سپس بعد از رستاخیز روز قیامت به بدن باز می گردد، الله متعال می فرماید :

﴿ٱللَّهُ يَتَوَفَّى ٱلۡأَنفُسَ حِينَ مَوۡتِهَا وَٱلَّتِي لَمۡ تَمُتۡ فِي مَنَامِهَاۖ فَيُمۡسِكُ ٱلَّتِي قَضَىٰ عَلَيۡهَا ٱلۡمَوۡتَ وَيُرۡسِلُ ٱلۡأُخۡرَىٰٓ إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمًّىۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ ٤٢﴾[الزمر: 42]

"الله جان ها را به هنگام مرگشان قبض می کند و(نیز)جان کسی را که نمرده است، به هنگام خوابش(می گیرد)، آنگاه جان های کسانی که فرمان مرگشان را صادر کرده، نگه می دارد، و جان دیگران را تا هنگام معین(مرگشان)بازپس می فرستد، بی گمان در این(امر)نشانه هایست برای قومی که می اندیشند" [الزمر: 42]

و رسول الله - **صلى الله عليه و سلم** - مى فرمايد" :روح هرگاه قبض شود، چشم آن را دنبال مى كند ."امام مسلم آن را روايت كرده است، .(920) پس از مرگ، انسان از دار عمل به دار پاداش منتقل مى شود، الله متعال مى فرمايد :

﴿إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًاۖ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقًّاۚ إِنَّهُۥ يَبْدَؤُاْ ٱلْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ لِيَجْزِىَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ بِٱلْقِسْطِۚ وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌۢ بِمَا كَانُواْ يَكْفُرُونَ ۝٤﴾[يونس: 4]

"بازگشت همهٔ شما به سوى اوست، وعدهٔ الله حق است، بى گمان او آفرينش را آغاز مى كند، آنگاه(پس از مرگ)آن را باز مى گرداند تا كسانى را كه ايمان آورده اند و كارهاى شايسته انجام دادهاند، به عدالت پاداش دهد، و كسانى كه كافر شده اند، بسبب كفرشان براى آنان نوشيدنى از آب جوشان، و عذابى دردناک است" [يونس:4]

روح پس از مرگ به بدنى ديگر منتقل نمى شود و تناسخ نمى پذيرد، و ادعاى تناسخ نه دليلى از عقل دارد و نه حس، و هيچ قولى از سوى پيامبران دال بر اين عقيده وارد نشده است.

21-اسلام به اصول بزرگ ایمان و باور داشتن به آنـها فرا می خواند، و این اصول :ایمان به الله و ملائکهٔ او و ایمان به کتاب های الـهی مانند تورات و انجیل و زبور ـ پیش از تحریف آنـها ـ و قرآن و ایمان به همهٔ پیامبران و فرستادگان - علیـهم السلام -و ایمان به آخرین پیامبران یعنی محمد رسول الله، خاتم انبیا و مرسلین و ایمان به آخرت است و این که بدانیم اگر زندگی دنیا پایان کار بود، زندگی و وجود، بیـهودگی محض بود، و همچنین ایمان به قضا و قدر.

اسلام به سوی باور به اساسیات بزرگ ایمان فرا می خواند، اصولی که همهٔ پیامبران و رسولان - علیـهم السلام - به آن فرا خواندند، یعنی:

اول :ایمان به پروردگاری و آفریدگاری و روزی دهی و تدبیرگری این جهان توسط الله است و این که تنها او شایسته عبادت است، و پرستش هر چیزی جز او باطل است، و هر معبودی به جز او باطل است و بنابراین عبادت تنها لایق اوست و عبادتی درست نیست مگر برای او .ادلهٔ این مسئله در بند شماره (8) بیان شده است.

الله سبحانه و تعالی این اصول بزرگ را در آیات زیادی آورده که در سوره های قرآن پراکنده است، از جمله این سخن الله متعال :

﴿ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ مِن رَّبِّهِۦ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَۚ كُلٌّ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ لَا نُفَرِّقُ بَيۡنَ أَحَدٖ مِّن رُّسُلِهِۦۚ وَقَالُواْ سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَاۖ غُفۡرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيۡكَ ٱلۡمَصِيرُ٢٨٥﴾[البقرة: 285]

"پیامبر به آنچه که از(سوی)پروردگارش بر او نازل شده ایمان آورده است، و مؤمنان(نیز)همگی به الله و فرشتگان و کتاب ها و پیامبرانش ایمان آورده اند،(و سخنشان این است که)میان هیچ یک از پیامبرانش فرق نمی گذاریم(و به همه ایمان داریم)، و گفتند :شنیدیم و اطاعت کردیم، پروردگارا، آمرزش تو را(خواهانیم)و بازگشت(تمام امور)به سوی توست" [البقره:285]

و الله متعال می فرماید :

﴿۞لَّيۡسَ ٱلۡبِرَّ أَن تُوَلُّواْ وُجُوهَكُمۡ قِبَلَ ٱلۡمَشۡرِقِ وَٱلۡمَغۡرِبِ وَلَٰكِنَّ ٱلۡبِرَّ مَنۡ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةِ وَٱلۡكِتَٰبِ وَٱلنَّبِيِّـۧنَ وَءَاتَى ٱلۡمَالَ عَلَىٰ حُبِّهِۦ ذَوِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَٱلۡيَتَٰمَىٰ وَٱلۡمَسَٰكِينَ وَٱبۡنَ ٱلسَّبِيلِ وَٱلسَّآئِلِينَ وَفِي ٱلرِّقَابِ وَأَقَامَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَى ٱلزَّكَوٰةَ وَٱلۡمُوفُونَ بِعَهۡدِهِمۡ إِذَا عَٰهَدُواْۖ وَٱلصَّٰبِرِينَ فِي ٱلۡبَأۡسَآءِ وَٱلضَّرَّآءِ وَحِينَ ٱلۡبَأۡسِۗ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ صَدَقُواْۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُتَّقُونَ١٧٧﴾[البقرة: 177]

"نیکی(فقط)این نیست که(برای نماز)روی خود را به سوی مشرق و(یا)مغرب بگردانید، بلکه نیکی آن است که کسی به الله و روز قیامت و فرشتگان و کتاب(آسمانی) و پیامبران ایمان آورد و مال(خود)را با وجود دوست داشتنش به خویشاوندان و یتیمان و مستمندان و در راه ماندگان و درخواست کنندگان(گدایان)و در(راه آزادی)بردگان ببخشد و نماز برپا دارد و زکات بپردازد، و(نیز)کسانی که چون عهد می بندند به پیمانشان وفا می کنند و(کسانی که)در فقر و سختی و زیان و بیماری و به هنگام (شدت گرفتنِ)نبرد،(پایداری و)شکیبایی می کنند، آنان(که به این ویژگی ها آراسته اند)کسانی هستند که راست گفتند و همانان پرهیزگارانند" [البقره:177]

الله متعال به ایمان آوردن به این اصول فرا خوانده و تبیین نموده که هر کس به آن کفر ورزد، دچار گمراهی دور و درازی شده است، الله متعال می فرماید :

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ ءَامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَٱلۡكِتَـٰبِ ٱلَّذِى نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَٱلۡكِتَـٰبِ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ مِن قَبۡلُ ۚ وَمَن يَكۡفُرۡ بِٱللَّهِ وَمَلَـٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأَخِرِ فَقَدۡ ضَلَّ ضَلَـٰلَۢا بَعِيدًا ﴿١٣٦﴾﴾[النساء: 136]

"ای کسانی که ایمان آورده اید، به الله و پیامبرش و کتابی که بر او نازل کرده است و(به هر)کتابی که پیش از این فرستاده است، ایمان بیاورید(و بر آن پایدار باشید)و هر کس به الله و فرشتگانِ او و کتاب ها و پیامبرانش و روز قیامت کفر بورزد، بی تردید در گمراهی دور و درازی افتاده است" [النساء:136]

و در حديث، از عمر بن خطاب - رضی الله عنه - نقل است که فرمود :روزی نزد پیامبر - **صلى الله عليه و سلم** - بوديم که ناگهان مردی با لباسی به شدت سفيد و موی به شدت سياه وارد شد که نه اثر سفر بر او ديده می شد و نه کسی از ما او را می شناخت، تا آن که نزد پيامبر - **صلى الله عليه و سلم**(- در روبرويش)نشست، و زانوانش را به زانوان پيامبر چسباند و دستانش را بر روی ران هايش گذاشت و گفت :ای محمد، دربارۀ اسلام به من بگو؟، پس رسول الله - **صلى الله عليه و سلم** - فرمود" :اسلام آن است که شهادت دهی معبودی(به حق)جز الله نيست، و اين که محمد فرستادۀ الله است، و نماز را برپا بداری و زکات بدهی و رمضان را روزه بگيری و در صورت توانايی به حج خانه (کعبه)بروی، گفت :راست گفتی،(عمر - رضی الله عنه – گفت)از کار او تعجب کرديم، می پرسد، سپس می گويد راست گفتی !گفت :پس دربارۀ ايمان به من بگو؟ فرمود :اين که به الله و ملائکۀ او و کتابهايش و پيامبرانش و روز آخرت ايمان بياوری و به تقدير - خير و شرش - ايمان بياوری، گفت :راست گفتی، سپس گفت :پس دربارۀ احسان به من بگو؟ فرمود :اين است که الله را طوری عبادت کنی که گويا او را می بينی، پس اگر او را نمی بينی، او تو را می بيند ."امام مسلم آن را روايت کرده است.

در اين حديث، جبرئيل به نزد پيامبر - **صلى الله عليه و سلم** - آمد و دربارۀ مراتب دين يعنی اسلام و ايمان و احسان پرسيد، پس پيامبر - **صلى الله عليه و سلم** - به او پاسخ داد، سپس محمد - **صلى الله عليه و سلم** - به اصحابش - رضی الله عنهم - فرمودند که اين شخص جبرئيل - عليه السلام - بود و آمد تا(از طريق پرسيدن پرسش های مهم)دينشان را به آنان آموزش دهد، اين است اسلام، پيامی الهی که جبرئيل - عليه السلام(- از آسمان به زمين)منتقل کرده و پيامبر - **صلى الله عليه و سلم** - به

مردم ابلاغ کرده است، و اصحاب ایشان - رضی الله عنهم - حفظش کرده و پس از ایشان به(دیگر)مردمان منتقل کرده است.

دوم :ایمان به ملائکه که عالم ملائکه عالمی است غیبی، الله آنان را آفریده و به شکلی معین قرار داده و کارهای بزرگی را بر عهدهٔ آنان گذاشته است که از گرامی ترین کارهای آنان، ابلاغ پیام های الهی به رسولان و پیامبران - علیهم السلام - است و گرامی ترین ملائکه، جبرئیل علیه السلام است، از آیات دال بر این که جبرئیل - علیه السلام - وحی را به پیامبران - علیهم السلام - نازل نموده، این سخن الله متعال است :

﴿يُنَزِّلُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةَ بِٱلرُّوحِ مِنۡ أَمۡرِهِۦ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦٓ أَنۡ أَنذِرُوٓاْ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱتَّقُونِ ٢﴾[النحل: 2]

"به فرمان خویش فرشتگان را با وحی بر هر یک از بندگانش که بخواهد نازل می کند(با این پیام)که(:ای پیامبران، مردم را از شرک ورزیدن به الله)بیم دهید(و به آنان بگویید که)معبودی(به حق)جز من نیست، پس(ای مردم)از من پروا کنید " [النحل:2]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَإِنَّهُۥ لَتَنزِيلُ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ١٩٢ نَزَلَ بِهِ ٱلرُّوحُ ٱلۡأَمِينُ ١٩٣ عَلَىٰ قَلۡبِكَ لِتَكُونَ مِنَ ٱلۡمُنذِرِينَ ١٩٤ بِلِسَانٍ عَرَبِيّٖ مُّبِينٖ ١٩٥ وَإِنَّهُۥ لَفِي زُبُرِ ٱلۡأَوَّلِينَ ١٩٦﴾[الشعراء: 192-196]

"و همانا(این)قرآن نازل شده(از سوی)پروردگار جهانیان است (192) روح الامین(جبرئیل)آن را(از سوی پروردگار)فرود آورده است (193) بر قلب تو(نازل کرده)تا بیم دهنده باشی (194) (آن را)به زبان عربی روشن(نازل نمود) (195) (و همانا) بشارت نزول (آن، در کتاب های پیشین) آمده است" [الشعراء:192-196]

سوم :ایمان به کتاب های الهی مانند تورات و انجیل و زبور - پیش از تحریف آنها -و همچنین قرآن، الله متعال می فرماید :

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ ءَامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَٱلۡكِتَٰبِ ٱلَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَٱلۡكِتَٰبِ ٱلَّذِيٓ أَنزَلَ مِن قَبۡلُۚ وَمَن يَكۡفُرۡ بِٱللَّهِ وَمَلَـٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ فَقَدۡ ضَلَّ ضَلَٰلَۢا بَعِيدًا ١٣٦﴾[النساء: 136]

"ای کسانی که ایمان آورده اید، به الله و پیامبرش و کتابی که بر او نازل کرده است و(به هر)کتابی که پیش از این فرستاده است ایمان بیاورید(و بر آن پایدار باشید)و هر کس به الله و فرشتگانِ او و کتاب ها و پیامبرانش و روز قیامت کفر بورزد، بی تردید، در گمراهی دور و درازی افتاده است"[النساء136]

و الله متعال می فرماید :

﴿نَزَّلَ عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّ مُصَدِّقٗا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِ وَأَنزَلَ ٱلتَّوۡرَىٰةَ وَٱلۡإِنجِيلَ ٣ مِن قَبۡلُ هُدٗى لِّلنَّاسِ وَأَنزَلَ ٱلۡفُرۡقَانَۗ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ لَهُمۡ عَذَابٞ شَدِيدٞۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٞ ذُو ٱنتِقَامٍ ٤﴾[آل عمران: 3-4]

" کتاب (قرآن) را که تصدیق کننده کتاب های (آسمانی) پیشین است، به درستی بر تو نازل کرد، و تورات و انجیل را (3) ...پیش از آن برای هدایت مردم نازل کرد، و (همچنین) فرقان را (که جداکننده حق از باطل است) نازل نمود، همانا کسانی که به آیات الله کافر شدند، عذاب سختی (در پیش) دارند، و الله شکست ناپذیر و انتقام گیرنده است" [آل عمران:3-4]

و الله متعال می فرماید :

﴿ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ مِن رَّبِّهِۦ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَۚ كُلٌّ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَمَلَـٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ لَا نُفَرِّقُ بَيۡنَ أَحَدٖ مِّن رُّسُلِهِۦۚ وَقَالُواْ سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَاۖ غُفۡرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيۡكَ ٱلۡمَصِيرُ ٢٨٥﴾[البقرة: 285]

"رسول(الله)به آنچه که از(سوی)پروردگارش بر او نازل شده ایمان آورده است، و(همچنین)مؤمنان همگی به الله و فرشتگان و کتاب ها و پیامبرانش ایمان آورده اند، (و سخنشان این است که) : میان هیچ یک از پیامبرانش فرق نمی گذاریم(و به همه

ایمان داریم)و گفتند :شنیدیم و اطاعت کردیم، پروردگارا، آمرزش تو را(خواهانیم)و بازگشت(تمام امور)به سوی توست"[البقره :285]

و الله متعال می فرماید:

﴿قُلۡ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَمَآ أُنزِلَ عَلَيۡنَا وَمَآ أُنزِلَ عَلَىٰٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ وَٱلۡأَسۡبَاطِ وَمَآ أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَٱلنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمۡ لَا نُفَرِّقُ بَيۡنَ أَحَدٖ مِّنۡهُمۡ وَنَحۡنُ لَهُۥ مُسۡلِمُونَ ٨٤﴾[آل عمران: 84]

"(ای پیامبر) بگو :به الله و به آنچه بر ما نازل شده است ایمان آوردیم و (همچنین به) آنچه بر ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و اسباط (پیامبرانی که از نوادگان یعقوب) نازل گردیده است، و آنچه که بر موسی و عیسی و (دیگر) پیامبران از جانب پروردگارشان داده شده ایمان آوردیم، میان هیچ یک از آنان فرقی نمی گذاریم و تسلیم او هستیم [آل عمران:84]

چهارم :ایمان به همهٔ پیامبران و رسولان - علیهم السلام- ، ایمان به همهٔ پیامبران و مرسلین - علیهم السلام - و اعتقاد به این که همهٔ آنان فرستادگانی از سوی الله هستند، و پیام های الله و شرع او را به امت هایشان می رسانند، واجب است، الله متعال می فرماید :

﴿قُولُوٓاْ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡنَا وَمَآ أُنزِلَ إِلَىٰٓ إِبۡرَٰهِـۧمَ وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ وَٱلۡأَسۡبَاطِ وَمَآ أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَآ أُوتِيَ ٱلنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمۡ لَا نُفَرِّقُ بَيۡنَ أَحَدٖ مِّنۡهُمۡ وَنَحۡنُ لَهُۥ مُسۡلِمُونَ ١٣٦﴾[البقرة: 136]

"بگویید :ما به الله ایمان آورده ایم و به آنچه که بر ما نازل شده است و به آنچه که بر ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و نوادگان(یعقوب)نازل گردید و(همچنین) به آنچه که به موسی و عیسی داده شده است و به آن چه که به(دیگر)پیامبران از طرف پروردگارشان داده شده است، و میان هیچ یک از ایشان تفاوت نمی گذاریم و ما (همگی)تسلیم الله هستیم" [البقره :136]

و الله متعال می فرماید :

﴿ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ مِن رَّبِّهِۦ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَۚ كُلٌّ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ لَا نُفَرِّقُ بَيۡنَ أَحَدٖ مِّن رُّسُلِهِۦۚ وَقَالُواْ سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَاۖ غُفۡرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيۡكَ ٱلۡمَصِيرُ ٢٨٥﴾[البقرة: 285]

"رسول (الله)به آنچه که از(سوی)پروردگارش بر او نازل شده ایمان آورده است، و همه ی مؤمنان(نیز)به الله و فرشتگان و کتاب هایش و پیامبرانش ایمان آورده اند، (و گفتند :)میان هیچ یک از پیامبرانش فرق نمی گذاریم(و به همه ایمان داریم)و گفتند :شنیدیم و اطاعت کردیم، پروردگارا، آمرزش تو را(می طلبیم)و بازگشت (همه ی امور)به سوی توست" [البقره:285]

و الله متعال می فرماید :

﴿قُلۡ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَمَآ أُنزِلَ عَلَيۡنَا وَمَآ أُنزِلَ عَلَىٰٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ وَٱلۡأَسۡبَاطِ وَمَآ أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَٱلنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمۡ لَا نُفَرِّقُ بَيۡنَ أَحَدٖ مِّنۡهُمۡ وَنَحۡنُ لَهُۥ مُسۡلِمُونَ ٨٤﴾[آل عمران: 84]

"(ای پیامبر)بگو :به الله و آنچه که بر ما نازل شده است ایمان آوردیم و(همچنین به)آنچه بر ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و(پیامبرانی که از)نوادگان(یعقوب بودند)نازل گردیده است و آنچه به موسی و عیسی و(دیگر)پیامبران از جانب پروردگارشان داده شده است،(ایمان آورده ایم و)میان هیچ یک از آنان فرقی نمی گذاریم و تسلیم(اوامر)او هستیم ".[آل عمران:84]

و این که به خاتم پیامبران یعنی محمد رسول الله - **صلى الله عليه و سلم** - پایان دهندۀ پیامبران و رسولان - **عليهم السلام** - ایمان بیاورد، الله متعال می فرماید :

﴿وَإِذۡ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ لَمَآ ءَاتَيۡتُكُم مِّن كِتَٰبٖ وَحِكۡمَةٖ ثُمَّ جَآءَكُمۡ رَسُولٞ مُّصَدِّقٞ لِّمَا مَعَكُمۡ لَتُؤۡمِنُنَّ بِهِۦ وَلَتَنصُرُنَّهُۥۚ قَالَ ءَأَقۡرَرۡتُمۡ وَأَخَذۡتُمۡ عَلَىٰ ذَٰلِكُمۡ إِصۡرِيۖ قَالُوٓاْ أَقۡرَرۡنَاۚ قَالَ فَٱشۡهَدُواْ وَأَنَا۠ مَعَكُم مِّنَ ٱلشَّٰهِدِينَ٨١﴾[آل عمران: 81]

"و(به یاد بیاورید)هنگامی که الله از پیامبران عهد و پیمان گرفت(و فرمود)هر گاه به شما کتاب و حکمتی دادم سپس پیامبری به سوی شما آمد که آنچه را با شماست تصدیق می کند، باید به او ایمان آورید و به او یاری رسانید،(آنگاه)فرمود :آیا اقرار کردید و پیمان محکم مرا در این باره پذیرفتید؟(آنان)گفتند :اقرار کردیم،(الله)فرمود : پس(بر خود و امت هایتان)گواه باشید و من(نیز)با شما از گواهی می دهم" [آل عمران:81]

﴿قُلۡ يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ لَسۡتُمۡ عَلَىٰ شَيۡءٍ حَتَّىٰ تُقِيمُواْ ٱلتَّوۡرَىٰةَ وَٱلۡإِنجِيلَ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡكُم مِّن رَّبِّكُمۡۗ ...٦٨﴾[المائدة: 68]

"بنابراین اسلام، ایمان آوردن به همهٔ پیامبران و رسولان را به طور کلی واجب می داند، و ایمان به خاتم آنان یعنی پیامبر - محمد صلی الله علیه و سلم - را نیز واجب می داند، الله متعال می فرماید :بگو :ای اهل کتاب تا(هنگامی که)به تورات و انجیل و آن چه از پروردگارتان به سوی شما نازل شده است عمل نکرده اید، بر هیچ(آیین درستی) نیستید" [المائده:68]

و الله متعال می فرماید :

﴿قُلۡ يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ تَعَالَوۡاْ إِلَىٰ كَلِمَةٖ سَوَآءِۭ بَيۡنَنَا وَبَيۡنَكُمۡ أَلَّا نَعۡبُدَ إِلَّا ٱللَّهَ وَلَا نُشۡرِكَ بِهِۦ شَيۡـٔٗا وَلَا يَتَّخِذَ بَعۡضُنَا بَعۡضًا أَرۡبَابٗا مِّن دُونِ ٱللَّهِۚ فَإِن تَوَلَّوۡاْ فَقُولُواْ ٱشۡهَدُواْ بِأَنَّا مُسۡلِمُونَ٦٤﴾[آل عمران: 64]

"بگو :ای اهل کتاب بیایید به سوی سخنی که میان ما و شما یکسان است که جز الله را نپرستیم، و چیزی را شریک او نسازیم، و بعضی از ما بعضی دیگر را به جای الله به معبودی نگیرد، پس اگر (از این دعوت) روی گرداندند، بگویید :گواه باشید که ما مسلمانیم" [آل عمران:64]

و هر کسی که به یک پیامبر کافر شود در حقیقت به همهٔ پیامبران و رسولان - علیهم السلام - کفر ورزیده است، از همین رو الله متعال در حکم خود بر قوم نوح می فرماید :

﴿كَذَّبَتۡ قَوۡمُ نُوحٍ ٱلۡمُرۡسَلِينَ ١٠٥﴾[الشعراء: 105]

"قوم نوح، پیامبران را دروغگو انگاشتند" [الشعراء:105]

مشخص است که پیش از نوح - علیه السلام - رسولی نبوده، با این حال همین که قومش او را دروغگو انگاشتند، این تکذیب همهٔ پیامبران و مرسلان از سوی آنان است؛ زیرا دعوت و غایت همهٔ پیامبران یکی است.

پنجم :ایمان به روز آخرت یعنی روز قیامت، در پایان این زندگی دنیا، الله به اسرافیل که یکی از ملائکه است امر می کند تا یکبار در صور بدمد، پس اولین نفخ دهشت آور را می دمد که باعث مدهوش شدن و مرگ هر کسی که الله بخواهد می شود، الله متعال می فرماید :

﴿وَنُفِخَ فِي ٱلصُّورِ فَصَعِقَ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَن فِي ٱلۡأَرۡضِ إِلَّا مَن شَآءَ ٱللَّهُۖ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخۡرَىٰ فَإِذَا هُمۡ قِيَامٞ يَنظُرُونَ ٦٨﴾[الزمر: 68]

"و در صور دمیده می شود؛ آنگاه هر کسی که در آسمان ها و در زمین است، مدهوش شده (و می میرد) مگر کسی که الله بخواهد؛ آنگاه بار دیگر در آن دمیده می شود، و ناگهان همگی (زنده می شوند و) بر می خیزند و می نگرند" [الزمر:68]

و وقتی همهٔ کسانی که در آسمان و زمین هستند، جز آنکه الله بخواهد، مردند، الله آسمانها و زمین را در هم می پیچد، چنان که می فرماید :

﴿يَوۡمَ نَطۡوِي ٱلسَّمَآءَ كَطَيِّ ٱلسِّجِلِّ لِلۡكُتُبِۚ كَمَا بَدَأۡنَآ أَوَّلَ خَلۡقٖ نُّعِيدُهُۥۚ وَعۡدًا عَلَيۡنَآۚ إِنَّا كُنَّا فَٰعِلِينَ ١٠٤﴾[الأنبياء: 104]

"روزی که آسمان را چون طوماری نوشته شده در هم می پیچیم(و)همانطور که نخستین(بار)آفرینش را آغاز کردیم،(بار دیگر)آن را باز می گردانیم،(این)وعده ای است بر عهدۀ ما، که قطعاً انجامش خواهیم داد"[الانبیاء:104]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَمَا قَدَرُواْ ٱللَّهَ حَقَّ قَدۡرِهِۦ وَٱلۡأَرۡضُ جَمِيعٗا قَبۡضَتُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ وَٱلسَّمَٰوَٰتُ مَطۡوِيَّٰتُۢ بِيَمِينِهِۦۚ سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ ٦٧﴾[الزمر: 67]

"و آنان الله را چنان که سزاوار اوست، ارج ننهادند، حال آن که در روز قیامت، زمین یک سره در قبضۀ اوست، و آسمان ها در دست راست وی درهم پیچیده خواهند شد، الله منزه و برتر است از آنچه که شریک او می پندارند" [الزمر:67]

و رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید" :الله عزوجل در روز قیامت آسمان ها را در هم می پیچد، سپس آن ها را در دست راست خود می گیرد، سپس می فرماید :من پادشاهم، کجایند ستمگران؟ کجایند متکبران؟ سپس زمین را به دست چپ خود گرفته، سپس می فرماید :من پادشاهم، کجایند ستمگران؟ کجایند متکبران؟ ."امام مسلم آن را روایت کرده است.

سپس الله متعال فرشته را امر می کند و بار دیگر در صور می دمند، که ناگهان همگی(زنده می شوند و)بر می خیزند و می نگرند، الله متعال می فرماید:

﴿... ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخۡرَىٰ فَإِذَا هُمۡ قِيَامٞ يَنظُرُونَ ٦٨﴾[الزمر: 68]

"آنگاه بار دیگر در آن دمیده می شود، و ناگهان همگی(زنده می شوند و)بر می خیزند و می نگرند" [الزمر68]

و هنگامی که الله متعال مردمان را برانگیخت، آنان را برای حسابرسی محشور می سازد، الله متعال می فرماید :

﴿يَوۡمَ تَشَقَّقُ ٱلۡأَرۡضُ عَنۡهُمۡ سِرَاعٗاۚ ذَٰلِكَ حَشۡرٌ عَلَيۡنَا يَسِيرٞ ٤٤﴾[ق: 44]

"روزی که زمین از(روی)آنها شکافته شود،(و آنان)شتابان(در میان خاکها بیرون می آیند)این(روز)گرد آوری برای ما آسان است" [ق:44]

و الله متعال می فرماید :

﴿يَوۡمَ هُم بَٰرِزُونَۖ لَا يَخۡفَىٰ عَلَى ٱللَّهِ مِنۡهُمۡ شَيۡءٞۚ لِّمَنِ ٱلۡمُلۡكُ ٱلۡيَوۡمَۖ لِلَّهِ ٱلۡوَٰحِدِ ٱلۡقَهَّارِ ١٦﴾[غافر: 16]

"روزی که مردم حاضر و نمایان می شوند و چیزی از آنان بر الله پوشیده نخواهد ماند، (الله می فرماید) امروز فرمانروایی از آن کیست؟ (آنگاه خود می فرماید) :از آن الله یگانه ی پیروزمند است" [غافر:16]

در این روز همهٔ مردم مورد حسابرسی قرار می گیرند و برای هر مظلومی از ظالم قصاص گرفته می شود، و هر کسی بر اساس آنچه که انجام داده است، پاداش داده می شود، الله متعال می فرماید :

﴿ٱلۡيَوۡمَ تُجۡزَىٰ كُلُّ نَفۡسِۢ بِمَا كَسَبَتۡۚ لَا ظُلۡمَ ٱلۡيَوۡمَۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلۡحِسَابِ ١٧﴾[غافر: 17]

"امروز هر کس در برابر آنچه انجام داده است، جزا و پاداش داده می شود، امروز هیچ ستمی نیست، بی گمان، الله حسابرس سریعی است" [غافر:17]

و الله متعال می فرماید :

﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَظۡلِمُ مِثۡقَالَ ذَرَّةٖۖ وَإِن تَكُ حَسَنَةٗ يُضَٰعِفۡهَا وَيُؤۡتِ مِن لَّدُنۡهُ أَجۡرًا عَظِيمٗا ٤٠﴾[النساء: 40]

"بی گمان، الله به اندازۀ ذره ای ستم نمی کند و اگر کار نیکی باشد، آن را دو چندان می کند و از پیشگاه خود(به آنان)پاداش بزرگی می بخشد" [النساء:40]

و الله متعال می فرماید :

"پس هر کس به اندازۀ ذره ای کار نیک انجام داده باشد (پاداش) آن را خواهد دید}و هر کس به اندازۀ ذره ای کار بدی کرده باشد، (کیفر) آن را خواهد دید" [الزلزله – 7 8].

و الله متعال می فرماید :

﴿فَمَن يَعۡمَلۡ مِثۡقَالَ ذَرَّةٍ خَيۡرٗا يَرَهُۥ ٧ وَمَن يَعۡمَلۡ مِثۡقَالَ ذَرَّةٖ شَرّٗا يَرَهُۥ ٨﴾[الزلزلة: 7-8]

"وما ترازوهای عدل را در روز قیامت خواهیم نهاد، پس به هیچ کس کمترین ستمی نمی شود، و اگر(کردارشان)همسنگ دانهٔ خَردَلی باشد، آن را(به حساب)می آوریم، و کافی است که ما حسابرس باشیم" [الانبیاء:47]

پس از رستاخیز و حسابرسی، پاداش و جزاست، بنابراین هر کس عمل خیری انجام داده در نعیم و خوشی دائم است که فنا پزیر نیست، و هر کس مرتکب شر و کفر شده با عذاب (جنهم) مجازات خواهد شد .الله متعال می فرماید :

﴿ٱلۡمُلۡكُ يَوۡمَئِذٖ لِّلَّهِ يَحۡكُمُ بَيۡنَهُمۡۚ فَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ فِي جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ ٥٦ وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَكَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا فَأُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٞ مُّهِينٞ ٥٧﴾[الحج: 56-57]

"فرمانروایی در آن روز، از آن الله است (و) میان آنان داوری می کند، کسانی که ایمان آورده اند و کارهای شایسته انجام داده اند، در باغ های پرنعمت (بهشت) بسر خواهند برد (56) و کسانی که کفر ورزیدند و آیات ما را تکذیب کردند، عذاب خوارکننده ای خواهند داشت" [الحج:57- 56]

و می دانیم که اگر زندگی دنیا پایان راه بود، زندگی و وجود(این دنیا)بیهودگی محض بود، الله متعال می فرماید :

﴿أَفَحَسِبۡتُمۡ أَنَّمَا خَلَقۡنَٰكُمۡ عَبَثٗا وَأَنَّكُمۡ إِلَيۡنَا لَا تُرۡجَعُونَ ١١٥﴾[المؤمنون: 115]

"آیا پنداشته اید که شما را بیهوده آفریده ایم و همانا شما به سوی ما باز گردانده نمی شوید؟ " [المؤمنون:115]

ششم :ایمان به قضا و قدر که عبارتست از :واجب بودن ایمان داشتن به اینکه الله متعال هر آنچه را که در این هستی بوده و هر آنچه که خواهد بود، را می داند، و همهٔ آن را پیش از آفرینش آسمان ها و زمین نوشته است، الله متعال می فرماید :

﴿۞وَعِندَهُۥ مَفَاتِحُ ٱلۡغَيۡبِ لَا يَعۡلَمُهَآ إِلَّا هُوَۚ وَيَعۡلَمُ مَا فِي ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِۚ وَمَا تَسۡقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَعۡلَمُهَا وَلَا حَبَّةٖ فِي ظُلُمَٰتِ ٱلۡأَرۡضِ وَلَا رَطۡبٖ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَٰبٖ مُّبِينٖ ٥٩﴾[الأنعام: 59]

"و کلیدهای غیب نزد اوست، و جز او هیچ کس آن را نمی داند، و آنچه را که در خشکی و دریاست می داند، و هیچ برگی(از درختی)نمی افتد، مگر اینکه آن را می داند، و هیچ دانه ای در تاریکی های زمین و هیچ تر و خشکی نیست؛ مگر اینکه در کتابی واضح و آشکار(در لوح محفوظ به ثبت)رسیده است " [الانعام:59]

و اینکه علم الله متعال همه چیز را در بر گرفته است، الله متعال می فرماید :

﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِي خَلَقَ سَبۡعَ سَمَٰوَٰتٖ وَمِنَ ٱلۡأَرۡضِ مِثۡلَهُنَّۖ يَتَنَزَّلُ ٱلۡأَمۡرُ بَيۡنَهُنَّ لِتَعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ وَأَنَّ ٱللَّهَ قَدۡ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عِلۡمَۢا ١٢﴾[الطلاق: 12]

"الله(همان)کسی است که هفت آسمان، و(همانند آن)زمین را(نیز)آفریده است، و فرمان(الله)پیوسته در میان آنها نازل می شود، تا بدانید که الله بر همه چیز تواناست، و اینکه علم الله همه چیز را فراگرفته است " [الطلاق: 12]

و در این هستی هیچ چیز رخ نمی دهد مگر اینکه الله آن را اراده کرده و خواسته و خلق نموده و اسباب آن را میسر ساخته است، الله متعال می فرماید :

﴿ٱلَّذِي لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَلَمۡ يَتَّخِذۡ وَلَدٗا وَلَمۡ يَكُن لَّهُۥ شَرِيكٞ فِي ٱلۡمُلۡكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيۡءٖ فَقَدَّرَهُۥ تَقۡدِيرٗا ٢﴾[الفرقان: 2]

"همان کسی که فرمانروایی آسمان ها و زمین از آن اوست، و فرزندی(برای خویش)برنگزیده است، و در فرمانروایی هیچ شریکی ندارد، و همه چیز را آفریده و اندازهٔ و تناسب هر چیز را دقیقاً اندازه گیری نموده است "[الفرقان2]

و او در همهٔ این ها کارها حکمتی بسان رسا دارد که مردم نمی توانند به درک آن احاطه یابند، الله متعال می فرماید:

﴿حِكۡمَةُۢ بَٰلِغَةٞۖ فَمَا تُغۡنِ ٱلنُّذُرُ ٥﴾[القمر: 5]

" این(نشانه ها)حکمتی بسان رسا هستند، ولی(برای افراد بی باک و لجوج) هشدارها و بیم دادن ها سودی ندارند " [القمر:5]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَهُوَ ٱلَّذِي يَبۡدَؤُاْ ٱلۡخَلۡقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ وَهُوَ أَهۡوَنُ عَلَيۡهِۚ وَلَهُ ٱلۡمَثَلُ ٱلۡأَعۡلَىٰ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ٢٧﴾[الروم: 27]

"و او کسی است که آفرینش را آغاز کرده است، سپس آن را باز می گرداند، و این (باز گرداندن)بر او آسان تر است، و برترین و بالاترین وصف در آسمان ها و زمین متعلق به اوست، و او شکست ناپذیر حکیم است"[الروم:27]

الله متعال خودش را به حکمت متصف کرده، و خود را حکیم نامیده است، الله متعال می فرماید :

﴿شَهِدَ ٱللَّهُ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ وَأُوْلُواْ ٱلۡعِلۡمِ قَآئِمَۢا بِٱلۡقِسۡطِۚ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ١٨﴾[آل عمران: 18]

"الله گواهی داده است که معبودی (بحق) جز او نیست، و فرشتگان و علما (نیز بر این مطلب گواهی می دهند) که معبودی (بحق) جز او نیست، و او شکست ناپذیر حکیم است " [آل عمران18]

الله متعال خبر داده که عیسی - **علیه السلام** - در روز قیامت خطاب به الله می فرماید :

﴿إِن تُعَذِّبۡهُمۡ فَإِنَّهُمۡ عِبَادُكَۖ وَإِن تَغۡفِرۡ لَهُمۡ فَإِنَّكَ أَنتَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ١١٨﴾[المائدة: 118]

"اگر آنان را(با عدالت خویش)عذاب دهی، بندگان تو هستند، و اگر آنان را(با رحمت خویش)ببخشایی، تویی که شکست ناپذیر حکیم هستی " [المائده:118]

الله متعال هنگامی که موسی - **علیه السلام** - در کنار کوه طور قرار داشت، ندا سر داد و به وی فرمود :

﴿يَٰمُوسَىٰٓ إِنَّهُۥٓ أَنَا ٱللَّهُ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ٩﴾[النمل: 9]

"ای موسی !همانا من الله پیروزمند حکیم هستم " [النمل9]

و همچنین قرآن بزرگ را با نام حکیم توصیف نموده و فرموده است :

﴿الٓرۚ كِتَٰبٌ أُحۡكِمَتۡ ءَايَٰتُهُۥ ثُمَّ فُصِّلَتۡ مِن لَّدُنۡ حَكِيمٍ خَبِيرٍ ١﴾[هود: 1]

"الر(الف .لام .را)این(قرآن)کتابی است که آیات آن استحکام یافته است، سپس از جانب حکیمی آگاه، به روشنی بیان شده است" [هود:1]

و الله متعال می فرماید :

﴿ذَٰلِكَ مِمَّآ أَوۡحَىٰٓ إِلَيۡكَ رَبُّكَ مِنَ ٱلۡحِكۡمَةِۗ وَلَا تَجۡعَلۡ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ فَتُلۡقَىٰ فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَّدۡحُورًا ٣٩﴾[الإسراء: 39]

"این (احکام) از جمله حکمت هایی است که از جانب پروردگارت به تو وحی شده است، و هرگز معبود دیگری را با الله قرار نده که نکوهیده و رانده شده به دوزخ افکنده می شوی" [الاسراء:39]

22-پیامبران دربارۀ آنچه که از سوی الله ابلاغ می کنند معصومند، و از هر آنچه که مخالف با عقل یا اخلاق سلیم است معصومند، و مکلفند تا اوامر الله را به بندگانش برسانند، و پیامبران از هیچگونه ویژگی های ربوبیت و الوهیت برخورد نیستند؛ بلکه همانند دیگر انسان ها هستند با این تفاوت که خداوند پیامش را به آنان وحی کرده است.

و پیامبران دربارۀ آنچه که از سوی الله ابلاغ می کنند معصومند؛ زیرا الله متعال بهترین بندگانش را برای تبلیغ پیامش بر می گزیند، الله متعال می فرماید :

﴿ٱللَّهُ يَصۡطَفِي مِنَ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةِ رُسُلٗا وَمِنَ ٱلنَّاسِۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعُۢ بَصِيرٞ٧٥﴾[الحج: 75]

"الله از فرشتگان رسولانی را بر می گزیند، و(نیز)از(میان)مردم، بی گمان الله شنوای بیناست" [الحج: 75]

و الله متعال می فرماید :

﴿۞إِنَّ ٱللَّهَ ٱصۡطَفَىٰٓ ءَادَمَ وَنُوحٗا وَءَالَ إِبۡرَٰهِيمَ وَءَالَ عِمۡرَٰنَ عَلَى ٱلۡعَٰلَمِينَ٣٣﴾[آل عمران: 33]

"به راستی که الله آدم و نوح و خاندان ابراهیم و خاندان عمران را بر جهانیان برگزید" [آل عمران:33]

و الله متعال می فرماید :

﴿قَالَ يَٰمُوسَىٰٓ إِنِّي ٱصۡطَفَيۡتُكَ عَلَى ٱلنَّاسِ بِرِسَٰلَٰتِي وَبِكَلَٰمِي فَخُذۡ مَآ ءَاتَيۡتُكَ وَكُن مِّنَ ٱلشَّٰكِرِينَ ١٤٤﴾[الأعراف: 144]

"(الله)فرمود :ای موسی !من تو را با پیام هایم و سخن خویش بر مردمان(برتری دادم و)برگزیدم، پس آنچه را به تو داده ام بگیر، و از سپاسگزاران باش " [الاعراف : 144]

پیامبران - **عليهم السلام** - می دانستند آنچه که بر آنان نازل می شود وحی الهی است، و ملائکه ای را که با وحی نازل می شد، می دیدند، الله متعال می فرماید :

﴿عَٰلِمُ ٱلۡغَيۡبِ فَلَا يُظۡهِرُ عَلَىٰ غَيۡبِهِۦٓ أَحَدًا ٢٦ إِلَّا مَنِ ٱرۡتَضَىٰ مِن رَّسُولٖ فَإِنَّهُۥ يَسۡلُكُ مِنۢ بَيۡنِ يَدَيۡهِ وَمِنۡ خَلۡفِهِۦ رَصَدٗا ٢٧ لِّيَعۡلَمَ أَن قَدۡ أَبۡلَغُواْ رِسَٰلَٰتِ رَبِّهِمۡ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيۡهِمۡ وَأَحۡصَىٰ كُلَّ شَيۡءٍ عَدَدَۢا ٢٨﴾[الجن: 26-28]

"(الله)آگاه بر غیب است، و هیچکس را بر غیب خویش آگاه نمی سازد (26) مگر پیامبری که الله وی را پسندیده باشد که بی گمان، از پیش و روی او نگهبانی(از فرشتگان)می گمارد (27) تا معلوم کند که(پیامبران)پیام های پروردگارشان را ابلاغ کرده اند، و(الله)به آنچه که نزد آنهاست احاطه دارد، و تعداد هر چیزی را برشمرده است ".[الجن:26-28]

و الله پیامبران را به تبلیغ پیام هایش امر کرده است، الله متعال می فرماید :

﴿۞ يَٰٓأَيُّهَا ٱلرَّسُولُ بَلِّغۡ مَآ أُنزِلَ إِلَيۡكَ مِن رَّبِّكَۖ وَإِن لَّمۡ تَفۡعَلۡ فَمَا بَلَّغۡتَ رِسَالَتَهُۥۚ وَٱللَّهُ يَعۡصِمُكَ مِنَ ٱلنَّاسِۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡكَٰفِرِينَ ٦٧﴾[المائدة: 67]

"ای پیامبر !آنچه را که از طرف پروردگارت بر تو نازل شده است(به مردم) ابلاغ کن، و اگر چنین نکنی، رسالت او را نرسانده ای، و الله تو را از(گزند)مردم حفظ می کند، همانا الله گروه کافران را هدایت نمی کند " [المائده:67]

و الله متعال می فرماید:

﴿رُّسُلٗا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى ٱللَّهِ حُجَّةُۢ بَعۡدَ ٱلرُّسُلِۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمٗا ١٦٥﴾[النساء: 165]

"پیامبرانی(را فرستادیم)که بشارت دهنده و بیم دهنده بودند تا برای مردم پس از (بعثت این)پیامبران، در مقابل الله(هیچگونه)حجتی نباشد، و الله همواره پیروزمند حکیم است" .[النساء:165]

پیامبران - **علیهم السلام** - به شدت از الله بیم دارند، و از او می ترسند، در نتیجه چیزی به پیام های اللهی نمی افزایند و چیزی از آنها نمی کاهند، الله متعال می فرماید :

﴿وَلَوۡ تَقَوَّلَ عَلَيۡنَا بَعۡضَ ٱلۡأَقَاوِيلِ ٤٤ لَأَخَذۡنَا مِنۡهُ بِٱلۡيَمِينِ ٤٥ ثُمَّ لَقَطَعۡنَا مِنۡهُ ٱلۡوَتِينَ ٤٦ فَمَا مِنكُم مِّنۡ أَحَدٍ عَنۡهُ حَٰجِزِينَ ٤٧﴾[الحاقة: 44-47]

"و اگر (پیامبر) سخنانی (به دروغ) بر ما می بست (44) مسلّماً ما دست راست او را می گرفتیم (45) سپس (شاه) رگ قلبش را قطع می کردیم (46) و کسی از شما نمی توانست مانع او گردد ".[الحاقة:44-47]

ابن کثیر - رحمه الله - می گوید :الله متعال می فرماید :اگر سخنانی(به دروغ)بر ما می بست یعنی :محمد - **صلی الله علیه و سلم** - چنانکه اینها به دروغ ادعا می کنند، چیزی را به دروغ بر ما نسبت می داد و بر رسالت چیزی می افزود یا چیزی از آن کم می کرد، و یا چیزی از خود می گفت، و به ما نسبت می داد - در حالی که چنین نیست -فوری او را مجازات می کردیم، برای همین است که می فرماید' :مسلّماً ما دست راست او را می گرفتیم گفته شده :یعنی :با دست راست از او انتقام می گرفتیم؛ زیرا در گرفتن شدیدتر است، و گفته شده :دست راست او را می گرفتیم .و الله متعال می فرماید:

﴿وَإِذۡ قَالَ ٱللَّهُ يَٰعِيسَى ٱبۡنَ مَرۡيَمَ ءَأَنتَ قُلۡتَ لِلنَّاسِ ٱتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَٰهَيۡنِ مِن دُونِ ٱللَّهِۖ قَالَ سُبۡحَٰنَكَ مَا يَكُونُ لِيٓ أَنۡ أَقُولَ مَا لَيۡسَ لِي بِحَقٍّۚ إِن كُنتُ قُلۡتُهُۥ فَقَدۡ عَلِمۡتَهُۥۚ تَعۡلَمُ مَا فِي نَفۡسِي وَلَآ أَعۡلَمُ مَا فِي نَفۡسِكَۚ إِنَّكَ أَنتَ عَلَّٰمُ ٱلۡغُيُوبِ ١١٦ مَا قُلۡتُ لَهُمۡ إِلَّا مَآ أَمَرۡتَنِي بِهِۦٓ أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ

رَبِّي وَرَبَّكُمۡۚ وَكُنتُ عَلَيۡهِمۡ شَهِيدٗا مَّا دُمۡتُ فِيهِمۡۖ فَلَمَّا تَوَفَّيۡتَنِي كُنتَ أَنتَ ٱلرَّقِيبَ عَلَيۡهِمۡۚ وَأَنتَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدٌ ١١٧﴾[المائدة: 116-117]

"و(به یاد آور)آنگاه که الله(در روز قیامت)خطاب به عیسی پسر مریم می فرماید :آیا تو به مردم گفتی :من و مادرم را به عنوان دو معبود به جای الله قرار دهید؟ (آنگاه عیسی - علیه السلام - می گوید)تو پاک و منزهی !سزاوار من نیست که جز حق به آنها بگویم، اگر چنین گفته باشم، به طور قطع آن را می دانستی، تو از آنچه که در درون من است اطلاع داری، و من از آنچه که درون توست اطلاع ندارم، به راستی که تو از هر نهان آگاه هستی (116) به مردم چیزی نگفتم جز آنچه مرا به گفتن آن فرمان دادی، که الله پروردگار من و پروردگارتان را عبادت کنید، و تا مدتی که در میان آنان بودم شاهد و گواهشانبودم، پس هنگامی که مرا گرفتی(و به آسمان بالا بردی)خود نگهبان اعمالشان بودی، و تو بر هر چیزی گواهی " [المائده:116-117]

و از فضل و بخشش الله متعال بر پیامبران و رسولانش - علیهم السلام - است که آنان را در ابلاغ رسالتشان پایدار می گرداند، الله متعال می فرماید :

﴿إِن نَّقُولُ إِلَّا ٱعۡتَرَىٰكَ بَعۡضُ ءَالِهَتِنَا بِسُوٓءٖۗ قَالَ إِنِّيٓ أُشۡهِدُ ٱللَّهَ وَٱشۡهَدُوٓاْ أَنِّي بَرِيٓءٞ مِّمَّا تُشۡرِكُونَ ٥٤ مِن دُونِهِۦۖ فَكِيدُونِي جَمِيعٗا ثُمَّ لَا تُنظِرُونِ ٥٥ إِنِّي تَوَكَّلۡتُ عَلَى ٱللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمۚ مَّا مِن دَآبَّةٍ إِلَّا هُوَ ءَاخِذُۢ بِنَاصِيَتِهَآۚ إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ ٥٦﴾[هود: 54-56]

"(هود)گفت :همانا من الله را گواه می گیرم، و شما هم گواه باشید که من از آنچه شریک(الله)قرار می دهید، بیزارم (54) غیر از الله، پس همگی علیه من نیرنگ زنید، و مهلتم ندهید (55) من بر الله که پروردگار من و شماست توکل کرده ام، هیچ جنبنده ای نیست، مگر اینکه در حیطهٔ قدرت و فرمانروایی اوست، بی گمان پروردگارم بر راه راست است"[هود:54-56]

.و الله متعال می فرماید:

﴿وَإِن كَادُواْ لَيَفۡتِنُونَكَ عَنِ ٱلَّذِيٓ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ لِتَفۡتَرِيَ عَلَيۡنَا غَيۡرَهُۥۖ وَإِذٗا لَّٱتَّخَذُوكَ خَلِيلٗا ٧٣ وَلَوۡلَآ أَن ثَبَّتۡنَٰكَ لَقَدۡ كِدتَّ تَرۡكَنُ إِلَيۡهِمۡ شَيۡـٔٗا قَلِيلًا ٧٤ إِذٗا لَّأَذَقۡنَٰكَ ضِعۡفَ ٱلۡحَيَوٰةِ وَضِعۡفَ ٱلۡمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيۡنَا نَصِيرٗا ٧٥﴾[الإسراء: 73-75]

"و(ای پیامبر)نزدیک بود(مشرکان)تو را(با وسوسه های خود) از آنچه بر تو وحی کرده ایم، منصرف کنند، تا غیر قرآن را به ما نسبت دهی، و آنگاه تو را دوست خود بگیرند (73) و اگر ما تو را ثابت قدم نمی کردیم، به راستی نزدیک بود اندکی به آنان تمایل نشان دهی (74) (اگر چنین می کردی) آنگاه دو چندان عذاب در زندگی دنیا و دو چندان عذاب (بعد از) مرگ را به تو می چشاندیم، سپس در برابر ما برای خود یاوری نمی یافتی" [الاسراء73-75]

این آیات، و آیات پیشین شاهد و دلیلی است بر این که قرآن از سوی پروردگار جهانیان نازل شده است؛ زیرا اگر این قرآن از سوی محمد - **صلی الله علیه و سلم** - بود، هرگز ایشان با چنین آیاتی آنان را مورد خطاب قرار نمی داد.

الله سبحانه و تعالی پیامبرانش را از گزند مردم حفظ می کند، الله متعال می فرماید :

﴿۞يَٰٓأَيُّهَا ٱلرَّسُولُ بَلِّغۡ مَآ أُنزِلَ إِلَيۡكَ مِن رَّبِّكَۖ وَإِن لَّمۡ تَفۡعَلۡ فَمَا بَلَّغۡتَ رِسَالَتَهُۥۚ وَٱللَّهُ يَعۡصِمُكَ مِنَ ٱلنَّاسِۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡكَٰفِرِينَ ٦٧﴾[المائدة: 67]

"ای پیامبر، آنچه را که از طرف پروردگارت بر تو نازل شده است ابلاغ کن، و اگر این کار را نکنی، رسالت او را نرسانده ای، و الله تو را از(گزند)مردم حفظ می کند، بی تردید، الله گروه کافران را هدایت نمی کند"[المائده:67]

و الله متعال می فرماید :

﴿۞وَٱتۡلُ عَلَيۡهِمۡ نَبَأَ نُوحٍ إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِۦ يَٰقَوۡمِ إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيۡكُم مَّقَامِي وَتَذۡكِيرِي بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ فَعَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلۡتُ فَأَجۡمِعُوٓاْ أَمۡرَكُمۡ وَشُرَكَآءَكُمۡ ثُمَّ لَا يَكُنۡ أَمۡرُكُمۡ عَلَيۡكُمۡ غُمَّةٗ ثُمَّ ٱقۡضُوٓاْ إِلَيَّ وَلَا تُنظِرُونِ ٧١﴾[یونس: 71]

"(ای پیامبر)سرگذشت نوح را برای آنان بخوان، آنگاه که به قومش گفت :ای قوم من، اگر ماندن من(در میانتان)و اندرز دادن من(به شما)با آیات الله، بر شما گران آمده است،(بدانید که من)بر الله توکل کرده ام، شما تدبیر(و اندیشه ی)خود و معبودهایتان را جمع کنید، سپس هیچ چیز از کارهایتان بر شما پوشیده نماند، آنگاه به سوی من هجوم آورید، و(لحظه ای)مرا مهلت ندهید " [یونس:71]

الله متعال سخن موسی - علیه السلام - را اینگونه نقل می کند :

﴿قَالَا رَبَّنَآ إِنَّنَا نَخَافُ أَن يَفۡرُطَ عَلَيۡنَآ أَوۡ أَن يَطۡغَىٰ ٤٥ قَالَ لَا تَخَافَآۖ إِنَّنِي مَعَكُمَآ أَسۡمَعُ وَأَرَىٰ ٤٦﴾[طه: 45-46]

"(موسی و هارون)گفتند :پروردگارا ما می ترسیم که بر ما پیش دستی کند یا طغیان کند(و به ما آسیبی برساند) (45) (الله)فرمود :نترسید یقیناً من همراهتان هستم (و همه چیز را)می شنوم و می بینم"[طه:45-46]

بنابراین الله متعال بیان نموده که وی پیامبرانش را از گزند دشمنانشان حفظ نموده، و زیانی به آنان نخواهند رساند و الله متعال همچنین بیان نموده که وی وحی خود را حفظ خواهد کرد، در نتیجه چیزی به آن افزوده یا از آن کم نمی شود، الله متعال می فرماید :

﴿إِنَّا نَحۡنُ نَزَّلۡنَا ٱلذِّكۡرَ وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ ٩﴾[الحجر: 9]

"همانا ما قرآن را نازل کردیم، و قطعاً ما نگهبان آن می باشیم" .[الحجر.:9]

و پیامبران - علیهم السلام - از هر آنچه مخالف عقل یا اخلاق باشد، معصوم و به دورند، الله متعال در تزکیهٔ پیامبرش محمد - صلی الله علیه و سلم - می فرماید :

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٖ ٤﴾[القلم: 4]

"و یقیناً تو(ای محمد)دارای اخلاق بسیار نیکو و والایی هستی" [القلم:4]

و همچنین دربارهٔ ایشان می فرماید:

﴿وَمَا صَاحِبُكُم بِمَجۡنُونٖ٢٢﴾[التكوير: 22]

"(و ای مردم) همنشین شما (محمد) دیوانه نیست " [التکویر22]

و این برای آن است که بتوانند رسالت را به بهترین نحو برسانند، و پیامبران - علیهم السلام - مکلف به ابلاغ دستورات الله متعال به بندگانش هستند، و هیچ یک از ویژگی های پروردگاری یا الوهیت را ندارند؛ بلکه همانند دیگر انسان هستند،(با این تفاوت که)الله پیام های خود را به آنان وحی می کند، الله متعال می فرماید :

﴿قَالَتۡ لَهُمۡ رُسُلُهُمۡ إِن نَّحۡنُ إِلَّا بَشَرٞ مِّثۡلُكُمۡ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦۖ وَمَا كَانَ لَنَآ أَن نَّأۡتِيَكُم بِسُلۡطَٰنٍ إِلَّا بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ١١﴾[إبراهيم: 11]

"پیامبرانشان به آنان گفتند :ما جز انسان هایی مانند شما نیستیم، ولی الله بر هر کس از بندگانش که بخواهد منت(نبوت را)می نهد، و سزاوار نیست که ما جز به اجازهٔ الله دلیلی برای شما بیاوریم، پس مؤمنان باید بر الله توکل کنند " [ابراهیم:11]

الله متعال نیز پیامبرش محمد - **صلی الله علیه و سلم** - را امر نموده که به قوم خود بگوید :

﴿قُلۡ إِنَّمَآ أَنَا۠ بَشَرٞ مِّثۡلُكُمۡ يُوحَىٰٓ إِلَيَّ أَنَّمَآ إِلَٰهُكُمۡ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞۖ فَمَن كَانَ يَرۡجُواْ لِقَآءَ رَبِّهِۦ فَلۡيَعۡمَلۡ عَمَلٗا صَٰلِحٗا وَلَا يُشۡرِكۡ بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦٓ أَحَدَۢا ١١٠﴾[الكهف: 110]

"(ای پیامبر)بگو :من فقط انسانی همچون شما هستم(با این تفاوت که)بر من وحی می شود که تنها معبودتان، الله یکتاست؛ پس هر کس که به دیدار پروردگارش(در آخرت)امیدوار است، باید کار شایسته انجام دهد و هیچ کس را در عبادت پروردگارش شریک نسازد"[الکهف:110]

23-اسلام مردم را به پرستش موحدانه الله، از طریق عبادت های اصلی فرا می خواند، و عبارتند از :نماز که شامل قیام، رکوع، سجود، یاد الله، ثنا و دعای اوست که انسان روزانه پنج بار آنها را اداء می کند، و در هنگام ادای آن در صف نماز همهٔ تفاوت ها میان ثروتمند و فقیر و رئیس و زیردست از بین می رود، و زکات که مقدار کمی از مال است -و بر اساس شروط و مقادیری که الله آنها را قرار داده - در اموال ثروتمندان واجب است که از آنان گرفته شده به فقیران و دیگر مستحقان زکات داده می شود، و تنها سالی یک بار داده می شود، و روزه که به معنای خودداری از باطل کننده های روزه در روزهای شهر رمضان(از طلوع فجر تا غروب خورشید)است، و باعث تربیت اراده و صبر در نفس بشری می شود، و حج که به معنای قصد بیت الله در مکهٔ مکرمه، تنها یک بار در طول عُمر انسان برای شخصی واجب است که توانایی ادای آن را دارد، و در حج همهٔ مردمان در روی آوردن به

سوی خالق متعال برابرند، و همهٔ تفاوت ها و وابستگی ها از بین می رود.

اسلام از طریق عبادت های بزرگ و دیگر عبادات،(انسان)را به پرستش الله فرا می خواند و الله متعال این عبادت های بزرگ را بر همهٔ پیامبران و رسولان - علیهم السلام - واجب ساخته است، و بزرگترین عبادات عبارتند از:

اولاً :نماز

نماز را الله متعال بر مسلمانان فرض نموده چنانکه بر دیگر پیامبران و رسولان - علیهم السلام - فرض نموده بود، الله پیامبرش ابراهیم خلیل - علیه السلام - را امر نمود تا خانهٔ او را برای طواف کنندگان و نمازگزاران که برای الله رکوع و سجود می کنند، پاک سازد، الله متعال می فرماید :

﴿وَإِذۡ جَعَلۡنَا ٱلۡبَيۡتَ مَثَابَةٗ لِّلنَّاسِ وَأَمۡنٗا وَٱتَّخِذُواْ مِن مَّقَامِ إِبۡرَٰهِـۧمَ مُصَلّٗىۖ وَعَهِدۡنَآ إِلَىٰٓ إِبۡرَٰهِـۧمَ وَإِسۡمَٰعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيۡتِيَ لِلطَّآئِفِينَ وَٱلۡعَٰكِفِينَ وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ ١٢٥﴾[البقرة: 125]

"و(به یاد آورید)هنگامی که خانهٔ(کعبه)را محل بازگشت، و(مکان)و امانی برای مردم قرار دادیم و مقام ابراهیم را نمازگاهی برای خود برگزینید، و ما به ابراهیم و اسماعیل وحی کردیم که :خانهٔ مرا برای طواف کنندگان و مُعتکفان و رکوع و سجودکنندگان پاک و پاکیزه کنید .و همچنین الله متعال در نخستین ندایش خطاب به موسی - علیه السلام - عبادت را واجب گرداند"،[البقرة: 125]

الله متعال می فرماید :

﴿إِنِّيٓ أَنَا۠ رَبُّكَ فَٱخۡلَعۡ نَعۡلَيۡكَ إِنَّكَ بِٱلۡوَادِ ٱلۡمُقَدَّسِ طُوٗى ١٢ وَأَنَا ٱخۡتَرۡتُكَ فَٱسۡتَمِعۡ لِمَا يُوحَىٰٓ ١٣ إِنَّنِيٓ أَنَا ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدۡنِي وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ لِذِكۡرِيٓ ١٤﴾[طه: 12-14]

"به راستی، من پروردگارت هستم؛ پس کفشهایت را درآور(چونکه)تو در سرزمین مقدس» طُوی «هستی (12) و من تو را(به پیامبری)برگزیدم؛ پس به آنچه

(بر تو)وحی می شود گوش فرا ده (13) همانا من الله هستم که معبود(بحقی)جز من نیست، پس تنها مرا عبادت کن، و نماز را برای یاد من برپا بدار"[طه:12-14]

عیسی مسیح - علیه السلام - نیز خبر داده که الله او را به نماز و زکات امر نموده است، چنانکه الله متعال می فرماید :

﴿وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنتُ وَأَوْصَٰنِي بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱلزَّكَوٰةِ مَا دُمْتُ حَيًّا﴿٣١﴾﴾[مريم: 31]

"و مرا هر جا که باشم پر برکت و فرخنده قرار داده، و تا زنده ام مرا به نماز و زکات توصیه نموده است"[مریم:31]

.و نماز در اسلام شامل قیام و رکوع و سجود و یاد الله و ثنای او و دعاست که انسان روزی پنج بار آن را به جای می آورد، الله متعال می فرماید :

﴿حَٰفِظُواْ عَلَى ٱلصَّلَوَٰتِ وَٱلصَّلَوٰةِ ٱلْوُسْطَىٰ وَقُومُواْ لِلَّهِ قَٰنِتِينَ﴿٢٣٨﴾﴾[البقرة: 238]

"بر (ادای) همهٔ نمازها و (بویژه) نماز میانه (عصر) کوشا باشید، و با فروتنی و فرمانبرداری برای الله به پا خیزید" [البقره:238]

و الله متعال می فرماید :

﴿أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ لِدُلُوكِ ٱلشَّمْسِ إِلَىٰ غَسَقِ ٱلَّيْلِ وَقُرْءَانَ ٱلْفَجْرِ ۖ إِنَّ قُرْءَانَ ٱلْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا﴿٧٨﴾﴾[الإسراء: 78]

"نماز را از زوال خورشید(در هنگام ظهر)تا تاریکی(اول)شب(نماز مغرب، سپس نماز عشاء را)برپا دار، و(به ویژه)قرآن فجر(نماز صبح)را، همانا که قرآن فجر(و نماز صبح)مورد مشاهده(و حضور فرشتگان روز و شب.) "[الإسراء: 78]

استو رسول الله - **صلى الله عليه و سلم** - می فرماید :"در رکوع پروردگار - عزوجل - را تعظیم گویید، و در سجود، بسیار دعا گویید؛ زیرا شایسته است که) در این حالت (دعاهایتان مستجاب گردند ."امام مسلم آن را در صحیح روایت کرده است.

دوماً :زکات

زکات از جمله فر ایضی است که الله متعال آن را بر مسلمانان فرض کرده است، همانطوری که آن را بر پیامبران و رسولان پیشین - **علیهم السلام** - فرض کرده است، و آن مقداری اندکی از مال - بر اساس شروط و مقادیری است که الله قرار داده است - و در اموال ثروتمندان واجب شده که به فقیران و دیگر مستحقان، سالی یک با داده می شود، الله متعال می فرماید :

﴿خُذۡ مِنۡ أَمۡوَٰلِهِمۡ صَدَقَةٗ تُطَهِّرُهُمۡ وَتُزَكِّيهِم بِهَا وَصَلِّ عَلَيۡهِمۡۖ إِنَّ صَلَوٰتَكَ سَكَنٞ لَّهُمۡۗ وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ١٠٣﴾[التوبة: 103]

"از اموال آنان زکات(و صدقه)بگیر تا به وسیلهٔ آن، آنان را پاک گردانی و آنان را تزکیه کنی، و برایشان دعا و طلب آمرزش کن(چرا که)یقیناً دعا و طلب آمرزش تو به آنان آرامش می دهد، و الله شنوای داناست".[التوبة: 103]

و هنگامی که پیامبر - **صلی الله علیه و سلم** - معاذ را به یمن فرستاد، خطاب به ایشان فرمود" :تو به نزد مردمانی از اهل کتاب می روی پس آنان را به این دعوت کن که گواهی دهند معبودی(به حق)جز الله نیست، و این که من فرستادهٔ الله هستم، پس اگر در این مورد از تو اطاعت کردند، آنان را آگاه ساز که الله - عزوجل - پنج نماز را در هر شبانه روز بر آنان فرض کرده است، پس اگر در این مورد از تو اطاعت کردند، آنان را آگاه ساز که الله - عزوجل - زکاتی را در اموال آنان فرض نموده که از ثروتمندان آنان گرفته می شود و به فقرایشان باز گردانده می شود، پس اگر در این باره از تو اطاعت کردند، زنهار که به اموال گرامی و نفیس آنان نزدیک شوی، و از دعای مظلوم بترس؛ زیرا میان این دعا و الله - عزوجل - پرده ای نیست ."ترمذی آن را روایت کرده است، (625).

سوماً :روزه

الله متعال روزه را بر مسلمانان فرض نموده؛ چنانکه بر پیامبران و رسولان پیشین فرض نموده بود، الله متعال می فرماید :

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ١٨٣﴾[البقرة: 183]

"ای کسانی که ایمان آورده اید، روزه بر شما واجب شده است همانگونه که بر مردمان پیش از شما، واجب شده بود؛ شاید پرهیزگار شوید " [البقرة: 183]

و روزه عبارتست از :دوری از باطل کننده های آن در روز رمضان است، و روزه اراده و صبر را در نفس انسان پرورش می دهد .رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید" :الله - عزوجل - می فرماید :روزه برای من است و من پاداش آن را می دهم؛)زیرا (روزه دار شهوت، غذا و نوشیدنی اش را بخاطر من ترک می کند، و روزه سپر است، و روزه دار دوبار شاد می شود :یکبار در هنگام افطاری، و بار دیگر در هنگام ملاقات پروردگارش شاد می شود ."امام بخاری آن را روایت کرده است.(7492) .

چهارماً :حج

حج را الله متعال بر مسلمانان فرض نموده چنان که بر پیامبران و رسولان پیشین - علیهم السلام - فرض نموده بود، و الله پیامبرش ابراهیم خلیل - علیه السلام - را امر نمود تا مردم را به سوی حج فرا خواند، الله متعال می فرماید :

﴿وَأَذِّن فِي ٱلنَّاسِ بِٱلۡحَجِّ يَأۡتُوكَ رِجَالٗا وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٖ يَأۡتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٖ ٢٧﴾[الحج: 27]

"(ای پیامبر)در میان مردم ندای حج فرا بده؛ تا(مردمان مسلمان)پیاده و سواره بر شتران باریک اندام(مخصوص پیمودن راه های دور) (یا هر وسیله ی نقلیه ی دیگری) از هر راه دوری به سوی شما بشتابند"[الحج: 27]

و الله متعال ابراهیم - علیه السلام - را امر نمود تا خانۀ کهن) کعبه (را برای حاجیان پاک و مطهر سازد، الله متعال می فرماید :

﴿وَإِذۡ بَوَّأۡنَا لِإِبۡرَٰهِيمَ مَكَانَ ٱلۡبَيۡتِ أَن لَّا تُشۡرِكۡ بِي شَيۡـٔٗا وَطَهِّرۡ بَيۡتِيَ لِلطَّآئِفِينَ وَٱلۡقَآئِمِينَ وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ ٢٦﴾[الحج: 26]

"(ای پیامبر یاد کن)آنگاه که مکان خانۀ(کعبه)را برای ابراهیم تعیین کردیم(و به وی گفتیم)چیزی را شریک من قرار نده و خانه ام را برای طواف کنندگان و قیام کنندگان و رکوع کنندگان و سجده کنندگان پاک گردان"[الحج:26]

حج به معنای قصد خانۀ الله متعال در مکۀ مکرمه برای انجام اعمالی خاص، یکبار در عمر برای شخص توانای مستطیع است، الله متعال می فرماید :

﴿فِيهِ ءَايَٰتُۢ بَيِّنَٰتٞ مَّقَامُ إِبۡرَٰهِيمَۖ وَمَن دَخَلَهُۥ كَانَ ءَامِنٗاۗ وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلۡبَيۡتِ مَنِ ٱسۡتَطَاعَ إِلَيۡهِ سَبِيلٗاۚ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٩٧﴾[آل عمران: 97]

"و حج این خانه، واجب اللهی بر مردمانی است که توانایی(مالی و بدنی برای ادای آن)را دارند، و هر کسی که(توانایی داشته باشد و حج را بجای نیاورد و)کفر ورزی کند، بی گمان الله از همه ی جهانیان بی نیاز است " [آل عمران:97]

در مراسم حج، حاجیان مسلمانان در یک مکان معین جمع می شوند؛ در حالی که عبادتشان را خالصانه برای الله انجام می دهند، و همۀ حاجیان حج را با یک روش انجام می دهند، بطوریکه همۀ تفاوت های مدنی، فرهنگی و طبقاتی در میان آنان از بین می رود.

24-از بزرگترین ویژگی های عبادت در اسلام این است که کیفیت و وقت و شروط آن را الله سبحانه و تعالی مشروع ساخته و پیامبر او - صلی الله علیه و سلم - آن را ابلاغ نموده، و تا به امروز هیچ بشری چیزی به آن نیفزوده و کم نکرده است، و همهٔ پیامبران - علیهم السلام(- ملت های خود را)به این عبادت های بزرگ فرا خوانده اند.

از بزرگترین ویژگی های عبادت در اسلام این است که کیفیت و وقت و شروط آن را الله سبحانه و تعالی مشروع ساخته و پیامبر او - **صلی الله علیه و سلم** - آن را ابلاغ نموده، و تا امروز هیچ بشری چیزی به آن نیفزوده و کم نکرده است، الله متعال می فرماید :

﴿... ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ وَأَتۡمَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ نِعۡمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلۡإِسۡلَٰمَ دِينٗاۚ ...﴿٣﴾﴾[المائدة: 3]

"امروز دینتان را برایتان کامل ساختم، و نعمتم را بر شما به اتمام رساندم، و برای شما دین اسلام را برگزیدمو"[المائدة: 3]

الله متعال می فرماید :

﴿فَٱسۡتَمۡسِكۡ بِٱلَّذِيٓ أُوحِيَ إِلَيۡكَۖ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴿٤٣﴾﴾[الزخرف: 43]

"پس به آنچه که بر تو وحی شده است، تمسّک بجوی که بی گمان تو بر راه راست قرار داری "[الزخرف:43]

و الله متعال دربارۀ نماز می فرماید :

﴿فَإِذَا قَضَيۡتُمُ ٱلصَّلَوٰةَ فَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ قِيَٰمٗا وَقُعُودٗا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمۡۚ فَإِذَا ٱطۡمَأۡنَنتُمۡ فَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَۚ إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ كَانَتۡ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ كِتَٰبٗا مَّوۡقُوتٗا ١٠٣﴾[النساء: 103]

"پس چون نماز را به پایان رساندید، الله را(در همه حال)ایستاده و نشسته و (خوابیده)بر پهلو خویش یاد کنید، و هرگاه اطمینان خاطر حاصل کردید(و ترستان از بین رفت)نماز را(بطور کامل)برپا دارید(چرا که)بی گمان، نماز(فریضه ای است که)در اوقات معیّنی بر مؤمنان واجب شده است ".[النساء: 103]

الله متعال دربارۀ مستحقان زکات می فرماید :

﴿۞إِنَّمَا ٱلصَّدَقَٰتُ لِلۡفُقَرَآءِ وَٱلۡمَسَٰكِينِ وَٱلۡعَٰمِلِينَ عَلَيۡهَا وَٱلۡمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمۡ وَفِي ٱلرِّقَابِ وَٱلۡغَٰرِمِينَ وَفِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِۖ فَرِيضَةٗ مِّنَ ٱللَّهِۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ ٦٠﴾[التوبة: 60]

"همانا زکات به فقیران و مستمندان و کارگزاران(جمع آوران و توزیعِ کنندگان)آن و دلجویی شدگان(برای پزیرش اسلام)و برای(آزاد کردن)بردگان و(پرداخت بدهی) بدهکاران و(جهادگران)در راه الله(و نشر دین اسلام)و(کمک به مسافران)در راه مانده است،(این)فریضه ای(مقرر شده)از جانب الله می باشد، و الله دانای حکیم است"[التوبه:60]

و الله متعال دربارۀ روزه می فرماید :

﴿ٱلۡحَجُّ أَشۡهُرٞ مَّعۡلُومَٰتٞۚ فَمَن فَرَضَ فِيهِنَّ ٱلۡحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي ٱلۡحَجِّۗ وَمَا تَفۡعَلُواْ مِنۡ خَيۡرٖ يَعۡلَمۡهُ ٱللَّهُۗ وَتَزَوَّدُواْ فَإِنَّ خَيۡرَ ٱلزَّادِ ٱلتَّقۡوَىٰۖ وَٱتَّقُونِ يَٰٓأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ ١٩٧﴾[البقرة: 197]

"ماه رمضان،(ماهی)است قرآن در آن نازل شده است،(قرآنی)که هدایتگر مردم است، و دلایل آشکاری از هدایت(در درون خود دارد)و جداکننده(حق از باطل) است، پس هر کسی از شما(که مُقیم و سالم باشد و)این ماه را دریابد، باید در آن روزه دار باشد، و هر کسی که بیمار یا در سفر باشد،(باید به تعداد روزهایی که بیمار بوده یا

در سفر بوده و روزه نگرفته است)روزهای دیگری(را روزه بگیرد)الله(با قرار دادن این احکام)برایتان آسانی می خواهد و دشواری نمی خواهد؛ تا تعداد(روزهای رمضان)را کامل کنید، و الله را برای آنکه شما را هدایت نموده، به بزرگی یاد کنید، شاید شکر گزار باشید"[البقره:185]

و الله متعال دربارهٔ حج می فرماید :

﴿ٱلۡحَجُّ أَشۡهُرٞ مَّعۡلُومَٰتٞۚ فَمَن فَرَضَ فِيهِنَّ ٱلۡحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي ٱلۡحَجِّۗ وَمَا تَفۡعَلُواْ مِنۡ خَيۡرٖ يَعۡلَمۡهُ ٱللَّهُۗ وَتَزَوَّدُواْ فَإِنَّ خَيۡرَ ٱلزَّادِ ٱلتَّقۡوَىٰۖ وَٱتَّقُونِ يَٰٓأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ١٩٧﴾[البقرة: 197]

"حج در ماه های معلوم و مشخصی است؛ پس کسی که در این ماه ها حج را (بر خود) واجب گرداند، (باید) در حج نه آمیزش جنسی و نه (ارتکاب) گناه ها و نه جدال انجام ندهد، و آنچه که از کارهای نیک انجام دهید، الله آنها را می داند، و توشه برگیرید که بهترین توشه پرهیزگاری است، و ای خردمندان از من بپرهیزید" [البقره :197]

و همهٔ پیامبران(ملت های خود را)به سوی این عبادت های بزرگ فرا خوانده اند.

25-پیامبر اسلام، محمد بن عبدالله از نسل اسماعیل بن ابراهیم علیهم السلام است، ایشان در سال ۵۷۱ میلادی در مکه دیده به جهان گشودند، و در همین شهر به پیامبری مبعوث شده و سپس به مدینه مهاجرت کردند، و در امور بت پرستی با قوم خود همراه نشدند، اما در کارهای با ارزش و گرامی با آنان همکاری می کرد، و پیش از بعثت نیز دارای اخلاقی والا بودند، و قومش او را" امین "می نامیدند، الله متعال با رسیدن وی به چهل سالگی، ایشان را به پیامبری مبعوث نمودند، و با (معجزات)و نشانه های بزرگی وی را تأیید نمودند که بزرگترین این معجزات، قرآن کریم است، قرآن کریم، بزرگترین معجزهٔ تمام پیامبران و تنها نشانهٔ باقی مانده از پیامبران(پیشین)تا امروز است، پس از آن که الله متعال به واسطهٔ ایشان دین را کامل نمودند، و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - دین را به بهترین شکل ابلاغ نمودند، در سن شصت و سه سالگی از وفات نمودند، و در مدینهٔ نبوی به

خاک سپرده شدند، محمد - صلی الله علیه و سلم - خاتم پیامبران و مرسلین است که الله او را با هدایت و دین حق فرستاده تا مردم را از تاریکی های بت پرستی و کفر و جهالت به سوی نور توحید و ایمان هدایت دهد، و الله گواهی داده که ایشان را با فرمان خویش برای دعوت(پیامش)فرستاده است.

پیامبر اسلام، محمد بن عبدالله از نسل اسماعیل بن ابراهیم - علیهم السلام - است، ایشان در سال ۵۷۱ میلادی در مکه دیده به جهان گشودند، ایشان در همین شهر به پیامبری مبعوث شده، و سپس به مدینه مهاجرت کردند، و در امور بت پرستی با قوم خود همراه نشدند، اما در کارهای با ارزش و گرامی با آنان همکاری می کردند، و پیش از بعثت نیز دارای اخلاقی والا بودند، پروردگارش او را به داشتن اخلاق بسیار بزرگ و والا ستوده، و فرموده اند :

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ۝٤﴾[القلم: 4]

"و یقیناً تو دارای اخلاق بسیار نیکو و والایی هستی " [القلم:4]

وقتی پیامبر - **صلی الله علیه و سلم** - به سن چهل سالگی رسیدند، الله متعال وی را با(معجزات)و نشانه های بسیار بزرگی تایید نمودند که بزرگترینِ این معجزات، قرآن کریم می باشد .رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید" :هیچ کسی از پیامبران نیست مگر اینکه مانند(معجزه ی قرآن)به او عطا شده است تا مردم به آن ایمان بیاورند، و همانا آنچه به من عنایت شده، وحی است که الله متعال به من وحی کردهاست، پس امیدوارم که در روز قیامت از سایر پیامبران، پیروانان بیشتری داشته باشم ."**امام بخاری** آن را روایت کرده است .4981 .قرآن عظیم عبارتست از وحی الله متعال به پیامبرش -**صلی الله علیه و سلم**- ، و الله متعال دربارۀ آن می فرماید :

﴿ذَٰلِكَ ٱلۡكِتَٰبُ لَا رَيۡبَۛ فِيهِۛ هُدٗى لِّلۡمُتَّقِينَ ٢﴾[البقرة: 2]

"این کتابی است که هیچگونه شکی در آن وجود ندارد، و مایهٔ هدایت پرهیزگاران است ".[البقره :2]

و الله متعال دربارهٔ آن می فرماید :

﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلۡقُرۡءَانَۚ وَلَوۡ كَانَ مِنۡ عِندِ غَيۡرِ ٱللَّهِ لَوَجَدُواْ فِيهِ ٱخۡتِلَٰفٗا كَثِيرٗا ٨٢﴾[النساء: 82]

"آیا در قرآن نمی اندیشند؟ که اگر از سوی غیر از الله بود، قطعاً اختلاف(و تناقض)بسیاری در آن می یافتند ".[النساء:82]

الله متعال جنیان و انسیان را به مبارزه طلبیده تا همانند آن را بیاورند، الله متعال می فرماید :

﴿قُل لَّئِنِ ٱجۡتَمَعَتِ ٱلۡإِنسُ وَٱلۡجِنُّ عَلَىٰٓ أَن يَأۡتُواْ بِمِثۡلِ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانِ لَا يَأۡتُونَ بِمِثۡلِهِۦ وَلَوۡ كَانَ بَعۡضُهُمۡ لِبَعۡضٖ ظَهِيرٗا ٨٨﴾[الإسراء: 88]

"(ای پیامبر)بگو :اگر(همه ی)انس و جن جمع شوند تا همانند این قرآن را بیاورند،(هرگز)همانند آن را نخواهند آورد؛ هر چند برخی از آنان یاری دهنده برخی (دیگر)باشند ".[الاسراء:88]

و الله متعال آنان را به چالش طلبید که ده سوره همانند آن را بیاورند، و فرمودند :

﴿أَمۡ يَقُولُونَ ٱفۡتَرَىٰهُۖ قُلۡ فَأۡتُواْ بِعَشۡرِ سُوَرٖ مِّثۡلِهِۦ مُفۡتَرَيَٰتٖ وَٱدۡعُواْ مَنِ ٱسۡتَطَعۡتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ١٣﴾[هود: 13]

"یا می گویند(محمد این قرآن را از جانب خودش نوشته، و)به دروغ آن را به الله نسبت می دهد، بگو :اگر راست می گویید، شما ده سورهٔ دروغین همانند آن را بیاورید، و غیر از الله هر کسی را که می توانید به یاری خود بطلبید، اگر(در این ادعای خود) راستگو هستید ".[هود:13]

بلکه آنان را به چالش طلبید که ده سوره همانند آن را بیاورند، الله متعال فرمودند :

﴿وَإِن كُنتُمۡ فِي رَيۡبٖ مِّمَّا نَزَّلۡنَا عَلَىٰ عَبۡدِنَا فَأۡتُواْ بِسُورَةٖ مِّن مِّثۡلِهِۦ وَٱدۡعُواْ شُهَدَآءَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ٢٣﴾[البقرة: 23]

"و اگر دربارۀ آنچه که بر بندۀ خود(محمد)نازل کرده ایم در شک و تردید هستید، سوره ای همانند آن را بیاورید و گواهان خود را - غیر از الله - فراخوانید، اگر راست می گویید ".[البقره:23]

قرآن بزرگ، تنها نشانۀ باقی مانده از معجزات پیامبران(پیشین)تا امروز است، و چون الله دین را برای پیامبر - **صلی الله علیه و سلم** - کامل نموده، و ایشان دین را به بهترین نحو ابلاغ نموده اند، رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - در سن شصت و سه سالگی از دنیا رفتند، و در مدینۀ نبوی - **صلی الله علیه و سلم** - به خاک سپرده شده اند.

پیامبرمان محمد - **صلی الله علیه و سلم**- ، آخرین پیامبران و رسولان است، الله متعال می فرماید :

﴿مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَآ أَحَدٖ مِّن رِّجَالِكُمۡ وَلَٰكِن رَّسُولَ ٱللَّهِ وَخَاتَمَ ٱلنَّبِيِّـۧنَۗ وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٗا ٤٠﴾[الأحزاب: 40]

"محمد(صلی الله علیه و سلم)پدر هیچ یک از مردان شما نیست، بلکه فرستادۀ الله، و خاتم پیامبران است، و الله از هر چیزی آگاه است" [الاحزاب:40]

ابو هریره - رضی الله عنه - روایت کرده که رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - فرمودند" :مثال من و پیامبران قبل از من، همانند مردی است که خانه ای را ساخته، و آن را نیکو بنا نموده، و آراسته است، مگر موضع یک خِشت در زاویه ای از آن(خانه)پس مردم دور آن می گردند، و از(زیبایی)آن شگفت زده می شوند، و می گویند :چه می شد اگر این یک خشت را هم می گذاشتند؟ فرمود :من آن یک خِشتم هستم، و من خاتم پیامبرانم ."امام بخاری آن را روایت کرده است .3535 .

و در انجیل آمده است که مسیح - **علیه السلام** - به قدوم محمد - **صلی الله علیه و سلم** - بشارت داده و فرمود" :سنگی را که بناها رد کردند، اکنون در سر زاویه است، آیا هرگز در کتاب ها خوانده اید که :یسوع از جانب پروردگار به آنان گفت :این بود و او در چشمان ما شگفت آور بود ."و در سِفر توراتی که تاکنون موجود است این سخن الله متعال خطاب به موسی - علیه السلام - آمده است که" :برایشان پیامبری همانند تو از میان برادرانشان برانگیخته می کنیم، و سخن خود را در دهان او می گذارم، پس هر آنچه را که به او توصیه کرده ام، به آنان می گوید."

و الله متعال، پیامبرمان محمد - **صلی الله علیه و سلم** - را با هدایت و دین حق فرستاده، و گواهی داده که او بر حق است، و او را با اجازه خود به عنوان دعوتگری فرستاده تا به سوی حق دعوت کند، الله متعال می فرماید :

﴿لَّٰكِنِ ٱللَّهُ يَشۡهَدُ بِمَآ أَنزَلَ إِلَيۡكَۖ أَنزَلَهُۥ بِعِلۡمِهِۦۖ وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ يَشۡهَدُونَۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًا ١٦٦﴾[النساء: 166]

"(ای پیامبر، کافران حقیقت نزول قرآن را بر تو انکار می کنند)ولی الله به (درستی)آنچه که بر تو نازل کرده، گواهی می دهد، آن را با علم خویش نازل کرده، و فرشتگان نیز گواهی می دهند، و(اگر چه)گواهی الله کافی است"[النساء:166]

و الله متعال می فرماید :

﴿هُوَ ٱلَّذِيٓ أَرۡسَلَ رَسُولَهُۥ بِٱلۡهُدَىٰ وَدِينِ ٱلۡحَقِّ لِيُظۡهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدٗا ٢٨﴾[الفتح: 28]

"او کسی است که پیامبرش را با هدایت و دین حق فرستاد تا آن را بر همه ادیان پیروز گرداند، و کافی است که الله گواه باشد" [الفتح:28]

الله متعال پیامبر را با(نور)هدایت مبعوث گرداند تا مردم را از تاریکی های بت پرستی، کفر و جهالت به سوی نور توحید و ایمان هدایت کند :الله

﴿يَهۡدِي بِهِ ٱللَّهُ مَنِ ٱتَّبَعَ رِضۡوَٰنَهُۥ سُبُلَ ٱلسَّلَٰمِ وَيُخۡرِجُهُم مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ بِإِذۡنِهِۦ وَيَهۡدِيهِمۡ إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ ١٦﴾[المائدة: 16]

"از طریق قرآن کسانی را که به دنبال خشنودی او هستند، به راه های سلامت هدایت می کند، و به فرمان خویش آنان را از تاریکی ها به سوی روشنایی می رساند، و آنان را به راه راست هدایت می کند"[المائده:16]

﴿الٓرۚ كِتَٰبٌ أَنزَلۡنَٰهُ إِلَيۡكَ لِتُخۡرِجَ ٱلنَّاسَ مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ بِإِذۡنِ رَبِّهِمۡ إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡحَمِيدِ ١﴾[إبراهيم: 1]

"و الله متعال می فرماید :الف .لام .را، این(قرآن)کتابی است که بر تو(ای پیامبر) نازل کردیم تا مردم را به فرمان پروردگارشان، از تاریکی های(شرک و جهالت)به روشنایی(ایمان و دانش)بیرون آوری،(و آنان را)به(سوی)راه(پروردگار)شکست ناپذیر ستوده(برسانی) " [ابراهیم:1]

26-شریعت اسلام که پیامبرمان محمد - صلی الله علیه و سلم - آن را آورده خاتمهٔ پیام های الهی و شریعت های ربانی است، و شریعتی کامل می باشد، و در آن صلاح دین و دنیای مردم نهفته است، و در درجهٔ نخست به حفظ دین، خون، مال، عقل و نسل مردم اهمیت می دهد، شریعت اسلامی ناسخ همهٔ شریعت های پیشین است، چنانکه شریعت های پیشین نسخ کننده همدیگر بوده اند.

شریعت اسلام که پیامبرمان محمد - **صلی الله علیه و سلم** - آن را آورده خاتمهٔ پیام های الهی و شریعت های ربانی است و الله متعال به واسطهٔ این پیام، دین را کامل ساخت، و با بعثت محمد - **صلی الله علیه و سلم** - نعمت را بر مردم کامل نمود، الله متعال می فرماید :

﴿... ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ وَأَتۡمَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ نِعۡمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلۡإِسۡلَٰمَ دِينٗاۚ ...﴾ [المائدة: 3]

"امروز دینتان را برایتان کامل ساختم، و نعمتم را بر شما به کمال رساندم، و برای شما اسلام را(به عنوان دین)پسندیدم ".[المائده:3]

شریعت اسلام، شریعت کمال است و صلاح دین و دنیای مردم را در خود دارد؛ زیرا همهٔ شرایع پیشین را در خود گنجانده و آنها را کامل ساخته است، الله متعال می فرماید :

﴿إِنَّ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانَ يَهۡدِي لِلَّتِي هِيَ أَقۡوَمُ وَيُبَشِّرُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ٱلَّذِينَ يَعۡمَلُونَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أَنَّ لَهُمۡ أَجۡرٗا كَبِيرٗا ٩﴾[الإسراء: 9]

"همانا این قرآن به راهی که استوارترین راهاست هدایت می کند، و به مؤمنانی که کارهای شایسته انجام می دهند، مژده می دهد که برای آنان پاداشی بزرگ(در پیش) است ".[الاسراء:9]

شریعت اسلام، قید و بندهایی را که بر امت های پیشین وجود داشت، از مردم برداشته است، الله متعال می فرماید :

﴿ٱلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ ٱلرَّسُولَ ٱلنَّبِيَّ ٱلۡأُمِّيَّ ٱلَّذِي يَجِدُونَهُۥ مَكۡتُوبًا عِندَهُمۡ فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِ وَٱلۡإِنجِيلِ يَأۡمُرُهُم بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَيَنۡهَىٰهُمۡ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيۡهِمُ ٱلۡخَبَٰٓئِثَ وَيَضَعُ عَنۡهُمۡ إِصۡرَهُمۡ وَٱلۡأَغۡلَٰلَ ٱلَّتِي كَانَتۡ عَلَيۡهِمۡۚ فَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِهِۦ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَٱتَّبَعُواْ ٱلنُّورَ ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ مَعَهُۥٓ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ١٥٧﴾[الأعراف: 157]

"کسانی که از(این)فرستاده و پیامبر درس ناخوانده ی(الله)پیروی می کنند، (پیامبری)که(همانا)نام(و نشانه های)نوشته شدۀ او را در نزد خود در تورات و انجیل می یابند،(کسی که)آنان را به نیکی ها فرمان می دهد و از پلیدی ها باز می دارد، و پاکیزه ها را برایشان حلال می گرداند و پلیدی ها را بر آنان حرام می کند، و بار گران(تکالیف شرعی)را که بر آنان(واجب)بوده، از(عهدۀ)آنان بر می دارد، پس کسانی که به او ایمان آوردند و او را گرامی داشتند و به او یاری رساندند، و از نوری که بر او نازل شده، پیروی نمودند، آنانند که رستگارند " [الاعراف:157]

شریعت اسلام، ناسخ همه ی شریعت های پیشین است، الله متعال می فرماید :

﴿وَأَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّ مُصَدِّقٗا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ وَمُهَيۡمِنًا عَلَيۡهِۖ فَٱحۡكُم بَيۡنَهُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُۖ وَلَا تَتَّبِعۡ أَهۡوَآءَهُمۡ عَمَّا جَآءَكَ مِنَ ٱلۡحَقِّۚ لِكُلّٖ جَعَلۡنَا مِنكُمۡ شِرۡعَةٗ وَمِنۡهَاجٗاۚ

وَلَوۡ شَآءَ ٱللَّهُ لَجَعَلَكُمۡ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ وَلَٰكِن لِّيَبۡلُوَكُمۡ فِي مَآ ءَاتَىٰكُمۡۖ فَٱسۡتَبِقُواْ ٱلۡخَيۡرَٰتِۚ إِلَى ٱللَّهِ مَرۡجِعُكُمۡ جَمِيعٗا فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ فِيهِ تَخۡتَلِفُونَ ٤٨﴾[المائدة: 48]

"و قرآن را به حق بر تو نازل کردیم، در حالی که تصدیق کنندۀ کتاب های پیش از آن است، و بر آنها شاهد و نگاهبان است، پس به آنچه الله نازل نموده، در میان آنان حکم کن و از هوا و هوس های آنان به جای آنچه از حق به تو رسیده، پیروی نکن، ما برای هر کدام از شما، شریعت و طریقۀ روشنی قرار دادیم، و اگر الله می خواست همۀ شما را یک امت قرار می داد، اما(می خواهد)شما را با آنچه که به خودتان بخشیده است، بیازماید، پس در نیکی ها بر یکدیگر سبقت بگیرید، بازگشت همۀ شما به سوی الله است، آنگاه از آنچه که در آن اختلاف می ورزیدید، شما را باخبر می کند " [المائده : 48]

قرآن کریم که شریعت را در خود گنجانیده است، مؤید کتاب های الهی پیش از خود، شاهد و گواه بر آنها، و نسخ کننده آنهاست.

27-الله سبحانه و تعالی دینی به جز دین اسلام را نمی پذیرد، دینی که بواسطه پیامبرمان محمد - صلی الله علیه و سلم - آمده است، و هر کس جز اسلام دین دیگری را برگزیند، از او پذیرفته نخواهد شد.

الله سبحانه و تعالی بعد از بعثت محمد - **صلی الله علیه و سلم** - دینی دیگر را جز اسلام که توسط پیامبر(اسلام)محمد - **صلی الله علیه و سلم** - آمده است، نخواهد پذیرفت و هر کس جز اسلام دین دیگری را برگزیند، از او پذیرفته نخواهد شد .الله متعال می فرماید :

﴿وَمَن يَبۡتَغِ غَيۡرَ ٱلۡإِسۡلَٰمِ دِينٗا فَلَن يُقۡبَلَ مِنۡهُ وَهُوَ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ٨٥﴾[آل عمران: 85]

"و هر کس که دینی غیر از اسلام را بر گزیند، هرگز از او پذیرفته نخواهد شد، و او در آخرت از زیانکاران است ".[آل عمران:85]

و الله متعال می فرماید :

﴿إِنَّ ٱلدِّينَ عِندَ ٱللَّهِ ٱلۡإِسۡلَٰمُۗ وَمَا ٱخۡتَلَفَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ إِلَّا مِنۢ بَعۡدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلۡعِلۡمُ بَغۡيَۢا بَيۡنَهُمۡۗ وَمَن يَكۡفُرۡ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ فَإِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلۡحِسَابِ ١٩﴾[آل عمران: 19]

"همانا دین(حق)در نزد الله اسلام است، و کسانی که کتاب(آسمانی)به آنان داده شد، با یکدیگر به اختلاف برنخاستند، مگر پس از آنکه علم و آگاهی حاصل کردند(و حجت بر آنان تمام شد)و آن(اختلاف و تفرقه ای که در میانشان بود)نتیجه سرکشی و حسدی بود که در بین آنان وجود داشت، و هر کسی که به آیات الله کفر ورزد،(آگاه باشد که)الله در حسابرسی سریع است " [آل عمران:19]

و این اسلام همان دین ابراهیم خلیل - **علیه السلام** - است، الله متعال می فرماید :

﴿وَمَن يَرۡغَبُ عَن مِّلَّةِ إِبۡرَٰهِـۧمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفۡسَهُۥۚ وَلَقَدِ ٱصۡطَفَيۡنَٰهُ فِي ٱلدُّنۡيَاۖ وَإِنَّهُۥ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ١٣٠﴾[البقرة: 130]

"چه کسی از آیین ابراهیم روی گردان خواهد شد؟ !جز کسی که خود را به نادانی و سبکسری افکند، و همانا ما او را در دنیا برگزیدیم، و قطعاً او در آخرت از شایستگان خواهد بود ".[البقره:130]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَمَنۡ أَحۡسَنُ دِينٗا مِّمَّنۡ أَسۡلَمَ وَجۡهَهُۥ لِلَّهِ وَهُوَ مُحۡسِنٞ وَٱتَّبَعَ مِلَّةَ إِبۡرَٰهِيمَ حَنِيفٗاۗ وَٱتَّخَذَ ٱللَّهُ إِبۡرَٰهِيمَ خَلِيلٗا ١٢٥﴾[النساء: 125]

"و چه کسی نیک آیین تر از کسی است که خود را تسلیم الله کرده و نیکوکار باشد، و از آیین راستین،(پاک و مخلصانه)ابراهیم پیروی نماید؟ و الله ابراهیم را به دوستی خود برگزیدند"[النساء:125]

"الله متعال نیز به پیامبرش محمد - **صلی الله علیه و سلم** - امر نموده که بگوید:

﴿قُلۡ إِنَّنِي هَدَىٰنِي رَبِّيٓ إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ دِينٗا قِيَمٗا مِّلَّةَ إِبۡرَٰهِيمَ حَنِيفٗاۚ وَمَا كَانَ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ١٦١﴾[الأنعام: 161]

(ای پیامبر) بگو :بی تردید، پروردگارم مرا به راه راست رهنمود کرده است، و آن دین راست، پایدار و آیین ابراهیم است که حقگرا بود، و هرگز در زمرۀ مشرکان نبود " [الانعام:161]

28-قرآن كريم، کتابی است که الله متعال آن را به پیامبرش محمد - صلی الله علیه و سلم - وحی کرده و کلام پروردگار جهانیان است، کتابی که الله به واسطهٔ آن انسان ها و جنیان را به مبارزه طلبیده تا همانند آن یا سوره ای مانند یکی از سوره هایش بیاورند، و هنوز این مبارزه طلبی تاکنون ادامه دارد، قرآن کریم به پرسش های مهمی پاسخ می دهد که میلیون ها انسان را به حیرت وا داشته است، قرآن عظیم تاکنون به همان شکلی که به زبان عربی نازل شده باقی مانده و حرفی از آن کم نشده است و قرآن چاپ شده و(در جهان)منتشر می باشد، این کتاب بزرگ یا ترجمهٔ معانی آن شایستهٔ مطالعه است، چنانکه سنت پیامبرمان محمد -صلی الله علیه و سلم - و آموزده ها و زندگی نامه ی ایشان محفوظ است، و توسط سلسله ای از راویان مورد اعتماد نقل شده و به زبان عربی چاپ شده و در دسترس می باشد، و به بسیاری از زبان های دنیا ترجمه شده است، قرآن کریم و سنت

پیامبر - صلی الله علیه و سلم - تنها منابع احکام اسلامی و تشریعات آن است؛ چراکه اسلام از رفتار افراد منتسب به آن گرفته نمی شود، بلکه از وحی الهی که عبارت از :قرآن عظیم و سنت نبوی است، گرفته می شود.

قرآن کریم کتابی است که الله متعال آن را به رسول عربی(از قبیله قریش)محمد - صلی الله علیه و سلم - و به زبان عربی وحی کرده و کلام پروردگار جهانیان است، الله متعال می فرماید :

﴿وَإِنَّهُۥ لَتَنزِيلُ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ۝١٩٢ نَزَلَ بِهِ ٱلرُّوحُ ٱلۡأَمِينُ۝١٩٣ عَلَىٰ قَلۡبِكَ لِتَكُونَ مِنَ ٱلۡمُنذِرِينَ۝١٩٤ بِلِسَانٍ عَرَبِيّٖ مُّبِينٖ۝١٩٥﴾[الشعراء: 192-195]

"و همانا(این)قرآن فروفرستادۀ پروردگار جهانیان است (192) (جبرئیل)روح الامین آن را فرود آورده است (193) بر قلب تو (نازل شده) تا بیم دهنده باشی (194) (و) به زبان عربی روشن و واضح (نازل شده است)."[الشعراء192-195]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى ٱلۡقُرۡءَانَ مِن لَّدُنۡ حَكِيمٍ عَلِيمٍ۝٦﴾[النمل: 6]

"و تو(ای پیامبر)همانا قرآن را از پیشگاه(پروردگار)حکیم دانا دریافت می داری ".[النمل:6]

این قرآن نازل شده از سوی الله متعال، و تصدیق کنندۀ کتاب های اللهی پیش از خود است، الله متعال می فرماید :

﴿وَمَا كَانَ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانُ أَن يُفۡتَرَىٰ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلَٰكِن تَصۡدِيقَ ٱلَّذِي بَيۡنَ يَدَيۡهِ وَتَفۡصِيلَ ٱلۡكِتَٰبِ لَا رَيۡبَ فِيهِ مِن رَّبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٣٧﴾[يونس: 37]

"و(سزاوار) نیست این قرآن، به دروغ(بدون وحی الهی)به الله نسبت داده شود؛ بلکه تصدیق کننده کتاب های آسمانی است که پیش از آن(نازل شده)است، و بیانگر (آن)کتاب هاست، و شکی در آن نیست، و از(جانب)پروردگار جهانیان فرستاده شده است ".[یونس:37]

قرآن کریم دربارۀ بسیاری از مسائلی که یهودیان و نصرانیان درباره اش در دین خود دچار اختلاف شده اند، حقیقت آنها را بیان کرده است، الله متعال می فرماید:

﴿إِنَّ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانَ يَقُصُّ عَلَىٰ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ أَكۡثَرَ ٱلَّذِي هُمۡ فِيهِ يَخۡتَلِفُونَ ٧٦﴾[النمل: 76]

"بی گمان، این قرآن(حقیقت)بیشتر آنچه را که بنی اسرائیل درباره اش اختلاف دارند، برایشان بیان می دارد " [النمل:76]

قرآن کریم متضمن ادله و براهینی است که حجت را دربارۀ حقایق مربوط به شناخت الله، دین و پاداش و جزایش بر همۀ مردم تمام نموده است، الله متعال می فرماید :

﴿وَلَقَدۡ ضَرَبۡنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانِ مِن كُلِّ مَثَلٖ لَّعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ ٢٧﴾[الزمر: 27]

"همانا ما در این قرآن، هرگونه مَثلی را برای مردم آورده ایم تا اینکه پند و اندرز گیرند " [الزمر:27]

و الله متعال می فرماید :

﴿... وَنَزَّلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ تِبۡيَٰنٗا لِّكُلِّ شَيۡءٖ وَهُدٗى وَرَحۡمَةٗ وَبُشۡرَىٰ لِلۡمُسۡلِمِينَ ٨٩﴾[النحل: 89]

"و ما(این)کتاب را بر تو نازل کردیم که بیان کنندۀ همه چیز، و هدایت و رحمت و بشارت برای مسلمانان است ".[النحل89]

و قرآن کریم به بسیاری از پرسش های مهم پاسخ می گوید که باعث شگفتی میلیون ها انسان شده اند، قرآن کریم بیان می دارد که چگونه الله آسمان ها و زمین را آفریده است، الله متعال می فرماید :

﴿أَوَلَمْ يَرَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ أَنَّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَٰهُمَا ۖ وَجَعَلْنَا مِنَ ٱلْمَآءِ كُلَّ شَىْءٍ حَىٍّ ۖ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٠﴾﴾[الأنبياء: 30]

"آیا کسانی که کافر شدند، ندیدند که(در ابتدای خلقت)آسمان ها و زمین، به همدیگر پیوسته بودند، سپس آنها را از یکدیگر جدا ساختیم، و هر چیز زنده ای را از آب پدید آورده ایم؟ !آیا ایمان نمی آورند؟ .! " [الانبیاء:30]

و چگونه الله متعال انسان را آفریده است، الله متعال می فرماید :

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِن كُنتُمْ فِى رَيْبٍ مِّنَ ٱلْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَٰكُم مِّن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِن مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ ۚ وَنُقِرُّ فِى ٱلْأَرْحَامِ مَا نَشَآءُ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوٓاْ أَشُدَّكُمْ ۖ وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ إِلَىٰٓ أَرْذَلِ ٱلْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنۢ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْـًٔا ۚ وَتَرَى ٱلْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَآ أَنزَلْنَا عَلَيْهَا ٱلْمَآءَ ٱهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنۢبَتَتْ مِن كُلِّ زَوْجٍۭ بَهِيجٍ ﴿٥﴾﴾[الحج: 5]

"ای مردم !اگر در باره بر انگیخته شدن(دوباره مردگان)در شک هستید، پس(به این نکته دقت کنید):همانا ما شما را از خاک آفریدیم، سپس از نطفه، و بعد از خون بسته شده، سپس از پاره گوشتی شکل یافته و شکل نیافته، تا(قدرت و حکمت خود را) برای شما آشکار سازیم، و هر چه را که بخواهیم تا زمانی معین در رحم(مادران)نگه می داریم، آنگاه شما را به صورت طفل بیرون می آوریم، تا اینکه به حد رشد(و بلوغ) خود برسید، و برخی از شما می میرند، و برخی دیگر از شما(آنقدر عمر می کند که) به نهایت پیری و فرسودگی می رسند، تا آنکه پس از علم و دانش، چیزی از آن به یاد نداشته باشند، و(به مثال دیگر توجه کنید) : زمین را خشکیده می بینی، پس هنگامی که آب(باران)بر آن فرو می فرستیم، به حرکت در می آید، و رشد می کند، و از هر نوع گیاه زیبا(و خرم)رویش می(کند) " [الحج:5]

و سرنوشت انسان چیست؟ و پاداش نیکوکار و بدکار پس از این دنیا چه خواهد شد؟ ادلهٔ این مسئله را در بخش شمارهٔ (20) بیان کردیم، و اینکه این هستی تصادفی به وجود آمده؟ یا برای یک هدف ارزشمند پدید آمده است؟ .الله متعال می فرماید :

﴿أَوَلَمۡ يَنظُرُواْ فِي مَلَكُوتِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا خَلَقَ ٱللَّهُ مِن شَيۡءٖ وَأَنۡ عَسَىٰٓ أَن يَكُونَ قَدِ ٱقۡتَرَبَ أَجَلُهُمۡۖ فَبِأَيِّ حَدِيثِۭ بَعۡدَهُۥ يُؤۡمِنُونَ ۝١٨٥﴾[الأعراف: 185]

"آیا در مُلک(گسترده، عظیم و شگفت انگیز)آسمان ها و زمین و آنچه را که الله آفریده، نمی نگرند؟ و(آیا فکر نمی کنند)شاید اجلشان نزدیک شده باشد؟ پس بعد از این(قرآن)به کدام سخن ایمان می آورند؟ " [الاعراف:185]

و الله متعال می فرماید :

﴿أَفَحَسِبۡتُمۡ أَنَّمَا خَلَقۡنَٰكُمۡ عَبَثٗا وَأَنَّكُمۡ إِلَيۡنَا لَا تُرۡجَعُونَ ۝١١٥﴾[المؤمنون: 115]

"آیا پنداشته اید که ما شما را بیهوده آفریده ایم، و همانا شما به سوی ما بازگردانده نمی شوید؟ ".[المؤمنون:115]

قرآن بزرگ، تا امروز به همان زبانی که با آن نازل شد محفوظ است، الله متعال می فرماید :

﴿إِنَّا نَحۡنُ نَزَّلۡنَا ٱلذِّكۡرَ وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ ۝٩﴾[الحجر: 9]

"همانا ما قرآن را نازل کردیم و همانا ما پاسدار آن هستیم " [الحجر:9]

حرفی از آن کم نشده و محال است که در آن تناقض یا نقص یا تبدیلی رخ دهد، الله متعال می فرماید :

﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلۡقُرۡءَانَۚ وَلَوۡ كَانَ مِنۡ عِندِ غَيۡرِ ٱللَّهِ لَوَجَدُواْ فِيهِ ٱخۡتِلَٰفٗا كَثِيرٗا ۝٨٢﴾[النساء: 82]

"آیا در قرآن نمی اندیشند؟ و اگر از سوی غیر الله بود، قطعاً اختلاف(و تناقض) بسیاری در آن می یافتند " [النساء:82]

قرآن چاپ شده و منتشر می باشد، و کتابی عظیم و معجزه است که شایسته ی خواندن یا گوش سپردن به آن یا خواندن ترجمهٔ معانی آن است، همچنین سنت پیامبرمان محمد - **صلی الله علیه و سلم** - و تعالیم و سیرت ایشان محفوظ و توسط سلسله ای از راویان مورد اعتماد نقل شده است، و سنت ایشان به زبان عربی چاپ شده، زبانی که رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - با آن سخن گفته اند، و با بسیاری از زبان های جهان ترجمه شده است، و قرآن کریم و سنت رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - تنها منابع احکام اسلامی و تشریعات آن است، اسلام از رفتارهای منتسبان به این دین گرفته نمی شود بلکه از وحی معصوم الهی یعنی قرآن عظیم و سنت نبوی برگرفته می شود، چنانکه الله متعال در دربارهٔ قرآن می فرماید :

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِٱلذِّكۡرِ لَمَّا جَآءَهُمۡۖ وَإِنَّهُۥ لَكِتَٰبٌ عَزِيزٞ ٤١ لَّا يَأۡتِيهِ ٱلۡبَٰطِلُ مِنۢ بَيۡنِ يَدَيۡهِ وَلَا مِنۡ خَلۡفِهِۦۖ تَنزِيلٞ مِّنۡ حَكِيمٍ حَمِيدٖ ٤٢﴾[فصلت: 41-42]

"بی گمان کسانی که به قرآن در هنگام رسیدن(و ابلاغ)به آنان کفر ورزیدند،(بر ما پوشیده نیستند)و همانا آن کتابی ارجمند است (41) و هیچگونه باطلی(از هیچ جهت و نظری)نه از پیش رو آن و نه از پشت سر آن، بدو راه نمی یابد،(چونکه ()از سوی الله)حکیم ستوده نازل شده است " [فصلت:41-42]

و الله متعال دربارهٔ سنت نبوی و اینکه وحی الهی است، می فرماید :

﴿... وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمۡ عَنۡهُ فَٱنتَهُواْۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۖ إِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ ٧﴾[الحشر: 7]

"و هرآنچه که پیامبر(از احکام و تشریعات)برای شما آورده است، بگیرید(و اجراء کنید)و از هرآنچه که شما را بازداشته است، دست بکشید (و ترک کنید)و از الله بترسید، که همانا الله عقوبت سختی دارد" [الحشر:7]

29-و اسلام به نیکی کردن به پدر و مادر دستور می دهد، حتی اگر هم مسلمان نباشند، و به نیکی کردن به فرزندان نیز توصیه می کند.

اسلام به نیکی در حق والدین دستور می دهد، الله متعال می فرماید :

﴿۞ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّآ إِيَّاهُ وَبِٱلۡوَٰلِدَيۡنِ إِحۡسَٰنًاۚ إِمَّا يَبۡلُغَنَّ عِندَكَ ٱلۡكِبَرَ أَحَدُهُمَآ أَوۡ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُل لَّهُمَآ أُفّٖ وَلَا تَنۡهَرۡهُمَا وَقُل لَّهُمَا قَوۡلٗا كَرِيمٗا٢٣﴾[الإسراء: 23]

"و پروردگارت چنین فرمان داده است که :جز او را عبادت نکنید و به پدر و مادر نیکی کنید، هر گاه یکی از آن دو یا هر دوی آنان در نزد تو به سن پیری رسیدند، حتی کمترین اهانتی که(کلمه)اف است به ایشان نگو، و بر سرشان فریاد نزن، و با آنان با نیکی(و محترمانه)سخن بگو " [الاسراء:23]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَوَصَّيۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيۡهِ حَمَلَتۡهُ أُمُّهُۥ وَهۡنًا عَلَىٰ وَهۡنٖ وَفِصَٰلُهُۥ فِي عَامَيۡنِ أَنِ ٱشۡكُرۡ لِي وَلِوَٰلِدَيۡكَ إِلَيَّ ٱلۡمَصِيرُ١٤﴾[لقمان: 14]

"ما انسان را(برای نیکوکاری)به پدر و مادرش سفارش کرده ایم(زیرا)مادرش او را با ناتوانی پی در پی(دوران بارداری)حمل کرده است، و(دوران شیرخوارگی و)بازگرفتن او دو سال می باشد،(و به او سفارش کردیم)که :شکرگزار من و پدر و مادرت باش(و بدان که)بازگشت(همکان)به سوی من است " [لقمان:14]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَوَصَّيۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيۡهِ إِحۡسَٰنًاۖ حَمَلَتۡهُ أُمُّهُۥ كُرۡهٗا وَوَضَعَتۡهُ كُرۡهٗاۖ وَحَمۡلُهُۥ وَفِصَٰلُهُۥ ثَلَٰثُونَ شَهۡرًاۚ حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُۥ وَبَلَغَ أَرۡبَعِينَ سَنَةٗ قَالَ رَبِّ أَوۡزِعۡنِيٓ أَنۡ أَشۡكُرَ نِعۡمَتَكَ ٱلَّتِيٓ أَنۡعَمۡتَ عَلَيَّ

وَعَلَىٰ وَٰلِدَىَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَٰلِحًا تَرْضَىٰهُ وَأَصْلِحْ لِى فِى ذُرِّيَّتِىٓ ۖ إِنِّى تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّى مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ ﴿١٥﴾[الأحقاف: 15]

"ما به انسان سفارش کردیم که به پدر و مادرش نیکی کند،(به ویژه)مادرش که او را با دشواری(در دوران بارداری)حمل می کند، و او را با دشواری(در وقت زایمان)وضع حمل می کند، و(دوران)بارداری و شیرخوارگی او سی ماه طول می کشد،(آنگاه دوران پرورش کودکانه و جوانانه او به پایان می رسد)تا(اینکه)به حد (کمال جسدی و)رشد(عقلانی)می رسد،(و زمانی که)به سن چهل سالگی رسید، می گوید :پروردگارا، به من توفیق عطا فرما تا شکر نعمتی را که به من و پدر و مادرم ارزانی داشته ای، به جای آورم و کار شایسته ای انجام دهم که آن را می پسندی، و فرزندان من را نیکوکار گردان، همانا توبه کرده ام و به سوی تو بازگشته ام، و همانا من از زمره مسلمانان هستم " [الاحقاف:15]

و ابوهریره - رضی الله عنه - روایت کرده است که مردی نزد رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - آمد، و گفت :ای رسول الله، چه کسی اولاتر به نیک رفتاری و همصحبتی من است؟ فرمود" :مادرت"، گفت :سپس چه کس دیگری؟ فرمود" :سپس مادرت"، گفت :سپس چه کس دیگری؟ فرمود" :سپس مادرت"، گفت :سپس چه کسی؟ فرمود" :سپس پدرت ."امام مسلم آن را روایت کرده است.

و این توصیه برای همهٔ پدر و مادرهاست، خواه مسلمان باشند یا نباشند .اسماء دختر ابوبکر - رضی الله عنهما - روایت کرده است که گفت" :در مدتی که میان پیامبر - **صلی الله علیه و سلم** - و قریش عهد و پیمان صلح بود، مادرم که هنوز مشرک بود به همراه فرزندش) به مدینه (آمد، پس از پیامبر - **صلی الله علیه و سلم** - پرسیدم :مادرم آمده و رغبت) دیدن من را (دارد، آیا صله رحم را با او بجای آورم؟ فرمود:بله، صله رحم را با او بجای بیاور ."امام بخاری آن را روایت کرده است

.بلکه، اگر پدر و مادر تلاش کنند تا فرزندشان را از اسلام به سوی کفر برگردانند، - حتی با این حال - اسلام امر می کند که فرزند از آنان اطاعت نکند و مؤمن باقی بماند، و در حقشان نیکی کند، و با نیک رفتاری با آنان همصحبتی کند، الله تعالی می فرماید :

﴿وَإِن جَٰهَدَاكَ عَلَىٰٓ أَن تُشۡرِكَ بِي مَا لَيۡسَ لَكَ بِهِۦ عِلۡمٞ فَلَا تُطِعۡهُمَاۖ وَصَاحِبۡهُمَا فِي ٱلدُّنۡيَا مَعۡرُوفٗاۖ وَٱتَّبِعۡ سَبِيلَ مَنۡ أَنَابَ إِلَيَّۚ ثُمَّ إِلَيَّ مَرۡجِعُكُمۡ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ١٥﴾[لقمان: 15]

"و اگر آن دو(مشرک باشند و)تلاش کنند تو چیزی را شریک و انباز من قرار دهی که در مورد آن دانشی نداری، پس از آن دو اطاعت نکن، و در دنیا با آنان به شایستگی و نیکویی رفتار کن، و از راه کسی پیروی کن که(توبه کنان)به سوی من بازگشته است، آنگاه بازگشتتان به سوی من است، و شما را از آنچه که انجام می دادید آگاه می سازم " [لقمان:15]

اسلام، مسلمان را از نیکی کردن به خویشاوندان یا غیر خویشاوندان مشرک باز نمی دارد، مادامی که آنان با اسلام در ستیز نیستند، الله متعال می فرماید :

﴿لَّا يَنۡهَىٰكُمُ ٱللَّهُ عَنِ ٱلَّذِينَ لَمۡ يُقَٰتِلُوكُمۡ فِي ٱلدِّينِ وَلَمۡ يُخۡرِجُوكُم مِّن دِيَٰرِكُمۡ أَن تَبَرُّوهُمۡ وَتُقۡسِطُوٓاْ إِلَيۡهِمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُقۡسِطِينَ٨﴾[الممتحنة: 8]

"الله شما را از نیکی کردن و رعایت نمودن عدالت نسبت به کسانی که در(امر) دین، با شما نجنگیده اند و شما را از دیارتان بیرون نکرده اند، نهی نمی کند، بی گمان، الله عدالت پیشگان را دوست دارد " [الممتحنه :8]

اسلام دستور داده که به فرزندان سفارش کنیم، و مهم ترین چیزی که اسلام دربارۀ فرزند به پدر توصیه می کند، آموزش حقوق پروردگارشان بر آنان است؛ چنانکه پیامبر -**صلی الله علیه و سلم** - به پسرعمویش عبدالله بن عباس - رضی الله عنهما - فرمود : "ای پسر یا ای پسرک، آیا سخنانی را به تو آموزش دهم که الله به وسیله آنها به تو سود رساند؟ گفتم :آری، فرمود :(اوامر و نواهی) الله را حفظ کن تا تو را محفوظ بدارد، (اوامر و نواهی) الله را حفظ کن، او را (برای حفظ نمودنت) در جلوی خود خواهی یافت، در وقت خوشی ها او را یادکن تا در وقت سختی ها تو را یادکند، و اگر خواسته ای داری پس از الله درخواست کن، و اگر یاری جستی از الله یاری بخواه ."امام احمد آن را روایت کرده.(4/287) .

و الله متعال والدین را امر نموده تا آنچه را که در امور دین و دنیا به سود فرزندانشان باشد، به آنان آموزش دهند، الله متعال می فرماید :

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ قُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ وَأَهۡلِيكُمۡ نَارٗا وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلۡحِجَارَةُ عَلَيۡهَا مَلَـٰٓئِكَةٌ غِلَاظٞ شِدَادٞ لَّا يَعۡصُونَ ٱللَّهَ مَآ أَمَرَهُمۡ وَيَفۡعَلُونَ مَا يُؤۡمَرُونَ ٦﴾[التحريم: 6]

"ای کسانی که ایمان آورده اید، خودتان و خانواده تان را از آتشی که ماده ی شعله ورکننده آن مردم و سنگ هاست، محفوظ دارید، (آتشی که) فرشتگان خشن و سخت گیر بر آن، (گمارده شده اند) که هرگز از الله در (مورد) آنچه به آنان فرمان داده است، نافرمانی نمی کنند، و هرچه فرمان می یابند، انجام می دهند" [التحریم:6]

علی - رضی الله عنه - دربارۀ این سخن الله متعال که :{ای کسانی که ایمان آورده اید، خودتان و خانواده تان را از آتش محفوظ دارید }می فرماید" :آنان را ادب کنید و آموزش دهید ."و پیامبر - **صلی الله علیه و سلم** - به پدران دستور داده که نماز را به فرزندانشان آموزش دهند تا فرزندان همراه با نماز بزرگ شوند، پیامبر - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید" :فرزاندتان را در حالی که هفت سال دارند به نمازخواندن امر کنید ." ابوداوود آن را روایت کرده است.

و رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید" :همه شما مسئول هستید، و همه شما مسئول رعیت خود هستید، حاکم مسئولیت دارد و مسئول رعیت خود است، و مرد در خانوادۀ خویش مسئولیت دارد و مسئول رعیت خود است، و زن در خانۀ شوهرش مسئولیت دارد و مسئول رعیت خود است، و خدمتکار در مال صاحب کارش مسئولیت دارد و مسئول رعیت خود است، و همۀ شما مسئولیت دارید و مسئول رعیت خود هستید ." ابن حبان آن را روایت کرده است،.(4490)

و اسلام به پدران دستور داده تا برای فرزندان و خانواده اش انفاق کند، قبلا در بخش شمارۀ (18) کمی به این موضوع پرداختیم، پیامبر - **صلی الله علیه و سلم** - فضیلت انفاق کردن برای فرزندان را بیان نموده، و فرموده است :بهترین دیناری که مرد آن را انفاق می کند، دیناری است که برای افراد تحت سرپرستیش انفاق می نماید، و همچنین دیناری است که برای وسیله ی نقلیه خود، برای جهاد در راه الله انفاق می نماید، و همچنین دیناری است که برای دوستان در راه الله انفاق می نماید، ابو قلابه(که یکی از راویان است)می گوید :رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - افراد تحت سرپرستیش را در

(انفاق نمودن)در اولویت قرار می دادند، سپس ابوقلابه گفت :اجر و پاداش چه کسی بزرگتر از پاداش کسی است که بر فرزندان کوچکش انفاق کند و اینگونه آنان را پاکدامن تربیت نماید یا الله به وسیله ی او به آنان نفع برساند، و بی نیازشان گرداند ."امام مسلم آن را روایت کرده است،.(994)

30-اسلام به رعایت کردن عدالت در گفتار و کردار -حتی با دشمنان - دستور می دهد.

الله سبحانه و تعالی دارای صفات عدل و دادگری در کارهایش و در تدبیرهایشان میان بندگانش است، و الله متعال در آنچه که امر و نهی می کند و در خلقت و تقدیراتش بر راه راست است، الله متعال می فرماید :

﴿شَهِدَ ٱللَّهُ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ وَأُوْلُواْ ٱلۡعِلۡمِ قَآئِمَۢا بِٱلۡقِسۡطِۚ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ١٨﴾[آل عمران: 18]

"الله گواهی داده که معبودی(بحق)جز او نیست، و فرشتگان و صاحبان دانش (نیز)گواهی می دهند که(الله در جهان هستی)عدالت را برپا کرده است، معبودی (بحق)جز او نیست، او توانمند حکیم است"[آل عمران:18]

و الله متعال دستور به عدالت می دهد :

﴿قُلۡ أَمَرَ رَبِّي بِٱلۡقِسۡطِۖ...٢٩﴾[الأعراف: 29]

"بگو :پروردگارم به دادگری دستور داده است" [الاعراف:29]

و همهٔ رسولان و پیامبران - **علیهم السلام** - برای عدالت و دادگری آمده اند، الله متعال می فرماید :

﴿لَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا رُسُلَنَا بِٱلۡبَيِّنَٰتِ وَأَنزَلۡنَا مَعَهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡمِيزَانَ لِيَقُومَ ٱلنَّاسُ بِٱلۡقِسۡطِۖ...٢٥﴾[الحديد: 25]

"به راستی که پیامبران خود را با دلایل آشکار و روشنی فرستاده ایم، و همراه با آنان کتاب و میزان(تعیین)عدالت و دادپروری را نازل کردیم تا مردم(در بین خود)به عدالت برخیزند " [الحديد:25]

میزان به معنای عدالت در گفتار و کردار است.

و اسلام به برقراری عدالت در گفتار و کردار - حتی با دشمنان - دستور داده است، الله متعال می فرماید :

﴿۞ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُونُواْ قَوَّٰمِينَ بِٱلۡقِسۡطِ شُهَدَآءَ لِلَّهِ وَلَوۡ عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمۡ أَوِ ٱلۡوَٰلِدَيۡنِ وَٱلۡأَقۡرَبِينَۚ إِن يَكُنۡ غَنِيًّا أَوۡ فَقِيرٗا فَٱللَّهُ أَوۡلَىٰ بِهِمَاۖ فَلَا تَتَّبِعُواْ ٱلۡهَوَىٰٓ أَن تَعۡدِلُواْۚ وَإِن تَلۡوُۥٓاْ أَوۡ تُعۡرِضُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٗا١٣٥﴾[النساء: 135]

"ای کسانی که ایمان آورده اید، برپادارندۀ عدالت باشید،(و)برای الله شهادت دهید، هر چند به زیان خودتان یا پدر و مادر و نزدیکان(شما)باشد، اگر(یکی از دو طرف دعوا)توانگر یا نیازمند باشد، الله از آنان سزاوارتر است؛ پس از هوای و هوس خود پیروی نکنید که(از حق)منحرف می شوید، و اگر زبان را از ادای حق بپیچانید(و حق را تحریف کنید)یا(از اظهار آن)خودداری نمایید، مسلّماً الله به آنچه که انجام می دهید آگاه است " [النساء:135]

و الله متعال می فرماید :

﴿... وَلَا يَجۡرِمَنَّكُمۡ شَنَـَٔانُ قَوۡمٍ أَن صَدُّوكُمۡ عَنِ ٱلۡمَسۡجِدِٱلۡحَرَامِ أَن تَعۡتَدُواْۘ وَتَعَاوَنُواْ عَلَى ٱلۡبِرِّ وَٱلتَّقۡوَىٰۖ وَلَا تَعَاوَنُواْ عَلَى ٱلۡإِثۡمِ وَٱلۡعُدۡوَٰنِۚ وَٱتَّقُواْٱللَّهَۖ إِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ٢﴾[المائدة: 2]

"و دشمنی گروهی که شما از مسجد الحرام باز داشتند، نباید شما را به تعدی و تجاوز وادار کند، و در راه نیکو کاری و پرهیزگاری با همدیگر همکاری کنید و (هرگز)در راه گناه و تجاوزگری همکاری نکنید، و از الله بترسید، بی گمان از الله سخت کیفر است" [المائده:2]

و الله متعال می فرماید :

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُونُواْ قَوَّٰمِينَ لِلَّهِ شُهَدَآءَ بِٱلۡقِسۡطِۖ وَلَا يَجۡرِمَنَّكُمۡ شَنَـَٔانُ قَوۡمٍ عَلَىٰٓ أَلَّا تَعۡدِلُواْۚ ٱعۡدِلُواْ هُوَ أَقۡرَبُ لِلتَّقۡوَىٰۖ وَٱتَّقُواْٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ٨﴾[المائدة: 8]

"ای کسانی که ایمان آورده اید !همواره برای(انجام واجبات)الله قیام کنید و عادلانه گواهی دهید، دشمنی با گروهی شما را بر آن ندارد که عدالتگر نباشید، عدالتگر باشید که به پرهیزگاری نزدیکتر است " [المائده:8]

آیا در قوانین یا ادیان ملت های امروزی چنین دستوری وجود دارد که فرد به حق شهادت دهد و سخن راست بگوید، هر چند که علیه خود یا والدین یا نزدیکانش باشد؟ و دستور دهد تا نسبت به دوست و دشمن عادل باشد.

و پیامبر - **صلی الله علیه و سلم** - به برقرای عدالت در میان فرزندان امر نموده است .از عامر روایت شده که گفت" :شنیدم نُعمان بن بشیر - رضی الله عنهما - در حالی که بر روی منبر بود، می گفت :پدرم چیزی را به من بخشید، پس عَمرَه دختر رَواحَه گفت :راضی نمی شوم تا آنکه رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - به آن گواهی دهد، پس به نزد رسول **الله - صلی الله علیه و سلم** - رفت و گفت :من به این فرزندم(که)از (فرزندان)عَمرَه دختر رواحه است، چیزی بخشیده ام، پس او به من دستور داده که شما را گواه آن بگردانم، ای رسول الله، پس ایشان فرمودند :آیا به دیگر فرزندانت مانند آن را بخشیده ای؟ گفت :خیر، فرمود :پس تقوای الله را پیشه کنید و میان فرزندان خود به عدالت را برقرار کنید،(راوی)گفت :پس برگشت و بخشش را پس داد ."امام بخاری آن را روایت کرده است،.(2587)

زیرا امور مردم و دولت ها سروسامان نمی گیرد، مگر با دادگری، و امنیت و آسایش مردم در امور دین، جان، نسل، ناموس، مال و سرزمینشان بقرار نمی شود، مگر با دادگری، از همین رو می بینیم که پیامبر - **صلی الله علیه و سلم** - هنگامی که کافران مکه عرصه را بر مسلمانان تنگ کردند، به آنان دستور دادند تا به حبشه مهاجرت کنند؛ و علت این کار را چنین بیان نمودند که در آنجا پادشاهی دادگر وجود دارد، و در نزد وی به کسی ستم نمی شود.

31-اسلام به نیکی کردن در حق همهٔ مردم دستور داده است، و به سوی اخلاق های بزرگوار، و رفتارهای پسندیده دعوت می کند.

اسلام به نیکی کردن در حق همهٔ خلق دستور داده است، الله متعال می فرماید :

﴿۞ إِنَّ ٱللَّهَ يَأۡمُرُ بِٱلۡعَدۡلِ وَٱلۡإِحۡسَٰنِ وَإِيتَآيِٕ ذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ...٩٠﴾[النحل: 90]

"همانا الله به عدالت، نیکوکاری و بخشش به نزدیکان دستور می کند " [النحل:90]

و الله متعال می فرماید :

﴿ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ فِي ٱلسَّرَّآءِ وَٱلضَّرَّآءِ وَٱلۡكَٰظِمِينَ ٱلۡغَيۡظَ وَٱلۡعَافِينَ عَنِ ٱلنَّاسِۗ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ١٣٤﴾[آل عمران: 134]

"آن کسانی که در توانگری و تنگدستی انفاق می کنند، و خشم خود را فرو می برند، و از مردم در می گذرند، و الله نیکوکاران را دوست می دارد " [آل عمران:134]

و پیامبرمان محمد - **صلى الله عليه و سلم** - می فرماید" :الله متعال نیکی کردن به هر چیزی را واجب کرده است، پس اگر(به حق کسی را)به قتل رساندید، با نیکی(او را) بکشید، و اگر(حیوانی را)سر بریدید با نیکی آن را سر ببرید، و هر کدام از شما چاقوی خود را تیز کند، تا حیوان را به راحتی سر ببرد ."امام مسلم آن را روایت کرده است، (1955).

و اسلام به اخلاق های بزرگوار و رفتارهای پسندیده فرا می خواند، الله متعال دربارهٔ اوصاف پیامبرمان محمد - **صلى الله عليه و سلم** - در کتاب های آسمانی پیشین می فرماید :

﴿ٱلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ ٱلرَّسُولَ ٱلنَّبِيَّ ٱلۡأُمِّيَّ ٱلَّذِي يَجِدُونَهُۥ مَكۡتُوبًا عِندَهُمۡ فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِ وَٱلۡإِنجِيلِ يَأۡمُرُهُم بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَيَنۡهَىٰهُمۡ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيۡهِمُ ٱلۡخَبَٰٓئِثَ وَيَضَعُ عَنۡهُمۡ إِصۡرَهُمۡ وَٱلۡأَغۡلَٰلَ ٱلَّتِي كَانَتۡ عَلَيۡهِمۡۚ فَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِهِۦ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَٱتَّبَعُواْ ٱلنُّورَ ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ مَعَهُۥٓ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ١٥٧﴾[الأعراف: 157]

" کسانی که از(این)فرستاده و پیامبر درس نخوانده ی(الله)پیروی می کنند، (پیامبری)که(همانا)نام(و نشانه های)نوشته شدهٔ او را در نزد خود در تورات و انجیل می یابند،(کسی که)آنان را به نیکی ها فرمان می دهد و از پلیدی ها باز می دارد، و پاکیزه ها را برایشان حلال می گرداند و پلیدی ها را بر آنان حرام می کند، و بار گران(تکالیف شرعی)را که بر آنان(واجب)بوده، از(عهدهٔ)آنان بر می دارد، پس کسانی که به او ایمان آوردند و او را گرامی داشتند و به او یاری رساندند، و از نوری که بر او نازل شده، پیروی نمودند، آنانند که رستگارند " [الاعراف:157]

و رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید" :ای عایشه، همانا الله مهربان است و مهربانی را دوست دارد، و آن پاداشی را که در مقابل مهربانی می بخشد، در مقابل خشونت و در مقابل چیزی دیگری غیر از مهربانی نمی بخشد ."امام مسلم آن را روایت کرده است،.(2593)

و رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید" :همانا الله بدرفتاری با مادران، زنده به گور کردن دختران و امتناع از ادای حقوق واجب شده و درخواست غیر حق خود را حرام کرده است، و برای شما قیل و قال، درخواست های زیاد و هدر دادن مال را حرام کرده است ."امام بخاری آن را روایت کرده است، .(2408)

و رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید :"به بهشت وارد نمی شوید تا آنکه ایمان بیاورید، و ایمان ندارید تا آنکه یکدیگر را دوست داشته باشید، آیا شما را به چیزی راهنمایی نکنم که اگر آن را انجام دهید، همدیگر را دوست خواهید داشت؟ سلام کردن را میان خود منتشر کنید ."امام مسلم آن را روایت کرده است،.(54)

32-اسلام به اخلاق شایسته مانند :راستی، امانتداری، پاکدامنی، حیا، شجاعت، بخشش، سخاوتمندی، یاری رساندن به نیازمند، کمک به ستمدیده، سیرکردن گرسنه، نیکی به همسایه، بجا آوردن صلهٔ رَحِم و مهربانی با حیوانات فرا می خواند.

اسلام به اخلاق پسندیده دستور می دهد، رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید" :همانا مبعوث شده ام تا اخلاق شایسته را به تکمیل نمایم ."امام بخاری آن را در "صحیح الادب المفرد "روایت کرده است، .(207)

و رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید" :همانا محبوبترین شما در نزد من و نزدیکترین شما به من در روز قیامت، خوش اخلاق ترین شماست، و همانا مبغوض ترین شما در نزد من و دورترین شما از من در مکان دیدارها در روز قیامت، افراد بیهوده گو و گذافه گو و" مُتَفَیهقون "هستند، گفتند :ای رسول الله !افراد بیهوده گو و گذافه کو را می شناسیم، اما" مُتَفَیهقون "چه کسانی هستند؟ فرمود :خودپسندگان متکبر ."شیخ آلبانی آن را در" السلسله الصحیحه "آورده است، .(791) و عبدالله بن عمرو بن العاص -رضی الله عنهما - روایت کرده است که" :رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - دشنام دهنده و ناسزاگو نبودند، و ایشان می فرمود :همانا بهترین شما نیک رفتارترین شماست ." امام بخاری آن را روایت کرده است، .(3559) و دیگر آیات و احادیثی که نشان می دهد اسلام به طور کلی به اخلاق های بزرگوار و رفتارهای پسندیده، تشویق می نماید.

از دیگر چیزهایی که اسلام به آن دستور می دهد :راست گفتاری است، رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید" :راستگو باشید، همانا راستگویی به سوی نیکوکاری فرا می خواند و نیکوکاری به سوی بهشت فرا می خواند، و فردی پیوسته راستگویی می کند و در پی راستگویی می باشد تا اینکه نزد الله به عنوان فرد بسیار راستگو، نوشته می شود ."امام مسلم آن را روایت کرده است،.(2607)

از دیگر مواردی که اسلام به آن دستور می دهد :ادای امانت است، الله متعال می فرماید :

﴿* إِنَّ ٱللَّهَ يَأۡمُرُكُمۡ أَن تُؤَدُّواْ ٱلۡأَمَٰنَٰتِ إِلَىٰٓ أَهۡلِهَا ...﴿٥٨﴾﴾[النساء: 58]

"همانا الله به شما دستور می دهد که امانت ها را به صاحبانش بازگردانید " [النساء : 58]

و از دیگر چیزهایی که اسلام به آن دستور می دهد، پاکدامنی است، رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید" :سه تن حق الله است که آنان را یاری رساند، و از آن کسانی که نام برد :"ازدواج کننده ای است که برای پاکدامنی ازدواج می کند ."امام ترمذی آن را در سنن روایت کرده است، .(1655) و از دعاهای **پیامبر - صلی الله علیه و سلم -** این بود که می فرمود" :الهی من از تو هدایت، تقوا، پاکدامنی و بی نیازی را خواهانم ."امام مسلم آن را روایت کرده است،.(2721)

و از چیزهای دیگری که اسلام به آن دستور می هد، حیا است، رسول الله **- صلی الله علیه و سلم -** می فرماید" :حیا به چیزی جز خیر نمی انجامد ."امام بخاری آن را روایت کرده است، .(6117) و رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید" :در هر دینی اخلاق(ویژه ای)وجود دارد و اخلاق اسلام، حیا است ."امام بیهقی آن را در شعب الایمان روایت کرده است،.(6 2619)

و از دیگر اموری که اسلام به آن دستور می دهد، شجاعت است، انس - رضی الله عنه - روایت می کند که گفت" :پیامبر - **صلی الله علیه و سلم** - بهترین، شجاع ترین و بخشنده ترین مردم بود، یکبار اهل مدینه(به سبب صدایی بلند)دچار وحشت شدند، پس پیامبر - **صلی الله علیه و سلم** - زودتر از آنان سوار بر اسب(به سوی آن صدا)شتافتند ". امام بخاری آن را روایت کرده است، .(2820) و رسول **الله - صلی الله علیه و سلم** - از ترسو بودن به الله پناه می برددند، و می فرمود" :الهی من از ترسو بودن به تو پناه می برم ."امام بخاری آن را روایت کرده است،.(6374)

از دیگر چیزهایی که اسلام به آن دستور می دهد، بذل و بخشش است، الله متعال می فرماید :

﴿مَّثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنۢبَتَتۡ سَبۡعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنۢبُلَةٖ مِّاْئَةُ حَبَّةٖۗ وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ لِمَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ٢٦١﴾[البقرة: 261]

"مثل کسانی که اموال خود را در راه الله انفاق می کنند، همانند دانه ای است که هفت خوشه برویاند که در هر خوشه یکصد دانه باشد، و الله برای هر کسی که بخواهد چند برابر می کند، و الله گشایشگر داناست " [البقره:261]

و از جمله اخلاق رسول الله - **صلى الله عليه و سلم** - بخشندگی بود، ابن عباس - رضی الله عنهما - روایت کرده که گفت" :پیامبر - **صلى الله عليه و سلم** - بخشنده ترین مردم در (رساندن) خیر بود، و در رمضان بیشتر بخشنده بود، هنگامی که جبرئیل به دیدارشان می آمدند، و جبرئیل - علیه السلام - هر شب ماه رمضان تا پایان آن به دیدارشان می آمدند، و پیامبر - صلی الله علیه و سلم - قرآن را بر وی عرضه می داشتند، پس هرگاه جبرئیل به دیدار ایشان می آمدند، در (رساندن) خیر، بخشنده تر از باد وزان بود ."امام بخاری آن را روایت کرده است،.(1902)

از جمله اموری که اسلام به آن دستور می دهد، یاری رساندن به نیازمند، فریادرسی ستمدیده، سیر کردن گرسنه، نیکی با همسایه و ادای صلهٔ رحم و مهربانی با حیوانات است .عبدالله بن عَمرو - رضی الله عنهما - روایت کرده است که مردی از پیامبر - **صلى الله عليه و سلم** - پرسید" :کدام(بخش از)اسلام بهتر است؟ فرمود :غذا دادن، و سلام کردن بر کسی که می شناسی و کسی که نمی شناسی ."امام بخاری آن را روایت کرده است، .(12) و رسول الله - **صلى الله عليه و سلم** - می فرماید" :مردی در حالی که بسیار تشنه بود در راهی روان بود، پس چاه آبی را یافت و از آن پایین رفت و آب نوشید، سپس بیرون آمد، پس سگی را دید که لَه لَه می زند و از شدت تشنگی خاک می خورد، پس آن مرد با خود گفت :همانا این سگ از شدت تشنگی به همان حالتی رسیده که من به آن رسیده بودم، پس از چاه پایین رفت و پاپوش خود را پر از آب کرد و به دهان گرفت(و بالا آمد)و به آن سگ آب داد، پس آن سگ در نزد الله از او تشکر کرد، و الله نیز او را آمرزید"، گفتند :ای رسول خدا، آیا در مهربانی کردن با حیوانات پاداش می بریم؟ فرمود :آری، در(غذا دادن یا آب دادن)به هر(مخلوقی که)دارای جگر خیس است، پاداش وجود دارد ."ابن حبان آن را روایت کرده است، .(544) و رسول الله - **صلى الله عليه و سلم** - می فرماید" :کمک رسان به بیوه زن و بینوا مانند مجاهد در راه

الله است یا کسی که شب نماز می خواند و روز را روزه می گیرد ."امام بخاری آن را روایت کرده است،.(5353)

و اسلام بر حقوق خویشاوندان تأکید می کند و صلهٔ خویشاوندان را واجب می داند، الله متعال می فرماید :

﴿ٱلنَّبِيُّ أَوۡلَىٰ بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ مِنۡ أَنفُسِهِمۡۖ وَأَزۡوَٰجُهُۥٓ أُمَّهَٰتُهُمۡۗ وَأُوْلُواْ ٱلۡأَرۡحَامِ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلَىٰ بِبَعۡضٖ فِي كِتَٰبِ ٱللَّهِ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُهَٰجِرِينَ إِلَّآ أَن تَفۡعَلُوٓاْ إِلَىٰٓ أَوۡلِيَآئِكُم مَّعۡرُوفٗاۚ كَانَ ذَٰلِكَ فِي ٱلۡكِتَٰبِ مَسۡطُورٗا ٦﴾[الأحزاب: 6]

"پیامبر نسبت به مؤمنان، از خودشان سزاوارتر است، و همسران او مادران مؤمنان هستند، و در کتاب الله، خویشاوندان نسبت به همدیگر از مؤمنان و مهاجران سزاوارترند، مگر اینکه به دوستانتان نیکی کنید(و سهمی از اموالتان را به آنان ببخشید)این(حکم)در آن کتاب(لوح محفوظ)نوشته شده است " [الاحزاب:6]

و نسبت به قطع پیوند خویشاوندی هشدار داده است و آن را همراه با افساد در روی زمین آورده است، الله متعال می فرماید :

﴿فَهَلۡ عَسَيۡتُمۡ إِن تَوَلَّيۡتُمۡ أَن تُفۡسِدُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَتُقَطِّعُوٓاْ أَرۡحَامَكُمۡ ٢٢ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ فَأَصَمَّهُمۡ وَأَعۡمَىٰٓ أَبۡصَٰرَهُمۡ ٢٣﴾[محمد: 22-23]

"آیا هنگامی که زمام امور را در دست بگیرید(و بر ضد مردم دسیسه چینی کنید و از دستورات الهی سرپیچی کنید و)در زمین تباهی کنید و پیوند خویشاوندانتان را قطع کنید (22) آنان کسانی هستند که الله آنان را نفرین کرده، پس گوش هایشان را(از شنیدن حق)کَر کرده، و چشم هایشان را(دیدن حقیقت)کور ساخته است (23) "[محمد : 22-23]

و رسول الله - **صلى الله عليه و سلم** - می فرماید" :قطع کننده پیوند خویشاوندی وارد بهشت نمی شود ."امام مسلم آن را روایت کرده است، .(2556) خویشاوندانی که حفظ پیوند خویشاوندی با آنان واجب است، عبارتند از :"فرزندان، پدر و مادر، خواهران، عموها، عمه ها، دایی ها و خاله ها هستند."

و اسلام بر حق همسایه تاکید دارد، حتی اگر هم کافر باشد، الله متعال می فرماید

﴿۞ وَٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَلَا تُشۡرِكُواْ بِهِۦ شَيۡـٔٗاۖ وَبِٱلۡوَٰلِدَيۡنِ إِحۡسَٰنٗا وَبِذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَٱلۡيَتَٰمَىٰ وَٱلۡمَسَٰكِينِ وَٱلۡجَارِ ذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَٱلۡجَارِ ٱلۡجُنُبِ وَٱلصَّاحِبِ بِٱلۡجَنۢبِ وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ مُخۡتَالٗا فَخُورًا ٣٦﴾[النساء: 36]

"و الله را بپرستید، و چیزی را با او شریک نگردانید، و به پدر و مادر نیکی کنید، و(همچنین)به خویشاوندان، یتیمان، بینوایان، همسایهٔ خویشاوند و همسایهٔ غیرخویشاوند، همنشین و(مسافران)درمانده، بردگانی که مالک آنان هستید(نیکی کنید و بدانید که)یقیناً الله کسی را که متکبر و فخرفروش باشد، دوست ندارد " [النساء:36]

و رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید" :جبریل همواره در مورد همسایه مرا توصیه می کرد تا اینکه گمان بردم همسایه از همسایه ارث خواهد برد ."ابو داوود آن را روایت کرده است،.(5152)

33-اسلام پاکیزه های خوردنی و نوشیدنی را حلال کرده است، و به پاک کردن(درونی)قلب و پاک کردن(ظاهری)بدن و منزل دستور داده، و به همین خاطر ازدواج را حلال نموده است، و همچنین به پیامبرانش چنین دستور داده است؛ بنابراین آنان به(استفاده کرده از)هر چیز پاکیزه ای دستور می دهند.

و اسلام خوردنی ها و نوشیدنی های پاکیزه را حلال کرده است، رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید" :ای مردم، همانا الله پاک است و جز پاکی را نمی پذیرد، و همانا الله مؤمنان را به همان چیزی امر نموده که پیامبران را نیز به آن امر نموده است، الله متعال می فرماید:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلرُّسُلُ كُلُواْ مِنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَٱعۡمَلُواْ صَٰلِحًاۖ إِنِّي بِمَا تَعۡمَلُونَ عَلِيمٞ﴿٥١﴾﴾[المؤمنون: 51]

" ای پیامبران از پاکیزه ها بخورید و اعمال نیک انجام دهید، من به آنچه که انجام می دهید، آگاهم"[المؤمنون: 51]

و الله متعال می فرماید:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُلُواْ مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقۡنَٰكُمۡ وَٱشۡكُرُواْ لِلَّهِ إِن كُنتُمۡ إِيَّاهُ تَعۡبُدُونَ﴿١٧٢﴾﴾[البقرة: 172]

"ای کسانی که ایمان آورده اید، از چیزهای پاکیزه ای که روزی شما قرار داده ایم بخورید، و شکرِ الله را به جای آورید، اگر تنها او را پرستش می کنید"[البقرة: 172]

آیات مذکور، فرمود :سپس مردی را یاد کرد که سفرش طولانی بوده،(به همین خاطر)موهایش ژولیده و غبارآلود شده،(با این حالت)دستانش را(برای دعا)به سوی آسمان بلند می کند(و می گوید) :یا الهی یا الهی !در حالی که غذایش حرام است و لباسش حرام است و نوشیدنی اش حرام است و(بدنش)با حرام تغذیه شده، پس چگونه دعایش مستجاب می شود؟ ."!امام مسلم آن را روایت کرده است،.(1015)

و الله متعال می فرماید :

﴿قُلۡ مَنۡ حَرَّمَ زِينَةَ ٱللَّهِ ٱلَّتِيٓ أَخۡرَجَ لِعِبَادِهِۦ وَٱلطَّيِّبَٰتِ مِنَ ٱلرِّزۡقِۚ قُلۡ هِيَ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا خَالِصَةٗ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلۡأٓيَٰتِ لِقَوۡمٖ يَعۡلَمُونَ ٣٢﴾[الأعراف: 32]

"بگو :چه کسی لباس(و زینت هایی)را که الله برای بندگانش پدید آورده و روزی های پاکیزه را حرام کرده است؟!، بگو :این(نعمت های پاکیزه)در زندگی دنیا برای کسانی است که ایمان آورده اند،(اگر چه کافران نیز در این دنیا از آنها بهره مند می شوند، اما)روز قیامت خاص(برای مومنان)خواهد بود، این چنین آیات(خود)را برای گروهی که می دانند بیان می کنیم ".[الاعراف:32]

و اسلام همچنین به پاک کردن(درونی)قلب و پاک کردن(ظاهری)بدن و منزل دستور داده است، و به همین خاطر ازدواج را حلال نموده است، و همچنین به پیامبران و رسولان چنین دستور داده است؛ بنابراین آنان به(استفاده از)هر چیز پاکیزه ای دستور می دهند، الله متعال می فرماید :

﴿وَٱللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ أَزۡوَٰجٗا وَجَعَلَ لَكُم مِّنۡ أَزۡوَٰجِكُم بَنِينَ وَحَفَدَةٗ وَرَزَقَكُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِۚ أَفَبِٱلۡبَٰطِلِ يُؤۡمِنُونَ وَبِنِعۡمَتِ ٱللَّهِ هُمۡ يَكۡفُرُونَ ٧٢﴾[النحل: 72]

"و الله برای شما از(جنس)خودتان همسرانی قرار داد، و از همسرانتان برای شما فرزندان و نوادگان پدید آورد، و از پاکیزه ها به شما روزی داد، آیا به باطل ایمان می آورند، و آنان به نعمت الله کفر می ورزند؟ " [النحل:72]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَثِيَابَكَ فَطَهِّرۡ ٤ وَٱلرُّجۡزَ فَٱهۡجُرۡ ٥﴾[المدثر: 4-5]

"و لباس هایت را پاکیزه بدار (4) و از پلیدی دوری کن (5)" [المدثر: 4-5]

و رسول الله - **صلى الله عليه و سلم** - می فرماید" :کسی که در دلش به اندازه ذره ای تکبر وجود داشته باشد، وارد بهشت نمی شود، مردی(از ایشان)پرسید :شخصی که دوست دارد لباسش و کفشش زیبا باشد(آیا ایرادی دارد)؟ فرمود :الله زیباست و زیبایی را دوست دارد، تکبر، زیر پا نهادن حق و تحقیر کردن مردم است ."امام مسلم آن را روایت کرده است،.(91)

34-و اسلام اصول و پایه های محرمات، مانند شرک ورزیدن به الله، کفر، بت پرستی، نسبت دادن سخنی به الله بدون علم و دانش، کشتن فرزندان، کشتن جانی که حرمت دارد، تباهی در زمین، جادوگری، فحشای ظاهری و پنهان، زناکاری، همجنس گرایی، ربا خواری، خوردن گوشت مردار، خوردن آنچه که برای بت ها قربانی شده، گوشت خوک و دیگر نجاست ها و ناپاکی ها، خوردن مال یتیم، کم کردن پیمانه یا وزن و قطع پیوند خویشاوندی را حرام کرده است، و) تشریعات (همهٔ پیامبران - علیهم السلام - بر تحریم این موارد اتفاق دارد.

اسلام اصول و پایه های محرمات، مانند شرک ورزیدن به الله، کفر، بت پرستی، نسبت دادن سخنی به الله بدون علم و دانش، کشتن فرزندان، را حرام کرده است، الله متعال می فرماید :

﴿۞ قُلۡ تَعَالَوۡاْ أَتۡلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمۡ عَلَيۡكُمۡۖ أَلَّا تُشۡرِكُواْ بِهِۦ شَيۡـٔٗاۖ وَبِٱلۡوَٰلِدَيۡنِ إِحۡسَٰنٗاۖ وَلَا تَقۡتُلُوٓاْ أَوۡلَٰدَكُم مِّنۡ إِمۡلَٰقٖ نَّحۡنُ نَرۡزُقُكُمۡ وَإِيَّاهُمۡۖ وَلَا تَقۡرَبُواْ ٱلۡفَوَٰحِشَ مَا ظَهَرَ مِنۡهَا وَمَا بَطَنَۖ وَلَا تَقۡتُلُواْ ٱلنَّفۡسَ ٱلَّتِي حَرَّمَ ٱللَّهُ إِلَّا بِٱلۡحَقِّۚ ذَٰلِكُمۡ وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ ١٥١ وَلَا تَقۡرَبُواْ مَالَ ٱلۡيَتِيمِ إِلَّا بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ حَتَّىٰ يَبۡلُغَ أَشُدَّهُۥۚ وَأَوۡفُواْ ٱلۡكَيۡلَ وَٱلۡمِيزَانَ بِٱلۡقِسۡطِۖ لَا نُكَلِّفُ

﴿نَفۡسًا إِلَّا وُسۡعَهَاۖ وَإِذَا قُلۡتُمۡ فَٱعۡدِلُواْ وَلَوۡ كَانَ ذَا قُرۡبَىٰۖ وَبِعَهۡدِ ٱللَّهِ أَوۡفُواْۚ ذَٰلِكُمۡ وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمۡ تَذَكَّرُونَ ١٥٢﴾[الأنعام: 151-152]

"بگو :بیایید آنچه را که پروردگارتان بر شما حرام کرده است، برایتان بخوانم :اینکه چیزی را با او شریک قرار ندهید و به پدر و مادر نیکی کنید و فرزندان خود را از (ترس)تنگدستی نکشید، ما به شما و آنان روزی می دهیم، و به(کارهای)زشت و ناشایست آنچه آشکار باشد یا پنهان نزدیک نشوید، و کسی که الله(به قتل رساندنش او) را حرام کرده است، جز به حق، نکشید، این چیزی است که الله شما را به آن سفارش نموده است، شاید که خرد ورزید (151) و به مال یتیم نزدیک نشوید، مگر به بهترین صورتی(که در راستای منفعت او باشد)تا به سن(بلوغ و)رشد(عقلی)خود برسد، و (سنجش)پیمانه و(وزن)ترازو را به عدالت رعایت کنید، ما هیچ کس را جز به اندازهٔ توانش تکلیف نمی کنیم، و هنگامی که سخن می گویید(یا گواهی می دهید)عدالت را رعایت کنید، هر چند(دربارهٔ)خویشاوند باشد، و به عهد و پیمان الله وفا کنید، این است (آنچه الله)شما را به(پیروی از)آن سفارش کرده است، شاید که پند گیرید (152) " [الانعام:151-152]

و الله متعال می فرماید :

﴿قُلۡ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ ٱلۡفَوَٰحِشَ مَا ظَهَرَ مِنۡهَا وَمَا بَطَنَ وَٱلۡإِثۡمَ وَٱلۡبَغۡيَ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ وَأَن تُشۡرِكُواْ بِٱللَّهِ مَا لَمۡ يُنَزِّلۡ بِهِۦ سُلۡطَٰنٗا وَأَن تَقُولُواْ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ ٣٣﴾[الأعراف: 33]

بگو :همانا(الله)کارهای زشت را، چه آشکارا باشد و چه پنهان، و(نیز)گناه و سرکشی بنا حق را، حرام کرده است، و اینکه چیزی را شریک الله قرار دهید که الله دلیلی بر(حقانیت)آن نازل نکرده است، و چیزی را که نمی دانید به الله نسبت دهید (حرام نموده است) "[الأعراف: 33]

و اسلام کشتن جان محترم را حرام دانسته است، الله متعال می فرماید :

﴿وَلَا تَقۡتُلُواْ ٱلنَّفۡسَ ٱلَّتِي حَرَّمَ ٱللَّهُ إِلَّا بِٱلۡحَقِّۗ وَمَن قُتِلَ مَظۡلُومٗا فَقَدۡ جَعَلۡنَا لِوَلِيِّهِۦ سُلۡطَٰنٗا فَلَا يُسۡرِف فِّي ٱلۡقَتۡلِۖ إِنَّهُۥ كَانَ مَنصُورٗا ٣٣﴾[الإسراء: 33]

"و کسی را که الله(به قتل رساندن آن را)حرام کرده است جز به حق نکشید، و هر کس به ستم کشته شود، به قيّم او قدرت(و حق قصاص)داده ایم، او نیز نباید در(کیفر) قتل زیاده روی کند، بی تردید، او(ولیّ دَم)تحت حمایت(الله و شریعت او)قرار دارد . "[الإسراء: 33]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَدۡعُونَ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ وَلَا يَقۡتُلُونَ ٱلنَّفۡسَٱلَّتِي حَرَّمَ ٱللَّهُ إِلَّا بِٱلۡحَقِّ وَلَا يَزۡنُونَۚ وَمَن يَفۡعَلۡ ذَٰلِكَ يَلۡقَ أَثَامًا٦٨﴾[الفرقان: 68]

"و کسانی که معبودی دیگر با الله نمی خوانند و کسی که الله(کشتن او را)حرام کرده است، جز به حق نمی کشند، و زنا نمی کنند، و هر کس این(گناهان)را مرتکب شود، کیفر گناه(خویش)را می بیند " [الفرقان: 68]

و همچنین اسلام، افساد و تبهکاری بر روی زمین را حرام دانسته است، الله متعال می فرماید :

﴿وَلَا تُفۡسِدُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ بَعۡدَ إِصۡلَٰحِهَا ... ٥٦﴾[الأعراف: 56]

"و در زمین پس از اصلاح آن تباهی نکنید "[الأعراف: 56]

الله متعال در بیان حال شعیب نبی - علیه السلام - آورده که ایشان خطاب به قومشان فرمود :

﴿وَإِلَىٰ مَدۡيَنَ أَخَاهُمۡ شُعَيۡبٗاۚ قَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥۖ قَدۡ جَآءَتۡكُم بَيِّنَةٞ مِّن رَّبِّكُمۡۖ فَأَوۡفُواْ ٱلۡكَيۡلَ وَٱلۡمِيزَانَ وَلَا تَبۡخَسُواْ ٱلنَّاسَ أَشۡيَآءَهُمۡ وَلَا تُفۡسِدُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ بَعۡدَ إِصۡلَٰحِهَاۚ ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ٨٥﴾[الأعراف: 85]

"ای قوم من، الله را پرستش کنید که جز او معبودی(بحق)ندارید، یقیناً از(سوی) پروردگارتان برای شما دلیلی روشن آمده است، پس(حق)پیمانه و ترازو را کامل(و

صحیح)ادا کنید، و از(ارزش)کالای مردم نکاهید، و در زمین پس از اصلاح آن فساد نکنید، اگر ایمان دارید، این برای شما بهتر است "[الأعراف: 85]

اسلام جادوگری را حرام کرده است، الله سبحانه و تعالی می فرماید :

﴿وَأَلۡقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلۡقَفۡ مَا صَنَعُوٓاْۖ إِنَّمَا صَنَعُواْ كَيۡدُ سَٰحِرٖۖ وَلَا يُفۡلِحُ ٱلسَّاحِرُ حَيۡثُ أَتَىٰ ٦٩﴾[طه: 69]

"و آنچه را که در دست راست خود داری، بیفکن تا(تمام)آنچه را که ساخته اند ببلعد، بی تردید، آنچه آنان ساخته اند، فقط نیرنگ جادوگر است، و جادوگر هر جا که باشد(و هر چه انجام دهد)رستگار نمی گردد"[طه: 69]

و رسول الله - **صلى الله عليه و سلم** - می فرماید" :از هفت گناه هلاک کننده دوری کنید، گفتند :یا رسول الله، کدام ها هستند؟ فرمودند :شرک ورزیدن به الله متعال، سحر، قتل نفسی که الله متعال آن را حرام کرده، مگر به حق آن، رباخواری، خوردن مال یتیم، فرار کردن هنگام نبرد و هجوم، و تهمت زدن به زنان مؤمن پاکدامن بی گناه ."امام بخاری آن را روایت کرده است،.(6857)

اسلام فحشای آشکار و پنهان و زناکاری و عمل قوم لوط(همجنسگرایی)را حرام دانسته است، در آغاز این فقره آیات دال بر این تحریم را آوردیم، اسلام همچنین رباخواری را حرام کرده است، الله متعال می فرماید :

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَذَرُواْ مَا بَقِيَ مِنَ ٱلرِّبَوٰٓاْ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ ٢٧٨ فَإِن لَّمۡ تَفۡعَلُواْ فَأۡذَنُواْ بِحَرۡبٖ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦۖ وَإِن تُبۡتُمۡ فَلَكُمۡ رُءُوسُ أَمۡوَٰلِكُمۡ لَا تَظۡلِمُونَ وَلَا تُظۡلَمُونَ ٢٧٩﴾[البقرة: 278-279]

"ای کسانی که ایمان آورده اید، از الله بترسید اگر مؤمن هستید، و آنچه را که از (مطالبات)ربا باقی مانده است رها کنید (278) پس اگر(چنین)نکردید، بدانید که الله و رسولش با شما پیکار خواهند کرد، و اگر توبه کردید، اصل سرمایه هایتان از آن شماست،(بنابراین)نه ستم می کنید و نه بر شما ستم وارد می شود "[البقرة: 278-279]

الله متعال هیچ گناهکاری را همچون رباخواران تهدید به جنگ نکرده است؛ زیرا رباخواری به تباهی دین، وطن، مال و جان می انجامد.

اسلام مردارخواری و خوردن آنچه برای بت ها ذبح شده و گوشت خوک را حرام کرده است، الله متعال می فرماید:

﴿حُرِّمَتۡ عَلَيۡكُمُ ٱلۡمَيۡتَةُ وَٱلدَّمُ وَلَحۡمُ ٱلۡخِنزِيرِ وَمَآ أُهِلَّ لِغَيۡرِ ٱللَّهِ بِهِۦ وَٱلۡمُنۡخَنِقَةُ وَٱلۡمَوۡقُوذَةُ وَٱلۡمُتَرَدِّيَةُ وَٱلنَّطِيحَةُ وَمَآ أَكَلَ ٱلسَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيۡتُمۡ وَمَا ذُبِحَ عَلَى ٱلنُّصُبِ وَأَن تَسۡتَقۡسِمُواْ بِٱلۡأَزۡلَٰمِۚ ذَٰلِكُمۡ فِسۡقٌۗ ...٣﴾[المائدة: 3]

"(گوشت)مردار، و خون و گوشت خوک و آنچه(هنگام ذبح)نام غیر الله بر آن برده شود، و(حیوانات)خفه شده، و با ضربه زدن مرده باشد، و از بلندی افتاده، و به ضربه شاخ(حیوان دیگری)مرده باشد، و آنچه درندگان خورده باشند، - مگر آنکه ذبح (شرعی)کرده باشید- ، و آنچه برای بت ها ذبح شده، و آنکه با تیرهای فال بخت و قسمت طلب کنید(همه)بر شما حرام شده، و(روی آوردن به تمام)اینها فسق و نافرمانی است "[المائدة: 3]

اسلام نوشیدن مست کننده ها و دیگر انواع نجاسات و ناپاکی ها را حرام کرده است، الله متعال می فرماید :

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّمَا ٱلۡخَمۡرُ وَٱلۡمَيۡسِرُ وَٱلۡأَنصَابُ وَٱلۡأَزۡلَٰمُ رِجۡسٞ مِّنۡ عَمَلِ ٱلشَّيۡطَٰنِ فَٱجۡتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ٩٠ إِنَّمَا يُرِيدُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَن يُوقِعَ بَيۡنَكُمُ ٱلۡعَدَٰوَةَ وَٱلۡبَغۡضَآءَ فِي ٱلۡخَمۡرِ وَٱلۡمَيۡسِرِ وَيَصُدَّكُمۡ عَن ذِكۡرِ ٱللَّهِ وَعَنِ ٱلصَّلَوٰةِۖ فَهَلۡ أَنتُم مُّنتَهُونَ ٩١﴾[المائدة: 90-91]

"ای کسانی که ایمان آورده اید، بی تردید، شراب و قمار و بت ها و تیرهای قرعه کشی(فالگیری)پلید(و)از عمل شیطان هستند، پس از آنها دوری کنید، شاید که رستگار شوید (90) همانا شیطان می خواهد با شراب و قمار، در میان شما دشمنی و کینه ایجاد کند و شما را از یاد الله و از نماز بازدارد، پس آیا از آن ها دست برمی دارید؟"[المائدة: 90-91]

پیشتر در بخش شماره (31) بیان شد که الله متعال از جمله صفات رسول الله - صلی الله علیه و سلم - در تورات، این را ذکر کرده که وی ناپاکی ها را بر آنان حرام می گرداند، الله متعال می فرماید :

﴿ٱلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ ٱلرَّسُولَ ٱلنَّبِيَّ ٱلۡأُمِّيَّ ٱلَّذِي يَجِدُونَهُۥ مَكۡتُوبًا عِندَهُمۡ فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِ وَٱلۡإِنجِيلِ يَأۡمُرُهُم بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَيَنۡهَىٰهُمۡ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيۡهِمُ ٱلۡخَبَٰٓئِثَ وَيَضَعُ عَنۡهُمۡ إِصۡرَهُمۡ وَٱلۡأَغۡلَٰلَ ٱلَّتِي كَانَتۡ عَلَيۡهِمۡۚ ...١٥٧﴾[الأعراف: 157]

"کسانی که از(این)فرستاده و پیامبر درس نخوانده ی(الله)پیروی می کنند، (پیامبری)که(همانا)نام(و نشانه های)نوشته شدۀ او را در نزد خود در تورات و انجیل می یابند،(کسی که)آنان را به نیکی ها فرمان می دهد و از پلیدی ها باز می دارد، و پاکیزه ها را برایشان حلال می گرداند و پلیدی ها را بر آنان حرام می کند، و بار گران(تکالیف شرعی)را که بر آنان(واجب)بوده، از(عهدۀ)آنان بر می دارد " [الأعراف: 157]

اسلام، خوردن مال یتیم را حرام کرده است، الله متعال می فرماید :

﴿وَءَاتُواْ ٱلۡيَتَٰمَىٰٓ أَمۡوَٰلَهُمۡۖ وَلَا تَتَبَدَّلُواْ ٱلۡخَبِيثَ بِٱلطَّيِّبِۖ وَلَا تَأۡكُلُوٓاْ أَمۡوَٰلَهُمۡ إِلَىٰٓ أَمۡوَٰلِكُمۡۚ إِنَّهُۥ كَانَ حُوبٗا كَبِيرٗا ٢﴾[النساء: 2]

"و به یتیمان اموالشان را تحویل دهید، و(اموال)ناپاک(خود)را با(اموال)پاک (یتیمان)عوض نکنید، و اموال آنان را(با مخلوط کردن در)اموال خودتان، نخورید، به راستی که این گناه بزرگی است "[النساء: 2]

و الله متعال می فرماید :

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَأۡكُلُونَ أَمۡوَٰلَ ٱلۡيَتَٰمَىٰ ظُلۡمًا إِنَّمَا يَأۡكُلُونَ فِي بُطُونِهِمۡ نَارٗاۖ وَسَيَصۡلَوۡنَ سَعِيرٗا ١٠﴾[النساء: 10]

"در حقیقت، کسانی که اموال یتیمان را به ستم می خورند، جز این نیست که آتش در شکم خویش فرو می برند، و به زودی به آتشی برافروخته در می آیند"[النساء: 10]

اسلام کم فروشی از طریق دستکاری پیمانه و ترازو را حرام نموده است، الله متعال می فرماید :

﴿وَيۡلٞ لِّلۡمُطَفِّفِينَ١ ٱلَّذِينَ إِذَا ٱكۡتَالُواْ عَلَى ٱلنَّاسِ يَسۡتَوۡفُونَ ٢ وَإِذَا كَالُوهُمۡ أَو وَّزَنُوهُمۡ يُخۡسِرُونَ٣ أَلَا يَظُنُّ أُوْلَٰٓئِكَ أَنَّهُم مَّبۡعُوثُونَ ٤﴾[المطففين: 1-4]

"وای به حال کم فروشان(در پیمانه ها و وزن ها) (1) کسانی که چون(برای خود)از مردم پیمانه می کنند، حق خود را کامل می گیرند (2) و هنگامی که(می خواهند)برای آنان پیمانه یا وزن کنند، کم می گذارند (3) آیا آنان گمان نمی کنند که (روز قیامت فرا می رسد و آنان از قبرها)برانگیخته می شوند؟ "[المطففین: 1-4]

اسلام قطع پیوند خویشاوندی را حرام کرده است، در بخش شمارۀ (31) به ذکر آیات و احادیث دال بر آن پرداختیم،(شریعت)همه این پیامبران و رسولان - **عليهم السلام** - بر تحریم این محرمات اتفاق دارد.

35-اسلام از اخلاق نکوهیده، مانند :دروغ، غل والغش، غدر و خیانت، فریبکاری، حسادت، نیرنگ زشت، دزدی، تجاوزگری و ستمگری نهی کرده، و از هرگونه اخلاق ناپسندیده ای نهی کرده است.

اسلام به طور کلی از اخلاق ناپسند نهی می کند، الله متعال می فرماید :

﴿وَلَا تُصَعِّرۡ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمۡشِ فِي ٱلۡأَرۡضِ مَرَحًاۖ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخۡتَالٖ فَخُورٖ ١٨﴾[لقمان: 18]

"و(با بی اعتنایی)از مردم روی مگردان، و مغرورانه روی زمین راه نرو، همانا الله هیچ متکبر فخرفروشی را دوست ندارد"[لقمان: 18]

رسول الله - **صلى الله عليه و سلم** - می فرماید" :همانا محبوبترین شما در نزد من و نزدیکترین شما به من در روز قیامت، خوش اخلاق ترین شماست، و همانا مبغوض ترین شما در نزد من و دورترین شما از من در مکان دیدارها در روز قیامت، افراد بیهوده گو و گذافه گو و" مُتَفَيهقون "هستند، گفتند :ای رسول الله !افراد بیهوده گو و گذافه کو را می شناسیم، اما" مُتَفَيهقون "چه کسانی هستند؟ فرمود :خودپسندگان متکبر ."آلبانی آن را در السلسه الصحیحه آورده است،.(791)

اسلام از دروغ گفتن نهی می کند، الله متعال می فرماید :

﴿... إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي مَنۡ هُوَ مُسۡرِفٞ كَذَّابٞ ٢٨﴾[غافر: 28]

"همانا الله کسی را که اسرافکار دروغگو باشد، هدایت نمی کند "[غافر: 28]

و رسول الله - **صلى الله عليه و سلم** - می فرماید" :از دروغگویی برحذر باشید؛ زیرا دروغگویی(انسان را)به سوی گناهان هدایت می کند، و گناهان(انسان را)به سوی دوزخ هدایت می کند، و شخص پیوسته دروغگویی می کند و در پی دروغگویی می باشد

تا اینکه نزد الله به عنوان دروغگو نوشته می شود ."امام مسلم آن را روایت کرده است، .(2607)و رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید" :نشانۀ منافق سه چیز است : هرگاه سخن گوید، دروغ می گوید، و هرگاه وعده دهد خلاف وعده کند، و هرگاه امانتی به او سپرده شود، در آن خیانت کند ."امام بخاری آن را روایت کرده است،.(6095)

اسلام از غل و غش نهی می کند .در حدیثی آمده که رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** – (در بازار مدینه) از کنار کیسه ای غذا (غلات و حبوبات) می گذشت، پس دستش را به درون آن فرو برد، سپس انگشتانشان خیس شد، پس فرمود" :این چیست ای صاحب غذا؟ گفت :باران خورده ای رسول الله، فرمود :چرا (قسمت خیس شده ی) آن را بالا قرار نداده ای تا مردم آن را ببینند؟ کسی که غل و غش کند از من نیست ."امام مسلم آن را روایت کرده است،.(102)

اسلام از غدر، خیانت و فریب نهی کرده است، الله متعال می فرماید :

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَخُونُواْ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ وَتَخُونُوٓاْ أَمَـٰنَـٰتِكُمۡ وَأَنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ٢٧﴾[الأنفال: 27]

"ای کسانی که ایمان آورده اید، به الله و پیامبر خیانت نکنید و(همچنین)در امانت هایتان خیانت نکنید، در حالی که شما آگاهی دارید"[الأنفال: 27]

و الله متعال می فرماید :

﴿ٱلَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهۡدِ ٱللَّهِ وَلَا يَنقُضُونَ ٱلۡمِيثَـٰقَ ٢٠﴾[الرعد: 20]

"(همان)کسانی که به پیمان الله وفادار هستند، و عهدشکنی نمی کنند"[الرعد: 20]

و رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - هنگام فرستادن لشکری برای جهاد، خطاب به آنان می فرمود" :جهاد کنید و در غنایم خیانت نکنید، و غدر نکنید و به اجساد ضربه نزنید، و کودکان را نکشید ."امام مسلم آن را روایت کرده است، .(1731) و رسول الله -**صلی الله علیه و سلم** - می فرماید" :چهار(خصلت)وجود دارد که اگر آنها در هر کسی وجود داشته باشند، او منافق خالص است و کسی که در وی یک خصلت از آنها

وجود داشته باشد، خصلتی از نفاق در او وجود دارد تا اینکه آن را رها کند :هرگاه او را امانتدار چیزی قرار دهند خیانت کند، و هرگاه سخن گوید دروغ گوید، و هرگاه عهد و پیمان بندد غدر کند، و هرگاه با کسی خصومت ورزد فسق و فجور کند ."امام بخاری آن را روایت کرده است،.(34)

اسلام از حسادت نهی می کند، الله متعال می فرماید :

﴿أَمۡ يَحۡسُدُونَ ٱلنَّاسَ عَلَىٰ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ مِن فَضۡلِهِۦۖ فَقَدۡ ءَاتَيۡنَآ ءَالَ إِبۡرَٰهِيمَ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحِكۡمَةَ وَءَاتَيۡنَٰهُم مُّلۡكًا عَظِيمٗا ٥٤﴾[النساء: 54]

"آیا به مردم به خاطر آنچه الله از فضل خویش به آنان بخشیده، حسادت می ورزند؟ یقیناً ما به خاندان ابراهیم کتاب و حکمت عطا کردیم، و به آنان فرمانروایی بزرگی بخشیدیم"[النساء: 54]

" و الله متعال می فرماید :

﴿وَدَّ كَثِيرٞ مِّنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ لَوۡ يَرُدُّونَكُم مِّنۢ بَعۡدِ إِيمَٰنِكُمۡ كُفَّارًا حَسَدٗا مِّنۡ عِندِ أَنفُسِهِم مِّنۢ بَعۡدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلۡحَقُّۖ فَٱعۡفُواْ وَٱصۡفَحُواْ حَتَّىٰ يَأۡتِيَ ٱللَّهُ بِأَمۡرِهِۦٓۗ إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ ١٠٩﴾[البقرة: 109]

"بسیاری از اهل کتاب، از روی حسدی که در وجودشان است، آرزو دارند که شما را بعد از ایمانتان به حال کفر باز گردانند، پس از اینکه حق برای آنان روشن شده است، پس شما عفو کنید و در گذرید، تا الله فرمان خویش را(برای جهاد با آنان)صادر نماید، همانا الله بر هر چیزی تواناست "[البقرة: 109]

و رسول الله - **صلى الله عليه و سلم** - می فرماید: "بیماری های(درونی)امت های پیش از شما که حسادت و کینه توزی است، در میان شما هم پدیدار شده اند، و آنها تراشنده هستند، نمی گویم موها را می تراشند، بلکه دین را می تراشند(و از بین می برند) قسم به آنکه جانم در دست اوست، به بهشت داخل نمی شوید تا آنکه ایمان بیاورید، و ایمان نمی آورید تا آینکه یکدیگر را دوست بدارید، آیا شما را از چیزی آگاه نسازم که آن را

برای شما استوار می گرداند؟ سلام کردن را در بین همدیگر منتشر کنید ."امام ترمذی آن را در سنن روایت کرده است،.(2510)

اسلام از نیرنگ های بد نهی می کند، الله متعال می فرماید :

﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلۡنَا فِي كُلِّ قَرۡيَةٍ أَكَٰبِرَ مُجۡرِمِيهَا لِيَمۡكُرُواْ فِيهَاۖ وَمَا يَمۡكُرُونَ إِلَّا بِأَنفُسِهِمۡ وَمَا يَشۡعُرُونَ١٢٣﴾[الأنعام: 123]

"و اینگونه در هر شهری بزرگان آن را بزهکاران قرار دادیم تا در آن به نیرنگ بپردازند، و آنان جز به خود نیرنگ نمی زنند، ولی خودشان درک نمی کنند "[الأنعام: 123]

الله متعال ما را آگاه نموده که یهودیان تلاش کردند مسیح - **علیه السلام** - را بکشند، اما الله نیرنگشان را به آنان باز گرداند و بیان داشت که نیرنگ بد تنها گریبان اهل خود را خواهد گرفت، الله متعال می فرماید :

﴿۞ فَلَمَّآ أَحَسَّ عِيسَىٰ مِنۡهُمُ ٱلۡكُفۡرَ قَالَ مَنۡ أَنصَارِيٓ إِلَى ٱللَّهِۖ قَالَ ٱلۡحَوَارِيُّونَ نَحۡنُ أَنصَارُ ٱللَّهِ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَٱشۡهَدۡ بِأَنَّا مُسۡلِمُونَ ٥٢ رَبَّنَآ ءَامَنَّا بِمَآ أَنزَلۡتَ وَٱتَّبَعۡنَا ٱلرَّسُولَ فَٱكۡتُبۡنَا مَعَ ٱلشَّٰهِدِينَ٥٣ وَمَكَرُواْ وَمَكَرَ ٱللَّهُۖ وَٱللَّهُ خَيۡرُ ٱلۡمَٰكِرِينَ٥٤ إِذۡ قَالَ ٱللَّهُ يَٰعِيسَىٰٓ إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ وَمُطَهِّرُكَ مِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَجَاعِلُ ٱلَّذِينَٱتَّبَعُوكَ فَوۡقَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِۖ ثُمَّ إِلَيَّ مَرۡجِعُكُمۡ فَأَحۡكُمُ بَيۡنَكُمۡ فِيمَا كُنتُمۡ فِيهِ تَخۡتَلِفُونَ٥٥﴾[آل عمران: 52-55]

"پس هنگامی که عیسی از ایشان احساس کفر(و نافرمانی)کرد، گفت :چه کسانی یاوران من(در راه دعوت)به سوی الله هستند؟ حواریون گفتند :ما یاوران(دین)الله هستیم، به الله ایمان آورده ایم و(تو نیز)گواه باش که ما تسلیم(او)هستیم (52) پروردگارا، به آنچه که نازل کرده ای ایمان آوردیم، و از فرستادهٔ(تو)پیروی نمودیم، پس ما را در زمرهٔ گواهان بنویس (53) پس(یهودیان و دشمنان عیسی برای کشتن او) مکر ورزیدند، و الله(نیز در مقابلشان)مکر نمود، و الله بهترین مکرکنندگان است (54)(به یاد آورید) هنگامی که الله به عیسی فرمود :ای عیسی، من تو را (همکنون) به

سوی خویش بالا می برم، و (بعد از آنکه تو را به زمین فروفرستادم) می میرانم، و تو را از (تهمت های) کسانی که کفر ورزیده اند، پاک می گردانم (و رها می سازم) و تا روز رستاخیز کسانی را که از تو پیروی کرده اند، برتر از کسانی قرار می دهم که کفر ورزیده اند، سپس بازگشتتان به سوی من است، آنگاه در (مورد) آنچه که اختلاف داشتید، در میانتان داوری می کنم" [آل عمران: 52-55]

و الله متعال خبر داده که قوم پیامبر صالح - **علیه السلام** - نیز قصد کشتن او را داشتند، و تدبیر و نیرنگ بخرج دادند، پس الله نیرنگشان را به خودشان باز گرداند، و خودشان و قومشان را نابود ساخت .گفتند:

﴿قَالُواْ تَقَاسَمُواْ بِٱللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُۥ وَأَهۡلَهُۥ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِۦ مَا شَهِدۡنَا مَهۡلِكَ أَهۡلِهِۦ وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ٤٩ وَمَكَرُواْ مَكۡرٗا وَمَكَرۡنَا مَكۡرٗا وَهُمۡ لَا يَشۡعُرُونَ٥٠ فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ مَكۡرِهِمۡ أَنَّا دَمَّرۡنَٰهُمۡ وَقَوۡمَهُمۡ أَجۡمَعِينَ٥١﴾[النمل: 49-51]

"به الله سوگند یاد کنید که بر صالح و خانواده اش شبیخون می زنیم،(و آنان را به قتل می رسانیم)سپس به ولی دم او می گوییم :ما هنگام نابودی خانواده اش حاضر نبودیم، و قطعاً راست می گوییم (49) و آنان(برای قتل صالح و پیروانش)نیرنگی اندیشیدند، و ما(نیز برای نابودی کافران)نیرنگی اندیشیدیم، در حالی که آنان نمی دانستند (50) پس بنگر عاقبت نیرنگشان چه شد که ما همهٔ آنان و قومشان را نابود کردیم"[النمل: 49-51]

اسلام از دزدی نهی می کند، رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید : "زناکار در حالی که زنا می کند مؤمن نیست، و سارق در حالی که سرقت می کند مؤمن نیست، و شرابخوار در حالی که شراب می نوشیدن مؤمن نیست، و هنوز(درگاه)توبه کردن باز است ."امام بخاری آن را روایت کرده است،.(6810)

اسلام از تجاوزگری نهی می کند، الله متعال می فرماید :

﴿۞إِنَّ ٱللَّهَ يَأۡمُرُ بِٱلۡعَدۡلِ وَٱلۡإِحۡسَٰنِ وَإِيتَآيِٕ ذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَيَنۡهَىٰ عَنِ ٱلۡفَحۡشَآءِ وَٱلۡمُنكَرِ وَٱلۡبَغۡيِۚ يَعِظُكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَذَكَّرُونَ٩٠﴾[النحل: 90]

‘‘همانا الله به عدالت، نیکوکاری و بخشش به خویشاوندان دستور می دهد، و از فحشا، منکر و تجاوزگری نهی می کند، الله شما را نصحیت می کند، شاید پند گیرید "[النحل: 90]

و رسول الله - **صلى الله عليه و سلم** - می فرماید" :همانا الله به من وحی کرده که تواضع پیشه باشید تا اینکه کسی بر کس دیگری(ظلم و)تجاوزگری نکند، و کسی بر کس دیگری فخرفروشی نکند ."ابو داود آن را روایت کرده است،.(4895)

اسلام از ستمگری نهی کرده است، الله متعال می فرماید :

﴿... وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ٥٧﴾[آل عمران: 57]

"و الله ستمکاران را دوست ندارد "[آل عمران: 57]

"و الله متعال می فرماید:

﴿... إِنَّهُۥ لَا يُفۡلِحُ ٱلظَّٰلِمُونَ٢١﴾[الأنعام: 21]

همانا او ستمگران را رستگار نمی کند"[الأنعام: 21]

و الله متعال می فرماید :

﴿... وَٱلظَّٰلِمِينَ أَعَدَّ لَهُمۡ عَذَابًا أَلِيمَۢا٣١﴾[الإنسان: 31]

"و برای ستمگران، عذابی دردناک فراهم ساخته است"[الإنسان: 31]

و رسول الله - **صلى الله عليه و سلم** - می فرماید" :سه نفر دعایشان رد نمی شود : حاکم عادل، و روزه دار تا آنکه افطار کند، و دعای مظلوم که بر روی ابرها برداشته می شود و درهای آسمان ها برایش گشوده می شود و پروردگار عزوجل می فرماید :قسم به عزتم، تو را یاری خواهم داد، اگرچه پس از مدتی دیگر باشد ."امام مسلم آن را مختصرا روایت کرده است،(2749) ، و امام ترمذی با شماره (2526) با اندکی اختلاف، و امام احمد با شماره (8043) آن را روایت کرده است که این لفظ روایت امام احمد

است .و هنگامی که پیامبرمان محمد - **صلى الله عليه و سلم**- ، معاذ بن جبل را به یمن فرستاد، از جمله رهنمودهای که به ایشان داد، فرمود" :و از دعای مظلوم بترس که همانا بین آن و الله پرده ای نیست ."امام بخاری آن را روایت کرده است، .(1496) و رسول الله - **صلى الله عليه و سلم** - می فرماید" :آگاه باشید که هر کس به اهل عهد و پیمان(از جمله کافرانی که با اجازه رسمی وارد دولت اسلامی شده اند)ستم ورزد یا از حق او چیزی کم کند یا بیش از توانش و بدون رضایت خودش بر وی تحمیل کند، من در روز قیامت از او دفاع خواهم کرد ."ابو داود آن را روایت کرده است، .(3052) پس اسلام - چنانکه می بینید - از هرگونه برخورد ستمگرانه یا رفتار ظالمانه نهی می کند.

36-اسلام از هرگونه معامله های مالی که در بر دارندهٔ ربا یا زیان یا ابهام در آنها یا ظلم یا غل و غش باشند یا به فاجعه ها و زیان عمومی به جوامع، ملت ها و افراد منجر می شود، نهی کرده است.

اسلام از هرگونه معامله های مالی که در بر دارندهٔ ربا یا زیان یا ابهام در آنها یا ظلم یا غل و غش باشند یا به فاجعه ها و زیان عمومی به جوامع، ملت ها و افراد منجر می شود، نهی کرده است .در آغاز این بخش، آیات و احادیث دال بر تحریم ربا یا ظلم و غل و غش و تباهی در زمین را ذکر کردیم، الله متعال می فرماید :

﴿وَٱلَّذِينَ يُؤۡذُونَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ بِغَيۡرِ مَا ٱكۡتَسَبُواْ فَقَدِ ٱحۡتَمَلُواْ بُهۡتَٰنٗا وَإِثۡمٗا مُّبِينٗا ٥٨﴾[الأحزاب: 58]

"و کسانی که مردان و زنان مؤمن را بدون اینکه مرتکب(عمل زشتی)شده باشند، آزار می دهند، قطعاً بهتان و گناه آشکاری را به دوش کشیده اند"[الأحزاب: 58]

و الله متعال می فرماید :

﴿مَّنۡ عَمِلَ صَٰلِحٗا فَلِنَفۡسِهِۦۖ وَمَنۡ أَسَآءَ فَعَلَيۡهَاۗ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّٰمٖ لِّلۡعَبِيدِ ٤٦﴾[فصلت: 46]

"هر کس عمل شایسته ای انجام دهد، پس به سود خودش است، و هر کس عمل بدی انجام دهد، پس به زیان خودش است، و پروردگار تو هرگز به بندگان(خویش)ستم نمی کند"[فصلت: 46]

و در سنت آمده است که" :رسول الله - صلی الله علیه و سلم - به زیان نرساندن، و زیان ندیدن قضاوت نمودند ."ابو داود آن را روایت کرده است .و رسول الله - صلی الله

علیه و سلم - می فرماید" :هر کس به الله و روز قیامت ایمان دارد به همسایه اش آزار نرساند، و کسی که به الله و روز قیامت ایمان دارد مهمانش را گرامی بدارد، و هر کس به الله و روز قیامت ایمان دارد یا خیر بگوید و یا ساکت باشد"، و در روایت دیگری آمده : "پس به همسایه اش نیکی ورزد ."امام مسلم آن را روایت کرده است، .(47) و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید" :زنی به سبب گربه ای که آن را حبس کرده بود تا اینکه آن گربه مُرده بود، بسبب این کارش وارد جهنم شد، زیرا(این زن)نه به آن گربه آب و غذا داده بود، و نا اینکه آن را رها کرده بود تا از خس و خاشاک زمین بخورد، بلکه آن را حبس کرده بود ."امام بخاری آن را روایت کرده است، .(3482) این دربارهٔ کسی است که به گربه ای آزار رسانده است، پس وضعیت کسی که آزارش به مردم رسیده، چگونه باشد؟، ابن عمر روایت کرده است که گفت :رسول الله - صلی الله علیه و سلم - به بالای منبر رفتند، و با صدایی بلند ندا دادند، و فرمودند" :ای گروه کسانی که با زبان ایمان آورده اند و ایمان به قلبشان نرسیده، مسلمانان را آزار نرسانید، و به آنان طعنه نزنید، و دنبال امور پوشیدهٔ آنان نباشد که هر کس پی گیر امور پوشیدهٔ برادرش باشد، الله نیز پی گیر امور پوشیدهٔ او خواهد بود، و کسی که الله پی گیر امور پوشیدهٔ او باشد، رسوایش خواهد کرد حتی اگر در درون خانه اش باشد"، راوی می گوید :ابن عمر روزی به کعبه نگریست، و گفت" :چه بزرگ هستی و چه حرمت تو بزرگ است، اما مؤمن نزد الله حرمتی بزرگتر از تو دارد ."امام ترمذی با شماره (2032) و ابن حبان با شماره (5763) آن را روایت کرده اند .و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید" :هر کس به الله و روز قیامت ایمان دارد، به همسایه اش آزار نرساند، و هر کس به الله و روز قیامت ایمان دارد، مهمانش را گرامی بدارد، و هر کس به الله و روز قیامت ایمان دارد یا خیر بگوید و یا ساکت باشد ."امام بخاری آن را روایت کرده است، .(6018)و ابوهریره - رضی الله عنه - از پیامبر - صلی الله علیه و سلم - روایت کرده است که فرمود" :آیا می دانید تهیدست کیست؟ گفتند :تهیدست نزد ما کسی است که نه درهمی دارد و نه کالایی، فرمود :تهیدست در امت من کسی است که در روز قیامت با (توشه ی)روزه و نماز و زکات می آید در حالی که به ناموس این دشنام داده و به دیگری تهمت زده و مال این را خورده، پس در جایش نشانده می شود و این از حسناتش بر می دارد و آن یکی از حسناتش بر می دارد، پس هرگاه حسناتش پیش از تمام شدن گناهانش به پایان برسد از گناهان آنان برداشته می شود و بر(گردن)او انداخته می شود، سپس در آتش افکنده می شود ."امام مسلم با شماره (2581) و امام ترمذی با شماره (2418) و امام احمد با شماره (8029) آن را روایت کرده اند، و این لفظ امام احمد است.

و رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید" :شاخه ی درختی در مسیری قرار داشت که مردم را اذیت می کرد، پس مردمی آن را از سر راه برداشت و(به همین سبب) وارد بهشت شد ."امام بخاری با شماره (652) به همین معنا و امام مسلم با شماره (1914)همانند آن، و امام ابن ماجه با شماره (3682) و امام احمد با شماره (10432)آن را روایت کرده اند، و لفظ حدیث از این امام ابن ماجه و امام احمد است . برداشتن اسباب آزار و اذیت مردم از سرراه باعث وارد شدن به بهشت می شود، پس کسی که به مردم آزار می رساند و زندگی شان را تباه می سازد، حالش چگونه باید باشد؟

37-اسلام آمده تا عقل را حفظ کند، و هر آنچه به تباهی عقل می انجامد، مانند :نوشیدن مست کننده ها، آن را حرام کرده، و منزلت عقل را بزرگداشته است، و آن را ملاک تکالیف شرعی قرار داده است، و آن را از زنجیرهای خرافات و بت پرستی رهانیده است، در اسلام هیچ اسرار یا احکامی نیست که مخصوص یک طبقهٔ خاص باشد، و همهٔ احکام و قوانین آن موافق عقل صحیح و بر مبنای عدالت و حکمت است.

اسلام آمده تا عقل را حفظ نماید، و منزلت آن را بالا ببرد، الله متعال می فرماید :

﴿... إِنَّ ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡبَصَرَ وَٱلۡفُؤَادَ كُلُّ أُوْلَـٰٓئِكَ كَانَ عَنۡهُ مَسۡـُٔولٗا ٣٦﴾[الإسراء: 36]

"همانا شنوایی، بینایی و قلب، همه آنها مورد پرسش واقع خواهند شد "[الإسراء: 36]

بنابراین بر انسان واجب است که از عقل خود محافظت کند، از همین روی اسلام مست کننده ها و مواد مخدر را حرام دانسته و در بخش شمارهٔ (34) از تحریم مست کننده ها یاد شد و ادلهٔ بسیاری از آیات قرآن کریم آورده شد که با این سخن الله متعال به پایان می رسد :

﴿... لَعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ ٢٤٢﴾[البقرة: 242]

"شاید شما خرد ورزید"[البقرة: 242]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَمَا ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَآ إِلَّا لَعِبٞ وَلَهۡوٞۖ وَلَلدَّارُ ٱلۡأٓخِرَةُ خَيۡرٞ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَۚ أَفَلَا تَعۡقِلُونَ ٣٢﴾[الأنعام: 32]

"و زندگی دنیا چیزی جز بازیچه و سرگرمی نیست، و قطعاً سرای آخرت برای کسانی که پرهیزگارند بهتر است، آیا نمی اندیشید؟"[الأنعام: 32]

و الله متعال می فرماید :

﴿إِنَّآ أَنزَلۡنَٰهُ قُرۡءَٰنًا عَرَبِيّٗا لَّعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ ٢﴾[يوسف: 2]

"همانا ما قرآن را(به زبان)عربی نازل کردیم، شاید شما بیندیشید"[یوسف: 2]

الله متعال بیان نموده که تنها خردمندان و صاحبان عقل از هدایت و حکمت بهره می برند، الله متعال می فرماید :

﴿يُؤۡتِي ٱلۡحِكۡمَةَ مَن يَشَآءُۚ وَمَن يُؤۡتَ ٱلۡحِكۡمَةَ فَقَدۡ أُوتِيَ خَيۡرٗا كَثِيرٗاۗ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّآ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ ٢٦٩﴾[البقرة: 269]

"(الله)به هر کسی که بخواهد حکمت می دهد و بی تردید، به هر کسی که حکمت داده باشد، خیر فراوانی بخشیده است، و به جز خردمندان پند نمی گیرند" [البقرة: 269]

از همین روی اسلام عقل را معیار تکلیف قرار داده است، رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید" :تکالیف شرعی از سه کس برداشته شده اند :از انسان خوابیده تا آنکه بیدار شود، و از کودک تا آنکه به سن بلوغ برسد، و از دیوانه تا آنکه عاقل شود ." امام بخاری آن را به صورت معلق اما با عبارت جزم قبل از ذکر حدیث (5269) همانند این عبارت ها آورده است، و امام ابوداود آن را با شماره (4402) به صورت متصل روایت کرده، و این لفظ اوست، و امام ترمذی با شماره (1432) و نسائی در سنن کبری با شماره(7346) ، و امام احمد با شماره (956) با اختلافی اندک، و ابن ماجه با شماره (2042) و به صورت مختصر، آن را روایت کرده اند .و او را از

زنجیرهای خرافات و بت پرستی آزاد کرده است، الله متعال دربارۀ حال امت هایی که به خرافات خود چنگ می زنند و حقی را که از سوی الله آمده رد می کنند، می فرماید

﴿وَكَذَٰلِكَ مَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ فِي قَرۡيَةٖ مِّن نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتۡرَفُوهَآ إِنَّا وَجَدۡنَآ ءَابَآءَنَا عَلَىٰٓ أُمَّةٖ وَإِنَّا عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِم مُّقۡتَدُونَ ٢٣﴾[الزخرف: 23]

"و اینگونه در هیچ(شهر و)روستایی پیش از تو هشدار دهنده ای نفرستادیم، مگر اینکه مفسدان خوشگزاران آنها، گفتند :ما نیاکان خود را بر آیینی یافته ایم، و بی گمان ما به میراث(بجامانده)آنان پایبند هستیم"[الزخرف: 23]

و الله تعالی در بیان حال ابراهیم خلیل - **علیه السلام** - آورده که ایشان خطاب به قومشان فرمود :

﴿إِذۡ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوۡمِهِۦ مَا هَٰذِهِ ٱلتَّمَاثِيلُ ٱلَّتِيٓ أَنتُمۡ لَهَا عَٰكِفُونَ ٥٢ قَالُواْ وَجَدۡنَآ ءَابَآءَنَا لَهَا عَٰبِدِينَ ٥٣﴾[الأنبياء: 52-53]

"این مجسمه ها چه چیزی هستند که شما برای(پرستش)آنها(در کنارشان) اعتکاف کرده اید؟ (52) !گفتند: ما پدران خود را پرستش کنندگان آنها یافته ایم"[الأنبياء: 52-53]

پس اسلام آمد و مردم را به ترک پرستش بت ها و رها کردن خرافات موروثی از پدران و اجدادان فرا خواند، و به پیروی از راه پیامبران - **علیهم السلام** - دعوت نمود.

و در اسلام اسرار و احکامی نیست که مخصوص طبقه ای خاص باشد .از علی بن ابی طالب - رضی الله عنه - که پسر عموی پیامبر - **صلی الله علیه و سلم** - و داماد ایشان بود، پرسیدند :آیا رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - چیز خاصی را برای شما قرار داد؟ فرمود :رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - برای ما چیز خاصی را قرار نداده اند که آن را به همۀ مردم نگفته باشند، مگر آنچه که در غلاف این شمشیرم است، سپس صحیفه ای را بیرون آورد که در آن نوشته بود :الله لعنت کند کسی که برای غیر الله قربانی کند، و الله لعنت کند کسی که نشانه ها(و حد و مرزهای)زمین را بدزدد(و تغییر دهد تا زمین مردم را تصاحب کند)و الله لعنت کند کسی که پدرش را لعن کند، و الله لعنت کسی که جنایتکاری را پناه دهد ."امام مسلم آن را روایت کرده است، .(1978) همۀ

احکام اسلام و تشریعات آن موافق با عقل سالم هستند، و بر اساس مقتضای عدل و حکمت بنا نهاده شده اند.

38-و در همهٔ ادیان باطل، وقتی پیروانانشان نتوانند تناقض موجود در این ادیان را درک کنند و از فهم امور خلاف عقل موجود در تعالیم آن ادیان ناتوان بمانند، بزرگانشان این توهم را در بین آنان ایجاد کرده اند که دین فراتر از عقل است و عقل نمی تواند دین را درک کند، در حالی که اسلام، دین را همانند نوری می داند که راه را برای عقل روشن می سازد، اما اصحاب ادیان باطل از انسان می خواهند که عقل خود را کنار گذاشته و پیرو آنان شوند، در حالی که اسلام از انسان می خواهد که عقل خود را بیدار کند و به کار اندازد تا حقیقت امور را چنان که هست بشناسد.

و در همهٔ ادیان باطل، وقتی پیروانانشان نتوانند تناقض موجود در این ادیان را درک کنند و از فهم امور خلاف عقل موجود در تعالیم آن ادیان ناتوان بمانند، بزرگانشان این توهم را در بین آنان ایجاد کرده اند که دین فراتر از عقل است و عقل نمی تواند دین را درک کند، در حالی که اسلام، دین را همانند نوری می داند که راه را برای عقل روشن می سازد، اما اصحاب ادیان باطل از انسان می خواهند که عقل خود را کنار گذاشته و پیرو آنان شوند، در حالی که اسلام از انسان می خواهد که عقل خود را بیدار کند و به کار اندازد تا حقیقت امور را چنان که هست بشناسد، الله متعال می فرماید :

﴿وَكَذَٰلِكَ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ رُوحٗا مِّنۡ أَمۡرِنَاۚ مَا كُنتَ تَدۡرِي مَا ٱلۡكِتَٰبُ وَلَا ٱلۡإِيمَٰنُ وَلَٰكِن جَعَلۡنَٰهُ نُورٗا نَّهۡدِي بِهِۦ مَن نَّشَآءُ مِنۡ عِبَادِنَاۚ وَإِنَّكَ لَتَهۡدِيٓ إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ ٥٢﴾[الشوری: 52]

"و اینگونه بر تو(ای پیامبر)روحی(که قرآن کریم است)را به فرمان خود وحی کردیم، تو(پیش از این)نمی دانستی که کتاب و ایمان چیست، ولی ما آن را نوری قرار دادیم،(تا)با آن هر کس از بندگانمان را که بخواهیم، هدایت کنیم، و همانا تو(ای پیامبر انسان ها را)به سوی راه راست هدایت می کنی"[الشوری: 52]

وحی الهی شامل دلایل و براهین کافی می باشد که عقل های سالم را به سوی دلایلی راهنمایی می کند که شوق شناخت و ایمان به آن را دارد، الله متعال می فرماید :

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ قَدۡ جَآءَكُم بُرۡهَٰنٞ مِّن رَّبِّكُمۡ وَأَنزَلۡنَآ إِلَيۡكُمۡ نُورٗا مُّبِينٗا ١٧٤﴾[النساء: 174]

"ای مردم !همانا دلیل و برهانی از جانب پروردگارتان برای شما آمده، و نوری آشکار را به سوی شما نازل کردیم"[النساء: 174]

الله سبحانه و تعالی برای انسان ها خواهان این است که در نور هدایت و علم و حقیقت زندگی کنند، اما شیاطین و طواغیت می خواهند که انسان در تاریکی های کفر و جهل و گمراهی باقی بمانند، الله متعال می فرماید :

﴿ٱللَّهُ وَلِيُّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ يُخۡرِجُهُم مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِۖ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ أَوۡلِيَآؤُهُمُ ٱلطَّٰغُوتُ يُخۡرِجُونَهُم مِّنَ ٱلنُّورِ إِلَى ٱلظُّلُمَٰتِۗ... ٢٥٧﴾[البقرة: 257]

"الله دوستدار کسانی است که ایمان آورده اند، آنان را از تاریکی های(کفر و شرک)بیرون می آورد و به سوی نور(ایمان)هدایت می کند، و کسانی که کافر شده اند، دوستدارانشان طاغوت هستند(که)آنان را از نور(ایمان)به سوی تاریکی های (کفر و شرک)بیرون می برند"[البقرة: 257]

39-اسلام، علم صحیح را گرامی می دارد، و به پژوهش علمی خالی از هرگونه هوای نفس تشویق می کند، و به دیدن و اندیشیدن در درون خود و جهان پیرامونمان فرا می خواند، و نتایج علمی صحیح با اسلام تعارضی ندارد.

اسلام، علم صحیح را پاس می دارد، الله متعال می فرماید :

﴿... يَرۡفَعِ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ دَرَجَٰتٖۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ ١١﴾[المجادلة: 11]

"الله(مقام و منزلت)کسانی از شما را که ایمان آورده اند و کسانی که به آنان علم ارزانی شده است را(بر حسب)درجات بالا می برد، و الله به آنچه که انجام می دهید، آگاه است"[المجادلة: 11]

الله متعال شهادت علما را در کنار شهادت خود و شهادت ملائکه اش برای بزرگترین شهادت، قرارداده است، الله متعال می فرماید :

﴿شَهِدَ ٱللَّهُ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ وَأُوْلُواْ ٱلۡعِلۡمِ قَآئِمَۢا بِٱلۡقِسۡطِۚ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ١٨﴾[آل عمران: 18]

"الله گواهی داده که معبودی(بحق)جز او نیست، و فرشتگان و صاحبان دانش،(نیز بر این مطلب گواهی می دهند)در حالی که(الله در جهان هستی)قیام به عدالت دارد، معبودی(بحق)جز او نیست،(و او)توانمند حکیم است"[آل عمران: 18]

و این نشان دهندۀ جایگاه والای علما و دانشمندان در اسلام است، و الله متعال پیامبرش را به طلب افزایش هیچ چیز امر نکرده، مگر برای علم، الله متعال می فرماید:

﴿... وَقُل رَّبِّ زِدۡنِي عِلۡمٗا ١١٤﴾[طه: 114]

"و(ای پیامبر)بگو پروردگارا !به علم من بیفزا"[طه: 114]

و رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید" :هر کس راهی را دنبال کند که در آن علمی باشد، الله برایش راهی را به سوی بهشت هموار می سازد، و ملائکه برای خشنودی از طالب علم بال هایشان را بر روی او می گشایند، و برای طالب علم همهٔ کسانی که در آسمان و زمین هستند، حتی ماهی ها در آب، آمرزش می طلبند، و همانا برتری عالم بر عابد، مانند برتری ماه بر سایر ستارگان است، علما وارثان پیامبرانند و پیامبران دینار و درهمی به ارث نگذاشته اند؛ بلکه علم را به ارث گذاشته اند، پس هر کسی آن را فراگیرد با قسمت و نصیب سعادتمندانه ای آن را فراگرفته است ."امام ابوداود آن را با شماره (3641) و امام ترمذی با شماره (2682) و امام ابن ماجه با شماره (223)و امام احمد با شماره(21715) ، این حدیث را روایت کرده اند، و این لفظ با روایت امام ابن ماجه ذکر شده است.

و اسلام همچنین به پژوهش علمی بدور از هوای نفس تشویق می کند، و به بررسی و اندیشه در خود و در جهان پیرامون فرا می خواند، الله متعال می فرماید :

﴿سَنُرِيهِمۡ ءَايَٰتِنَا فِي ٱلۡأٓفَاقِ وَفِيٓ أَنفُسِهِمۡ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمۡ أَنَّهُ ٱلۡحَقُّۗ أَوَلَمۡ يَكۡفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدٌ ٥٣﴾[فصلت: 53]

"به زودی نشانه های خود را در آفاق(هستی)و در(وجود)خودشان به آنان نشان خواهیم داد تا برایشان روشن شود که قرآن حق است، آیا کافی نیست که پروردگارت بر هر چیزی گواه است؟" [فصلت: 53]

و الله متعال می فرماید :

﴿أَوَلَمۡ يَنظُرُواْ فِي مَلَكُوتِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا خَلَقَ ٱللَّهُ مِن شَيۡءٖ وَأَنۡ عَسَىٰٓ أَن يَكُونَ قَدِ ٱقۡتَرَبَ أَجَلُهُمۡۖ فَبِأَيِّ حَدِيثِۭ بَعۡدَهُۥ يُؤۡمِنُونَ ١٨٥﴾[الأعراف: 185]

"آیا در مُلک(گسترده، عظیم و شگفت انگیز)آسمان ها و زمین و آنچه را که الله آفریده، نمی نگرند؟ و(آیا فکر نمی کنند)شاید اجلشان نزدیک شده باشد؟ پس بعد از این(قرآن)به کدام سخن ایمان می آورند؟"[الأعراف: 185]

و الله متعال می فرماید :

﴿أَوَلَمۡ يَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَيَنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ كَانُوٓاْ أَشَدَّ مِنۡهُمۡ قُوَّةٗ وَأَثَارُواْ ٱلۡأَرۡضَ وَعَمَرُوهَآ أَكۡثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَآءَتۡهُمۡ رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِۖ فَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظۡلِمَهُمۡ وَلَٰكِن كَانُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ يَظۡلِمُونَ ٩﴾[الروم: 9]

"آیا در زمین گردش نکردند، تا بنگرند عاقبت کسانی که پیش از آنان بودند، چگونه بوده است؟(!آنان)نیرمندتر از اینان بودند، و در زمین دگرگونی به وجود آوردند، و آن را بیشتر از آنچه(اینان)آبادش کرده اند، آباد کردند، و پیامبرانشان با دلایل روشن به سوی آنها آمدند، پس الله بر آن نبود که بر آنان ستم کند، و لیکن(آنان)به خودشان ستم می کردند"[الروم: 9]

نتایج تحقیقات علمی صحیح در علوم تجربی با اسلام تعارضی ندارد، و در اینجا تنها یک مثال ذکر می کنیم که قرآن دربارهٔ آن بیش از هزار و چهار صد سال پیش جزئیات دقیقی را ارائه داده است، چیزی که علم جدید اخیراً به آن پی برده است، و آن آفرینش جنین در شکم مادر است، الله متعال می فرماید :

﴿وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ مِن سُلَٰلَةٖ مِّن طِينٖ ١٢ ثُمَّ جَعَلۡنَٰهُ نُطۡفَةٗ فِي قَرَارٖ مَّكِينٖ ١٣ ثُمَّ خَلَقۡنَا ٱلنُّطۡفَةَ عَلَقَةٗ فَخَلَقۡنَا ٱلۡعَلَقَةَ مُضۡغَةٗ فَخَلَقۡنَا ٱلۡمُضۡغَةَ عِظَٰمٗا فَكَسَوۡنَا ٱلۡعِظَٰمَ لَحۡمٗا ثُمَّ أَنشَأۡنَٰهُ خَلۡقًا ءَاخَرَۚ فَتَبَارَكَ ٱللَّهُ أَحۡسَنُ ٱلۡخَٰلِقِينَ ١٤﴾[المؤمنون: 12-14]

"و قطعاً، انسان را از چکیده ای از گِل آفریدیم (12) سپس او را بصورت نطفه ای در قرارگاهی استوار(رحِم)قرار دادیم (13) سپس نطفه را(بصورت)خون بسته درآوردیم، و آنگاه خونِ بسته را(بصورت)پاره گوشتی درآوردیم، سپس پاره گوشت را(بصورت)استخوان درآوردیم، و آنگاه بر استخوان ها گوشت پوشاندیم، سپس آن

(جنین)را آفرینش دیگری بخشیدیم،(پر برکت و)بزرگوار است پروردگاری که نیکوترین آفریننده است (14) "[المؤمنون: 12-14]

40-الله عملی را نمی پذیرد، و در آخرت برای آن پاداشی در نظر نمی گیرد مگر از کسی که به الله ایمان آورد و از او اطاعت کند، و همهٔ پیامبرانش - علیهم الصلاة والسلام - را راستگو بشمارد، الله هیچ عبادتی را نمی پذیرد مگر آن عبادتی که الله آن را مشروع کرده است، با این حال چگونه انسان می تواند به الله کفر ورزد، سپس از او انتظار پاداش داشته باشد؟ الله ایمان هیچ یک از مردم را نمی پذیرد مگر آنکه به همهٔ پیامبران ایمان آورند و به رسالت محمد - صلی الله علیه و سلم - ایمان آورند.

الله متعال عمل انسان را نمی پذیرد و برای آن در آخرت پاداشی در نظر نمی گیرد مگر از سوی کسی که به الله ایمان آورد و از او اطاعت کند، و پیامبرانش - علیهم السلام - را تصدیق کند، الله متعال می فرماید :

﴿مَّن كَانَ يُرِيدُ ٱلۡعَاجِلَةَ عَجَّلۡنَا لَهُۥ فِيهَا مَا نَشَآءُ لِمَن نُّرِيدُ ثُمَّ جَعَلۡنَا لَهُۥ جَهَنَّمَ يَصۡلَىٰهَا مَذۡمُومٗا مَّدۡحُورٗا ١٨ وَمَنۡ أَرَادَ ٱلۡأٓخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعۡيَهَا وَهُوَ مُؤۡمِنٞ فَأُوْلَٰٓئِكَ كَانَ سَعۡيُهُم مَّشۡكُورٗا ١٩﴾[الإسراء: 18-19]

"هر کس خواهان(دنیای)زودگذر است، آن را برای کسی که بخواهیم در این دنیا برایش فراهم می آوریم، سپس(در روز قیامت)دوزخ را نصیبش می کنیم که در آنجا خوار و رانده شده، وارد می گردد (18) و هر کس(زندگی)آخرت را بخواهد و برای (رسیدن به)آن با جدیّت بکوشد و مؤمن باشد، اینان کسانی هستند که از تلاششان قدردانی خواهد شد" [الإسراء: 18-19]

و الله متعال می فرماید :

﴿فَمَن يَعۡمَلۡ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَهُوَ مُؤۡمِنٞ فَلَا كُفۡرَانَ لِسَعۡيِهِۦ وَإِنَّا لَهُۥ كَٰتِبُونَ٩٤﴾[الأنبياء: 94]

"هر کس کارهای شایسته انجام دهد و مؤمن باشد، در برابر کوشش او ناسپاسی نخواهد شد، و ما(اعمالش)را برایش می نویسیم"[الأنبياء: 94]

و الله متعال عبادتی را نمی پذیرد مگر آن که خود آن را مشروع کرده باشد، الله متعال می فرماید :

﴿... فَمَن كَانَ يَرۡجُواْ لِقَآءَ رَبِّهِۦ فَلۡيَعۡمَلۡ عَمَلٗا صَٰلِحٗا وَلَا يُشۡرِكۡ بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦٓ أَحَدَۢا١١٠﴾[الكهف: 110]

"پس هر کس که امید به دیدار پروردگارش دارد؛ باید کاری شایسته انجام دهد، و کسی را در عبادت پروردگارش شریک نسازد"[الکهف: 110]

پس الله متعال بیان نموده که اعمال نیک نمی باشند مگر آنکه الله آن را مشروع کرده باشد، و انجامش دهنده اش در عملی که انجام داده برای الله مخلص بوده، و به او ایمان داشته باشد، و پیامبرانش را تصدیق کند، اما کسی که عملش اینگونه نباشد، الله متعال درباره او می فرماید :

﴿وَقَدِمۡنَآ إِلَىٰ مَا عَمِلُواْ مِنۡ عَمَلٖ فَجَعَلۡنَٰهُ هَبَآءٗ مَّنثُورًا٢٣﴾[الفرقان: 23]

"و ما به هرگونه عملی که انجام داده اند، می پردازیم، پس آن را(چون)غبار پراکنده(در هوا)قرار می دهیم"[الفرقان: 23]

و الله متعال می فرماید :

﴿وُجُوهٞ يَوۡمَئِذٍ خَٰشِعَةٌ٢ عَامِلَةٞ نَّاصِبَةٞ٣ تَصۡلَىٰ نَارًا حَامِيَةٗ٤﴾[الغاشية: 2-4]

"در آن روز، چهره هایی خوار و ذلیل خواهند بود (2) خسته و رنجور هستند (3) به آتشی بسیار داغ داخل خواهند شد" [الغاشية: 2-4]

این چهره ها از سختی تلاش و زحمت خسته اند، اما بدون هدایتی از سوی الله زحمت می کشیدند؛ بنابراین الله آتش را عاقبت آنان ساخته است؛ زیرا تلاش آنان در غیر چیزی بوده که الله مشروع نموده است، بلکه عباداتی باطل را از خود ساخته و از سران گمراهی که برایشان ادیانی باطل را ساخته و پرداخته اند، پیروی کرده اند؛ زیرا کار نیکی که نزد الله پذیرفته می شود همان چیزی است که موافق روش و رهنمون پیامبر - **صلی الله علیه و سلم** - باشد، چگونه ممکن است انسان به الله کفر ورزد، سپس از او انتظار پاداش داشته باشد؟!

الله متعال ایمان کسی را نمی پذیرد مگر آنکه به همهٔ پیامبران - **علیهم السلام** - ایمان آورده باشد، و به پیامبری محمد - **صلی الله علیه و سلم** - نیز ایمان آورده باشد، قبلاً در بخش شمارهٔ (20) به برخی از این ادله اشاره کردیم، الله متعال می فرماید :

﴿ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ مِن رَّبِّهِۦ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَۚ كُلٌّ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ لَا نُفَرِّقُ بَيۡنَ أَحَدٖ مِّن رُّسُلِهِۦۚ وَقَالُواْ سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَاۖ غُفۡرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيۡكَ ٱلۡمَصِيرُ ٢٨٥﴾[البقرة: 285]

"پیامبر به آنچه که از(سوی)پروردگارش بر او نازل شده ایمان آورده است، و مؤمنان(نیز)همگی به الله و فرشتگان و کتاب ها و پیامبرانش ایمان آورده اند،(و سخنشان این است که) :میان هیچ یک از پیامبرانش فرق نمی گذاریم(و به همه ایمان داریم),و گفتند :شنیدیم و اطاعت کردیم، پروردگارا، آمرزش تو را(خواهانیم)و بازگشت(تمام امور)به سوی توست" [البقرة: 285]

و الله متعال می فرماید :

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ ءَامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَٱلۡكِتَٰبِ ٱلَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَٱلۡكِتَٰبِ ٱلَّذِيٓ أَنزَلَ مِن قَبۡلُۚ وَمَن يَكۡفُرۡ بِٱللَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ فَقَدۡ ضَلَّ ضَلَٰلَۢا بَعِيدًا ١٣٦﴾[النساء: 136]

"ای کسانی که ایمان آورده اید، به الله و پیامبرش و کتابی که بر او نازل کرده است، و(به هر)کتابی که پیش از این فرستاده است ایمان بیاورید،(و بر آن پایدار باشید)و هر کس به الله و فرشتگان او و کتاب ها و پیامبرانش و روز قیامت کفر ورزد، بی تردید، در گمراهی دور و درازی افتاده است "[النساء: 136]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَإِذۡ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ لَمَآ ءَاتَيۡتُكُم مِّن كِتَٰبٖ وَحِكۡمَةٖ ثُمَّ جَآءَكُمۡ رَسُولٞ مُّصَدِّقٞ لِّمَا مَعَكُمۡ لَتُؤۡمِنُنَّ بِهِۦ وَلَتَنصُرُنَّهُۥۚ قَالَ ءَأَقۡرَرۡتُمۡ وَأَخَذۡتُمۡ عَلَىٰ ذَٰلِكُمۡ إِصۡرِيۖ قَالُوٓاْ أَقۡرَرۡنَاۚ قَالَ فَٱشۡهَدُواْ وَأَنَا۠ مَعَكُم مِّنَ ٱلشَّٰهِدِينَ ٨١﴾[آل عمران: 81]

"و(به یاد بیاورید)هنگامی را که الله، از پیامبران عهد و پیمان گرفت که هرگاه به شما کتاب و حکمت دادم، سپس پیامبری به سوی شما آمد که آنچه(از کتاب های آسمانی)همراه شماست را تصدیق کند، باید به او ایمان بیاورید و او را یاری رسانید، (آنگاه)فرمود:آیا اقرار کردید، و بر این امر عهد و پیمانم را پذیرفتید؟ گفتند :اقرار کردیم، فرمود :پس گواه باشید و من(نیز)با شما از جمله ی گواهان هستم"[آل عمران: 81]

41-هدف همۀ پیام های الهی این است که انسان را با پیوستن به دین حق به مقام و جایگاه والایی برساند، و بندۀ مخلص پروردگار جهانیان شود، و او را از بندگی انسان ها یا بندگی ماده یا بندگی خرافات برهاند، اسلام - چنانکه می بینی - به اشخاص قدسیت نمی دهد و آنان را بالاتر از جایگاهشان قرار نمی دهد، و از آنان معبودان و آلهه نمی سازد.

هدف همۀ پیام های الهی این است که انسان را با پیوستن به دین حق به مقام و جایگاه والایی برساند، و بندۀ مخلص پروردگار جهانیان شود، و او را از بندگی انسان ها یا بندگی ماده یا بندگی خرافات برهاند، رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید" :بندۀ دینار، درهم، جامه و لباس نابود باد، اگر به او ببخشند، خشنود می شود و اگر نبخشند ناراضی می شود ."امام بخاری آن را روایت کرده است، .(6435) انسان متعادل تنها در برابر الله سر فرو می آورد و مال و ثروت یا جاه و منصب و قبیله او را به بردگی خود نمی کشاند، این داستان برای خواننده آشکار خواهد کرد که مردم پیش از پیامبری محمد - صلی الله علیه و سلم - چگونه بودند و پس از آنچه شدند:

هنگامی که مسلمانانِ نخست به حبشه هجرت کردند، پادشاه وقت حبشه - نجاشی - به آنان گفت" :این چه دینی است که قوم خود را بخاطرش رها کردید، و وارد دین من و ملت های دیگری نشده اید؟ ."جعفر بن ابی طالب - رضی الله عنه - در پاسخش گفت" :ای پادشاه، ما قومی بودیم از اهل جاهلیت که بت ها را می پرستیدیم و مردار می خوردیم و مرتکب فحشا می شدیم و پیوند خویشاوندی را قطع می کردیم، و در حق همسایه بدرفتاری می کردیم و قوی ما حق ضعیف را می خورد، ما بر همین حال بودیم تا آنکه الله پیامبری را به سوی ما فرستاد که نَسَب و راستگویی و امانت و پاکدامنی او را می شناسیم، پس ما را به سوی الله فرا خواند که تنها او را عبادت کنیم و آنچه را ما و

پدرانمان از سنگ و بت بغیر الله می پرستیدیم، رهاکنیم و ما را به راستگویی و ادای امانت و صلهٔ رحم و نیکی با همسایگان و دست کشیدن از حرام و خونریزی مردم دستور داد، و از فحشا و سخن ناحق و خوردن مال یتیم و تهمت زدن به زنان پاکدامن نهی کرد، و دستور داد که تنها الله را بپرستیم و چیزی را با او شریک نسازیم، و دستور داد تا نماز، زکات و روزه را اداء کنیم"، راوی می گوید :سپس امور اسلام را برشمرد،" پس او را راستگو شمردیم و به او ایمان آوردیم و پیرو آنچه آورده است شدیم، و الله را به تنهایی عبادت کردیم و چیزی را با او شریک نساختیم، و آنچه را بر ما حرام ساخته بود حرام دانستیم، و آنچه را حلال کرده بود، حلال شمردیم ."...امام احمد آن را با شماره (1740)با اندکی اختلاف روایت کرده، و ابونعیم نیز در" حلية الأولياء 115 /1 "به شکل مختصر آن را آورده است .بنابراین، اسلام چنانکه می بینید اشخاص را مقدس نمی شمارد، و آنان را از منزلتشان بالاتر نبرده و از آنها معبودها و آلهه نمی سازد

الله متعال می فرماید :.

﴿قُلۡ يَـٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ تَعَالَوۡاْ إِلَىٰ كَلِمَةٖ سَوَآءِۭ بَيۡنَنَا وَبَيۡنَكُمۡ أَلَّا نَعۡبُدَ إِلَّا ٱللَّهَ وَلَا نُشۡرِكَ بِهِۦ شَيۡـٔٗا وَلَا يَتَّخِذَ بَعۡضُنَا بَعۡضًا أَرۡبَابٗا مِّن دُونِ ٱللَّهِۚ فَإِن تَوَلَّوۡاْ فَقُولُواْ ٱشۡهَدُواْ بِأَنَّا مُسۡلِمُونَ ٦٤﴾[آل عمران: 64]

"بگو :ای اهل کتاب بیایید به سوی سخنی که میان ما و شما یکسان است که جز الله را نپرستیم، و چیزی را شریک او نسازیم، و بعضی از ما بعضی دیگر را به جای الله به معبودی نگیرد، پس اگر(از این دعوت)روی گرداندند، بگویید :گواه باشید که ما مسلمانیم"[آل عمران: 64]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَلَا يَأۡمُرَكُمۡ أَن تَتَّخِذُواْ ٱلۡمَلَـٰٓئِكَةَ وَٱلنَّبِيِّـۧنَ أَرۡبَابًاۗ أَيَأۡمُرُكُم بِٱلۡكُفۡرِ بَعۡدَ إِذۡ أَنتُم مُّسۡلِمُونَ ٨٠﴾[آل عمران: 80]

"و(الله)به شما دستور نمی دهد که فرشتگان و پیامبران را به معبودی بگیرید، آیا شما را پس از آنکه مسلمان شدید، دستور به کفر ورزیدن می دهد؟ "[آل عمران: 80]

و رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید" :در ستودن من مبالغه نکنید همانطور که نصارا در ستودن پسر مریم مبالغه کردند، من به تأکید بندۀ الله هستم، پس به من بگویید :بنده الله و رسول الله ."امام بخاری آن را روایت کرده است،.(3445)

42-الله متعال توبه کردن را در اسلام مشروع کرده است، و توبه کردن یعنی :بازگشت انسان به سوی پروردگار ش و ترک گناه است، و اسلام آوردن باعث پاک شدن همۀ گناهان گذشته می شود، و توبه کردن نیز باعث پاک شدن گناهان گذشته می شود، بنابراین(در اسلام)نیازی به اعتراف کردن به گناهان در برابر انسان دیگری نیست.

الله متعال توبه کردن را در اسلام مشروع کرده است، و توبه کردن یعنی :بازگشت انسان به سوی پروردگار ش و ترک گناه است، الله متعال می فرماید :

﴿...وَتُوبُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ٣١﴾[النور: 31]

"و همگی ای مؤمنان به سوی الله توبه کنید، شاید رستگار شوید"[النور: 31]

.و الله متعال می فرماید :

﴿أَلَمۡ يَعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ هُوَ يَقۡبَلُ ٱلتَّوۡبَةَ عَنۡ عِبَادِهِۦ وَيَأۡخُذُ ٱلصَّدَقَٰتِ وَأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ ١٠٤﴾[التوبة: 104]

"آیا نمی دانند که الله است که توبه را از بندگانش می پذیرد، و صدقات را می ستاند، و بی تردید، الله است که توبه پذیر مهربان است"[التوبة: 104]

و الله متعال می فرماید :

﴿وَهُوَ ٱلَّذِي يَقۡبَلُ ٱلتَّوۡبَةَ عَنۡ عِبَادِهِۦ وَيَعۡفُواْ عَنِ ٱلسَّيِّـَٔاتِ وَيَعۡلَمُ مَا تَفۡعَلُونَ۝٢٥﴾[الشوری: 25]

"اوست که توبه ی بندگانش را می پذیرد، و بدی هایشان را می آمرزد، و از آنچه که انجام می دهید، آگاه است" [الشوری: 25]

و رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - می فرماید" :الله از توبۀ بندۀ مؤمنش بیشتر از مردی شاد می شود که تنها در سرزمینی خشک و خطرناک به همراه شترش باشد که بر روی آن آب و غذایش را حمل می کند، پس(از روی خستگی)بخوابد، و در حالی بیدار شود که شترش و توشه اش، ناپدید شده باشند، پس به جستجوی آنها بپردازد تا جایی که تشنگی بر او غلبه کند، سپس(با خود)بگوید :به سوی مکان اول برمی گردم و(در آنجا) می خوابم تا بمیرم، پس(از بازگشتن)سرش را بر روی بازویش می گذارد و منتظر مرگ می شود، پس از بیدار شدن شتر و بارش که آب و غذایش بر روی آن بود را در نزد خود می یابد، الله از توبه کردن بندۀ مؤمنش، بیشتر از این مرد شاد می شود که شتر و توشه اش را یافته است ."امام مسلم آن را روایت کرده است،.(2744)

و اسلام آوردن باعث پاک شدن همۀ گناهان گذشته می شود، و توبه کردن نیز باعث پاک شدن گناهان گذشته می شود، الله متعال می فرماید :

﴿قُل لِّلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ إِن يَنتَهُواْ يُغۡفَرۡ لَهُم مَّا قَدۡ سَلَفَ وَإِن يَعُودُواْ فَقَدۡ مَضَتۡ سُنَّتُ ٱلۡأَوَّلِينَ۝٣٨﴾[الأنفال: 38]

"(ای پیامبر)به کسانی که کافر شده اند، بگو :اگر(از کفرورزیدن و دشمنی کردن) دست بر دارند،(گناهان)گذشته آنان آمرزیده می شود، و اگر(به گناهان و دشمنی ورزیدن)بازگردند، پس بی گمان سنت(اللهی دربارۀ دشمنان)پیشین جاری شده است (و آنان نابود شدند) "[الأنفال: 38]

الله متعال نصرانیان را به توبه فرا خوانده، و فرموده است :

﴿أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى ٱللَّهِ وَيَسۡتَغۡفِرُونَهُۥۚ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ۝٧٤﴾[المائدة: 74]

"آیا به سوی الله بازنمی گردند، و از او طلب آمرزش نمی کنند؟ و الله آمرزندۀ مهربان است"[المائدة: 74]

همچنین الله همۀ گناهکاران را به توبه تشویق کرده، و فرموده است :

﴿۞ قُلۡ يَٰعِبَادِيَ ٱلَّذِينَ أَسۡرَفُواْ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمۡ لَا تَقۡنَطُواْ مِن رَّحۡمَةِ ٱللَّهِۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَغۡفِرُ ٱلذُّنُوبَ جَمِيعًاۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ٥٣﴾[الزمر: 53]

"(ای پیامبر)بگو :ای بندگان من که بر خود اسراف(و ستم)کرده اید !از رحمت الله ناامید نشوید، همانا الله همه گناهان را می بخشد، همانا او بسیار آمرزنده ی مهربان است"[الزمر: 53]

هنگامی که عمرو بن عاص خواست مسلمان شود، ترسید گناهانی را که پیش از اسلام انجام داده، بخشیده نشوند، وی این رویداد را این گونه روایت می کند" :هنگامی که الله - عزوجل - اسلام را در دلم انداخت، به نزد پیامبر - **صلی الله علیه و سلم** - آمدم تا با او بیعت کنم، ایشان دستشان را به سوی من گشودند، پس گفتم :ای رسول الله با تو بیعت نمی کنم تا اینکه گناهان گذشتۀ مرا بیامرزی، پس رسول الله - **صلی الله علیه و سلم** - فرمودند :ای عمرو، آیا نمی دانی که هجرت کردن همه ی گناهان قبل از آن را پاک می کند؟ ای عمرو، آیا نمی دانی که اسلام آوردن همۀ گناهان پیش از خود را پاک می کند؟ ". امام مسلم این حدیث را مفصل تر همانند این روایت به شماره (121) روایت کرده است، و امام احمد با شماره (17827) آن را روایت کرده که این لفظ او می باشد.

43-در اسلام رابطه ی بین انسان و الله متعال بصورت مستقیم است، بنابراین نیازی به این نداری که کسی میان تو و الله واسطه شود، پس اسلام از اینکه انسان ها تبدیل به آلهه شوند یا در ربوبیت و الوهیت الله متعال شریک او شوند، جلوگیری می کند.

در اسلام رابطه ی بین انسان و الله متعال بصورت مستقیم است، بنابراین نیازی به این نداری که کسی میان تو و الله واسطه شود، چنانکه در بخش (36) یادآور آن شدیم، الله متعال همهٔ مردم را به سوی توبه و بازگشتن به سوی خود فرا خوانده است، و همین طور مردم را از این نهی کرده که پیامبران یا ملائکه را به عنوان واسطه ای میان او و بندگانش قرار دهند، الله متعال می فرماید :

﴿وَلَا يَأۡمُرَكُمۡ أَن تَتَّخِذُواْ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةَ وَٱلنَّبِيِّـۧنَ أَرۡبَابًاۗ أَيَأۡمُرُكُم بِٱلۡكُفۡرِ بَعۡدَ إِذۡ أَنتُم مُّسۡلِمُونَ ٨٠﴾[آل عمران: 80]

"و(الله)به شما دستور نمی دهد که فرشتگان و پیامبران را به معبودی بگیرید، آیا شما را پس از آنکه مسلمان شدید، دستور به کفر ورزیدن می دهد؟ "[آل عمران: 80]

بنابراین اسلام - چنانکه می بینی - از این ممانعت به عمل می آورد که انسان ها همانند آلهه ها قرار گیرند یا در ربوبیت و الوهیت، شریک الله شوند، و الله متعال دربارهٔ نصرانیان می فرماید :

﴿ٱتَّخَذُوٓاْ أَحۡبَارَهُمۡ وَرُهۡبَٰنَهُمۡ أَرۡبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَٱلۡمَسِيحَ ٱبۡنَ مَرۡيَمَ وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُوٓاْ إِلَٰهًا وَٰحِدًاۖ لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۚ سُبۡحَٰنَهُۥ عَمَّا يُشۡرِكُونَ ٣١﴾[التوبة: 31]

"(آنان)دانشمندان و راهبان خویش، و(همچنین)مسیح پسر مریم را معبودهایی بجای الله گرفتند، در حالی که دستور نداشتند جز الله یکتا را پرستش کنند که هیچ معبودی(به حق)جز او نیست، او پاک ومنزه است از آنچه شریک او قرار می دهند " [التوبة: 31]

الله بر کافرانی که میان آنان و الله متعال واسطه هایی قرار می دهند، انکار می نماید، و فرموده است :

﴿أَلَا لِلَّهِ ٱلدِّينُ ٱلۡخَالِصُۚ وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَ مَا نَعۡبُدُهُمۡ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَآ إِلَى ٱللَّهِ زُلۡفَىٰٓ إِنَّ ٱللَّهَ يَحۡكُمُ بَيۡنَهُمۡ فِي مَا هُمۡ فِيهِ يَخۡتَلِفُونَۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي مَنۡ هُوَ كَٰذِبٞ كَفَّارٞ ٣﴾[الزمر: 3]

''آگاه باشید که دین خالص از آن الله می باشد، و کسانی که به جای او معبودان(و اولیای)گرفتند، بی گمان الله(در روز قیامت)میان آنان در آنچه که اختلاف داشتند، داوری می کند، الله آن کسی که دروغگوی ناسپاس باشد را هدایت نمی کند "[الزمر: 3]

الله متعال بیان نموده که بت پرستان - اهل جاهلیت - میان خود و الله واسطه هایی را قرار داده بودند، و مدعی بودند که این واسطه ها آنان را به الله نزدیک می سازند.

هنگامی که الله متعال مردم را از اینکه پیامبران یا ملائکه را میان او و بندگانش واسطه قرار دهند، نهی کرده است، دیگران نیز به این نهی اولاتر هستند، حال آنکه پیامبران و رسولان - **عليهم السلام** - خود برای نزدیک شدن به الله متعال سبقت می گیرند، الله متعال در بیان حال پیامبران و رسولان می فرماید :

﴿... إِنَّهُمۡ كَانُواْ يُسَٰرِعُونَ فِي ٱلۡخَيۡرَٰتِ وَيَدۡعُونَنَا رَغَبٗا وَرَهَبٗاۖ وَكَانُواْ لَنَا خَٰشِعِينَ ٩٠﴾[الأنبياء: 90]

''آنان در(انجام)نیکی ها شتاب می ورزیدند، و ما را از روی رغبت و ترس فرا می خواندند، و در برابر ما فروتن بودند "[الأنبياء: 90]

و الله متعال می فرماید :

﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ يَبۡتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلۡوَسِيلَةَ أَيُّهُمۡ أَقۡرَبُ وَيَرۡجُونَ رَحۡمَتَهُۥ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُۥٓۚ...٥٧﴾[الإسراء: 57]

"کسانی که(کافران)آنان را می خوانند، خودشان به سوی پروردگارشان وسیله ی (تقرب)می جویند که کدام یک از آنها نزدیکترند، و به رحمت او امیدوارند و از عذابش می ترسند، بی گمان عذاب پروردگارت همواره ترسناک است"[الإسراء: 57]

یعنی :کسانی که جز الله آنان را فرا می خوانید، از جمله پیامبران و صالحان، خود به الله نزدیکی می جویند، و امید به رحمتش دارند، و از عذابش بیمناکند، پس چگونه به جای الله کس دیگری فرا می خوانند؟.

44-در پایان این پیام یادآور می شویم که مردم با وجود اختلاف در دوران ها و قومیت ها و سرزمین هایشان، بلکه تفاوت جامعۀ انسانی در افکار و اهدافشان و محیط و کارهایشان، نیازی ضروری به هدایتگری دارد که آنان را راهنمایی کند، و به نظامی نیازمندند که آنان را در دور هم جمع کند، و حاکمی که از آنان حمایت کند، پیامبران بزرگوار - علیهم الصلاة والسلام - این مسائل را با وحی از سوی الله - سبحانه و تعالی - بر عهده گرفته اند، و مردم را به راه خیر و هدایت رهنمون کرده اند، و آنان را بر شریعت الهی دورهم جمع کرده اند، و بر اساس حق میان آنان داوری کرده اند، در نتیجه امور آنان بر حسب پذیرش دعوت این پیامبران و نزدیکی دوران آنان به دوران آن پیامبران، سرو سامان یافته است، الله متعال رسالت ها را با پیامبری محمد - صلی الله علیه و سلم - به پایان رسانده و برای این رسالت ماندگاری را مقرر

ساخته و آن را هدایت و رحمت و نور و راهی قرار داده که به او منتهی می شود.

در پایان این پیام یادآور می شویم که مردم با وجود اختلاف در دوران ها و قومیت ها و سرزمین هایشان، بلکه تفاوت جامعۀ انسانی در افکار و اهدافشان و محیط و کارهایشان، نیازی ضروری به هدایتگری دارد که آنان را راهنمایی کند، و به نظامی نیازمندند که آنان را در دور هم جمع کند، و حاکمی که از آنان حمایت کند، پیامبران بزرگوار - **علیهم الصلاة والسلام** - این مسائل را با وحی از سوی الله - سبحانه و تعالی -بر عهده گرفته اند، و مردم را به راه خیر و هدایت رهنمون کرده اند، و آنان را بر شریعت الهی دورهم جمع کرده اند، و بر اساس حق میان آنان داوری کرده اند، در نتیجه امور آنان بر حسب پذیرش دعوت این پیامبران و نزدیکی دوران آنان به دوران آن پیامبران، سرو سامان یافته است، هنگامی که گمراهی و جهل گسترش یافت و بت ها پرستش شدند، الله پیامبرش محمد - **صلی الله علیه و سلم** - را با هدایت و دین حق فرستاد تا مردم را از تاریکی های کفر و جهل و بت پرستی به سوی ایمان و هدایت برهاند.

45-بهمين خاطر ای انسان شما را به اين دعوت می کنم که صادقانه و به دور از تقليد و تأثير عادات و سنت ها برای الله به پا خيزيد، و بدان که پس از مرگ به سوی پروردگارت بر می گردی، و توصيه می کنم که در وجود خودت و در جهان هستی بينديشی، و اسلام بياوری تا در دنيا و آخرت سعادتمند شوی، هرگاه قصد مسلمان شدن داشتی بدان که کاری لازم نيست جز آنکه شهادت دهی که معبودی به حق جز الله نيست و محمد فرستادهٔ اوست(و بگويی :اشهد أن لا إله إلا الله وأشهد أن محمدا رسول الله)و از هر آنچه جز الله عبادت می شود اعلام بيزاری کنی، و ايمان بياوری که الله مردگان را از قبرهايشان برانگيخته خواهد کرد، و باور داشته باشی که حساب و پاداش قيامت حق است، با بيان اين شهادت مسلمان خواهی شد و پس از آن لازم است عبادت الله را با آنچه خود او مشروع کرده، از جمله نماز، زکات، روزه و حج - بشرط توانايی - را به جای آوری.

بنابراین، ای انسان تو را به سوی این فرا می خوانم که برای الله به پا خیزی، به دور از تقلید و عادت، همانطور که الله متعال تو را با فرموده اش فرا خوانده است:

﴿۞ قُلۡ إِنَّمَآ أَعِظُكُم بِوَٰحِدَةٍۖ أَن تَقُومُواْ لِلَّهِ مَثۡنَىٰ وَفُرَٰدَىٰ ثُمَّ تَتَفَكَّرُواْۚ مَا بِصَاحِبِكُم مِّن جِنَّةٍۚ إِنۡ هُوَ إِلَّا نَذِيرٞ لَّكُم بَيۡنَ يَدَيۡ عَذَابٖ شَدِيدٖ ٤٦﴾[سبأ: 46]

" (ای پیامبر)!بگو : همانا من شما را به (خصلت)اندرز می دهم، که دو نفر دو نفر یا یک نفر یک نفر برای(رضایت)الله بر خیزید، سپس بیندیشید که این همنشین شما(محمد)هیچ گونه دیوانگی ای ندارد، او برای شما جز هشدار دهنده ای قبل از عذاب شدید نیست"[سبأ: 46]

و بدان که پس از مرگت به سوی پروردگارت باز خواهی گشت :

﴿وَأَن لَّيۡسَ لِلۡإِنسَٰنِ إِلَّا مَا سَعَىٰ ٣٩ وَأَنَّ سَعۡيَهُۥ سَوۡفَ يُرَىٰ ٤٠ ثُمَّ يُجۡزَىٰهُ ٱلۡجَزَآءَ ٱلۡأَوۡفَىٰ ٤١ وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ ٱلۡمُنتَهَىٰ ٤٢﴾[النجم: 39-42]

"و همانا انسان تنها ثمرۀ سعی و تلاش خود را خواهد داشت (39) و همانا ثمرۀ سعی و تلاش او(در روز قیامت)دیده خواهد شد (40) سپس جزای(سعی و تلاش)او را کامل و بدون کاستی، داده می شود (41) و همانا سرانجام (هر کاری)به سوی پروردگار توست"[النجم: 39-42]

و اینکه در وجود خودت و در هستی پیرامونت بنگری، الله متعال می فرماید :

﴿أَوَلَمۡ يَنظُرُواْ فِي مَلَكُوتِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا خَلَقَ ٱللَّهُ مِن شَيۡءٖ وَأَنۡ عَسَىٰٓ أَن يَكُونَ قَدِ ٱقۡتَرَبَ أَجَلُهُمۡۖ فَبِأَيِّ حَدِيثِۭ بَعۡدَهُۥ يُؤۡمِنُونَ ١٨٥﴾[الأعراف: 185]

"آیا در مُلک(گسترده، عظیم و شگفت انگیز)آسمان ها و زمین و آنچه را که الله آفریده، نمی نگرند؟ و(آیا فکر نمی کنند)شاید اجلشان نزدیک شده باشد؟ پس بعد از این(قرآن)به کدام سخن ایمان می آورند؟"[الأعراف: 185]

پس اسلام بیاورد تا در دنیا و آخرت سعادتمند شوی، و هرگاه قصد مسلمان شدن نمودی، تنها کافی است که گواهی دهی معبودی به حق نیست جز الله و اینکه محمد

فرستاده الله می باشد .و هنگامی که رسول الله - **صلی الله علیه و سلم**- ، معاذ را برای دعوت کردن به اسلام به سوی یمن فرستاد، از جمله خطاب به ایشان فرمود" :تو به نزد مردمانی از اهل کتاب می روی پس آنان را به این دعوت کن که گواهی دهند معبودی(به حق)جز الله نیست، و اینکه من فرستادۀ الله هستم، پس اگر در این مورد از تو اطاعت کردند، آنان را آگاه ساز که الله - عزوجل - پنج نماز را در هر شبانه روز بر آنان فرض کرده است، پس اگر در این مورد از تو اطاعت کردند، آنان را آگاه ساز که الله - عزوجل -زکاتی را در اموال آنان فرض نموده که از ثروتمندان آنان گرفته می شود و به فقرایشان باز گردانده می شود، پس اگر در این باره از تو اطاعت کردند، زنهار که به اموال گرامی و نفیس آنان نزدیک شوی ."امام مسلم آن را روایت کرده است، .(19) و اینکه از هر چیزی که جز الله پرستیده می شود، بیزاری جویی و این همان حنیفیت ملت ابراهیم - **علیه السلام** - است، الله متعال می فرماید :

﴿قَدۡ كَانَتۡ لَكُمۡ أُسۡوَةٌ حَسَنَةٞ فِيٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ إِذۡ قَالُواْ لِقَوۡمِهِمۡ إِنَّا بُرَءَٰٓؤُاْ مِنكُمۡ وَمِمَّا تَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ كَفَرۡنَا بِكُمۡ وَبَدَا بَيۡنَنَا وَبَيۡنَكُمُ ٱلۡعَدَٰوَةُ وَٱلۡبَغۡضَآءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤۡمِنُواْ بِٱللَّهِ وَحۡدَهُۥٓ...٤﴾[الممتحنة: 4]

"یقیناً برای شما، ابراهیم و کسانی که به او گرویده بودند الگوی خوبی است، آنگاه که به قوم خود گفتند :ما از شما و از آنچه که غیر از الله می پرستید بیزاریم، و به شما کافر(و منکر)شده ایم، و میان ما و شما برای همیشه عداوت و دشمنی آشکاری به وجود آمده است، تا اینکه به الله یگانه ایمان آوری "[الممتحنة: 4]

و ایمان بیاوری که الله همۀ کسانی را که در قبرها هستند، برانگیخته می سازد، الله متعال می فرماید :

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡحَقُّ وَأَنَّهُۥ يُحۡيِ ٱلۡمَوۡتَىٰ وَأَنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ ٦ وَأَنَّ ٱلسَّاعَةَ ءَاتِيَةٞ لَّا رَيۡبَ فِيهَا وَأَنَّ ٱللَّهَ يَبۡعَثُ مَن فِي ٱلۡقُبُورِ ٧﴾[الحج: 6-7]

"این به خاطر آن است که(بدانید)الله حق است، و آنکه او مردگان را زنده می کند، و آنکه او بر هر چیز تواناست (6) و همانا قیامت در راه است،(و)شکی در آن نیست، و اینکه(همه ی)کسانی که در قبرها هستند، بر انگیخته می شوند(7) " [الحج: 6-7]

و اینکه حساب و پاداش حق است، الله متعال می فرماید :

﴿وَخَلَقَ ٱللَّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ بِٱلۡحَقِّ وَلِتُجۡزَىٰ كُلُّ نَفۡسِۭ بِمَا كَسَبَتۡ وَهُمۡ لَا يُظۡلَمُونَ ٢٢﴾[الجاثية: 22]

"و الله آسمان ها و زمین را به حق آفریده است، تا هر کس را در برابر آنچه که انجام داده است پاداش دهد، و به آنها ستمی نخواهد رسید"[الجاثية: 22]

اگر به این امور شهادت دهی، مسلمان شده ای و پس از آن آنچه که باید انجام دهی این است که الله را بر اساس آنچه خودش مشروع کرده، عبادت کنی، از جمله با نماز، زکات، روزه و حج - اگر توانایی حج را داشته باشی - و دیگر عبادت های مشروع.

تاریخ این نسخه 19-11-1441 :هجری قمری است.

تألیف :پروفسور محمد بن عبدالله السحیم

استاد پیشین عقیده در بخش پژوهش های اسلامی

دانشکدهٔ تربیت معلم، دانشگاه ملک سعود

ریاض، پادشاهی عربستان سعودی

فهرست مطالب